

Møte fredag den 15. mars kl. 10

President: Inge Lønning

Dagsorden (nr. 63):

1. Interpellasjon fra representanten Karl Eirik Schjøtt-Pedersen til fiskeriministeren:

«En rekke konsesjoner i fiskeflåten er gitt med særskilte betingelser om at fangsten skal leveres et bestemt sted eller i en bestemt region. De som har mottatt denne rettigheten, ville ikke fått den uten at betingelsene var akseptert. Like fullt har mange fartøy ikke oppfylt leveringsbetingelsene.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at leveringsbetingelsene blir fulgt?»

2. Interpellasjon fra representanten Søren Fredrik Voie til fiskeriministeren:

«Marin sektor er av ulike forskningsmiljøer utpekt som Norges fremste vekstområde for fremtidig verdiskaping og sysselsetting. I dag har eksportverdien av norsk sjømat passert 30 mrd. kr. Gjennom ulike scenarier er vekstpotensialet i løpet av en 20-30-årsperiode anslått til å være fra fem til ti ganger større. En utløsende faktor for dette mulighetsområdet er økt forskningsinnsats.

Hva kan Regjeringen gjøre for å gi forskningen innenfor marin sektor tilgang til tilstrekkelige forskningsmidler, og hvordan kan forskningen best organiseres slik at den bidrar til å utløse vekstpotensialet i næringen gjennom kommersielt lønnsom og bærekraftig utvikling?»

3. Interpellasjon fra representanten Sylvia Brustad til olje- og energiministeren:

«Bare en liten del av gassen som produseres i Norge, brukes innenlands. Økt innenlands bruk av naturgass vil erstatte andre, mer forurensende energikilder og vil redusere utslippene av bl.a. klimagasser og NO_x. Det vil også føre til økt verdiskaping og utvikling av nye arbeidsplasser. Økt bruk av naturgass vil også være en vei å gå til utvikling av energi basert på hydrogen og brenselceller. I en introduksjonsfase trengs det betydelige beløp til forskning på og utvikling av miljøvennlig teknologi og til infrastruktur. Det er en forutsetning at staten bidrar. Flere prosjekter utpeker seg som særlig interessante, bl.a. etablering av et innovasjonsselskap for utvikling av miljøvennlig teknologi, flere prosjekter for transport av gass som er under planlegging, fornying av ferjeflåten og elektrifisering av installasjonene i deler av Nordsjøen.

Hva vil statsråden gjøre for at slike prosjekter kan realiseres?»

4. Interpellasjon fra representanten Rolf Terje Klungland til olje- og energiministeren:

«Oppslag i Dagbladet 19. februar 2002 varsler at det går mot kraftkrise om få år i Norge. Sekretariatet for samarbeidet mellom systemansvarlige i el-selskaper i Norden, Nordel, har laget en ny strømprognose for Norden. Denne viser at et tørrår som i 1996 kan

føre til store sonevise utkoblinger av strøm i Norge. Før man kommer så langt, vil vi oppleve en sterk vekst i strømprisene. Statsråden skriver i brev til energi- og miljøkomiteen datert 15. februar 2002 at vi i dag har et underskudd i kraftbalansen på 6-7 TWh i normalår, og at marginalproduksjonen i vårt kraftmarked er kullkraft. I brevet går statsråden inn for å bygge gasskraftverk i Hammerfest. Argumentasjonen for bygging av gasskraftverket er at import av energi til LNG-anlegget vil være kullkraft. Vi har altså et underskudd på 6-7 TWh i et normalår. Tørrår kan inntreffe når som helst.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre kraftbalansen for Norge i tiden fremover?»

5. Interpellasjon fra representanten Olav Akselsen til nærings- og handelsministeren:

«Ein nyleg framlagd rapport frå Telemarksforsking syner ifølgje avisa Nationen at Oslo og Akershus har flest nyetableringar, høgast lønnsvekst og mest næringsutvikling. Ifølgje rapporten blir gapet berre større og større mellom sentrale strøk og distrikta, og graden av sentralisering har aldri tidlegare vore meir framstående enn no. Sjølv om rapporten i utgangspunktet handlar om austlandsfylka, er det liten grunn til å tru at denne tendensen er annleis i andre delar av landet.

Er det ei målsetjing for Regjeringa å snu denne utviklinga og bidra til at nyetableringar og næringsutvikling blir styrkte også i distrikta, og kva er i så fall strategien for å oppnå dette?»

6. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Oppland fylke, Morten Ørsal *Johansen*, har tatt sete.

Det foreligger fire permisjonssøknader:

- fra representantene Lars *Rise* og Christopher *Stensaker* om permisjon i tiden fra og med 18. mars til og med 22. mars, begge for å delta i FN's konferanse for finansiering av utvikling i Monterrey, Mexico
- fra representanten Finn Kristian *Marthinsen* om permisjon i tiden fra og med 18. mars til og med 22. mars for å delta i reise med Den Vesteuropiske Unions politiske komite til Washington
- fra representanten Olaf *Gjedrem* om permisjon i tiden fra og med 18. mars til og med 22. mars for å delta i Wilton Park-konferanse i Sofia, Bulgaria.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Buskerud fylke: Unni Hennem *Lie*
For Oslo: Aud *Kvalbein*
For Rogaland fylke: Sølve *Sivertsen*
For Sør-Trøndelag fylke: Hanne Dyveke Søttar *Hagen*
3. Aud *Kvalbein* og Hanne Dyveke Søttar *Hagen* innvelges i Lagtinget for den tid de møter for representantene Lars *Rise* og Christopher *Stensaker*.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten foreslår at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Oddvard Nilsen (H): Jeg foreslår Finn Martin Vallersnes.

Presidenten: Finn Martin Vallersnes er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Finn Martin Vallersnes anses enstemmig valgt som settepresident for dagens møte.

Representanten Gunn Karin Gjøl vil framsette et privat forslag.

Gunn Karin Gjøl (A): På vegne av representantene Anne Helen Rui, Knut Storberget og meg selv vil jeg fremsette et Dokument nr. 8-forslag om tomtefeste, om forbud mot fremtidige festekontrakter og om at det blir lettere og billigere å innløse eiendommer som i dag blir leid til bolig eller fritidsformål.

Presidenten: Representanten Øystein Hedstrøm vil fremsette et privat forslag.

Øystein Hedstrøm (FrP): På vegne av Per Sandberg, Lodve Solholm, Øyvind Vaksdal og meg selv vil jeg fremme et forslag om å utarbeide retningslinjer for ansettelsesvilkår for personer i ledelsen i selskaper med statlig medeierskap.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før saken på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagsmøtet – om nødvendig – fortsetter utover den reglementsmessige tid kl. 15.00 til dagens kart er ferdigbehandlet.

– Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag, og det anses vedtatt.

S a k n r . 1

Interpellasjon fra representanten Karl Eirik Schjøtt-Pedersen til fiskeriministeren:

«En rekke konsesjoner i fiskeflåten er gitt med særskilte betingelser om at fangsten skal leveres et bestemt sted eller i en bestemt region. De som har mottatt denne rettigheten, ville ikke fått den uten at betingelsene var akseptert. Like fullt har mange fartøy ikke oppfylt leveringsbetingelsene.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at leveringsbetingelsene blir fulgt?»

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Det er store svingvariasjoner i fiskeriene. Det gjør også at foredlingsindustrien har problemer med å sikre jevn tilgang på råstoff. Det fører til at de ansatte utsettes for hyppige per-

mutteringer, noe som dessverre fører til at arbeidsplassene i deler av industrien blir ustabile. Samtidig har industrien betydelige investeringer i maskiner og annet produksjonsutstyr. Mangelen på stabilt råstoff gjør at produksjonsutstyret blir stående ubrukt i lange perioder. Det er en viktig årsak til sviktende lønnsomhet i fiskeindustrien.

Både for å bedre lønnsomheten og for å gi mer stabile arbeidsplasser, er det derfor viktig å treffe tiltak som kan sikre industrien og landanleggene mer stabil tilgang på råstoff. Havfiskeflåten – og spesielt trålerne – har mulighet for å fiske hele året, og vil derfor være et nyttig supplement til leveransene fra kystflåten. Det har derfor vært et politisk ønskemål å sikre foredlingsanleggene helårig tilgang på råstoff gjennom leveranser fra trålere.

Samtidig vet vi at trålerne og havfiskeflåten har så stor kapasitet at det av hensyn til ressursgrunnlaget er nødvendig med klare begrensninger i hvor mange som kan drive slikt fiske. Det gjør selvfølgelig at det å få tillatelse til slikt fiske er blitt en verdifull rettighet.

Myndighetenes tildeling av trålkonsesjoner har i meget stor grad sett hen til hvilken betydning det vil ha for de enkelte anlegg og lokalsamfunn. Siktemålet i disse tilfellene har ikke vært å gi dem som fikk konsesjon, grunnlag for å tjene seg rik på fangsten. Siktemålet har vært at fangsten skulle bidra til stabil produksjon, stabile arbeidsplasser og bedre lønnsomhet for industrien.

Mest typisk ser vi dette ved det gamle Findus-anlegget i Hammerfest. Bedriften har hatt knyttet til seg et stort antall trålere. Disse trålerne har jo ikke fått konsesjon for å drive et mest mulig effektivt og lønnsomt fiske. De har fått konsesjon ene og alene for å sikre stabilt råstoff til bedriften på land. Det har de også gjort.

Dette illustrerer også et annet viktig poeng. Vi har i Norge en lovgivning som slår fast at fiskeflåten som hovedregel skal eies av aktive fiskere. Men det finnes mulighet for dispensasjon for havfiskeflåten, nettopp for å sikre tilgang på råstoff til industrien. Der det er gitt dispensasjon, er det da også i hovedsak gitt til industribedrifter, grupper av slike bedrifter eller tilknyttede selskaper, for å sikre tilgang på råstoff. Vi kan derfor med bred penn slå fast at mange av dem som har fått trålkonsesjon, aldri ville ha fått det hvis ikke siktemålet var å sikre råstoff til en eller en gruppe bedrifter, alternativt til et lokalsamfunn.

Dette er i mange tilfeller også nedfelt som et særskilt vilkår. Konsesjon er gitt på betingelse av at fangsten leveres på en spesiell måte. Da jeg selv var fiskeriminister, fant vi det nødvendig å stramme inn leveringsvilkårene i flere tilfeller, slik at det var krav ikke bare om levering, men også om foredling i angitte anlegg eller lokalsamfunn, for å unngå at bedriften bare transporterte råstoffet bort uten lokal bearbeiding. Dette vilkåret understreker jo nettopp at sysselsettingen på land og med det grunnlaget for bosettingen i mange kystsamfunn var avgjørende for at man fikk konsesjon.

Vi så det også fra en annen innfallsvinkel. Da jeg var fiskeriminister, hadde hjørnesteinsbedriften i Mehamn stått stille i over ett år. Frustrasjonen i lokalsamfunnet

var enorm. Folk flyttet. Hele stedets livskraft avhang av at aktiviteten kom i gang igjen. Samtidig var det nødvendig med opprusting av anlegget.

Det ble klart at dersom noen skulle gå inn, oppruste anlegget og drive foredlingsvirksomhet, ville det også være krav overfor myndighetene om å sikre tilgangen på råstoff gjennom å gi bedriften nye konsesjoner for fiske. Bedriften fikk det. Derfor våknet lokalsamfunnet til live igjen. Men disse konsesjonene ble selvsagt ikke gitt for å se fangstdelen som en selvstendig aktivitet og et selvstendig mål. De ble selvsagt ikke gitt for at eierne skulle ha et aktivum å selge ut i dårlige tider. De ble ene og alene gitt for å gi folk i Mehamn arbeid. Derfor ble det også stilt krav om både levering og foredling i Mehamn.

Tilsvarende er det for samtlige trålere med leveringsvilkår. Konsesjonen er gitt av hensyn til bedriften, i noen tilfelle bedriftene, og til spesielle lokalsamfunn. De som har fått denne konsesjonen, ville aldri fått den hvis det ikke var for at fisken skulle leveres et bestemt sted.

Da blir det desto mer provoserende at leveringsplikten ikke opprettholdes. Fiskeridirektoratets regionkontor i Finnmark foretok for en tid tilbake en gjennomgang som viste at størsteparten av trålerne ikke oppfyller leveringsplikten. Noen gjør det. Jeg nevnte de såkalte Findus-trålerne som et godt eksempel. Men svært mange gjør det ikke.

Min vurdering er helt klar: Dersom en tråler har fått konsesjon med leveringsvilkår, ville denne tråleren ikke hatt rett til å drive dette fisket hvis selskapet ikke hadde akseptert disse vilkårene. Dersom leveringsplikten ikke følges, er heller ikke forutsetningene for konsesjonen til stede, og den faller bort. Kort sagt: Hvis tråleren ikke overholder leveringsvilkårene, må konsesjonen inndras. Det følger da også direkte av konsesjonsvilkårene, hvor det normalt står: «Ved brudd på disse vilkårene vil tillatelsen bli trukket tilbake».

Det er fullstendig uinteressant om trålselskapet kunne tjent mer ved å levere et annet sted. For hadde den ønsket å levere et annet sted, ville selskapet ikke hatt tillatelse til å drive trålfiske i det hele tatt. Det er *bare* det at fisken skal leveres der som er angitt, som er årsaken til at de får lov til å drive fiske. Derfor blir det også fullstendig uinteressant å si at mannskapet kunne tjent mer ved å levere et annet sted. De er ikke på en båt som har et fritt valg.

Eller for å si det annerledes: En som er autorisert som lege, kan behandle mennesker. En som er autorisert som dyrlege, kan behandle dyr. Da nytter det ikke at den som har tillatelse til å behandle dyr, synes det hadde vært greit å behandle mennesker også, for da hadde han tjent bedre. Det er fullstendig uinteressant.

Så kan det selvsagt finnes fornuftige tilpasninger. Men da må jo rederiet og den myndigheten som har gitt konsesjonen, eventuelt drøfte det, og Fiskeridepartementet må avklare hva som er akseptabelt. Det er det ikke opp til selskapet selv å vurdere.

Jeg er opptatt av at statsråden ser til at leveringsvilkårene blir fulgt.

Men motstykket må ikke være at vilkårene svekkes. Nok et eksempel: Også et annet sted enn Mehamn stod

stille i rundt et år i den tiden jeg kom inn som fiskeriminister, nemlig Berlevåg. Hovedproblemet var at tråleren som hadde leveringsplikt til Berlevåg, ikke leverte. Vi fikk ordnet opp i det, med nye eiere som overtok både fabrikk og trålkonsesjon, og de strengeste konsesjonsvilkår som noen gang var pålagt, med krav om levering og foredling i Berlevåg. Poenget var jo at hvis vi ikke helt entydig sikret råstoffet til bearbeiding i Berlevåg, ville Berlevåg på ny ende i usikkerhet. Derfor bandt vi tråleren til Berlevåg.

Så får vi nå melding om at statsråd Ludvigsen har opphevet dette vilkåret, ikke fordi selskapet selv har bedt om det, ikke fordi Fiskeridirektoratet har foreslått det – nei, fordi Regjeringen finner det politisk ønskelig. Etter 20. desember i fjor må ikke tråleren lenger levere i Berlevåg. Betingelsen er nå: Berlevåg eller anlegg i Øst-Finnmark.

Hva betyr så det? Jo, nå kan tråleren oppfylle leveringsplikten ved å levere i Vadsø, Kiberg, Vardø, Båtsfjord, Mehamn – eller Berlevåg. Berlevåg har ikke lenger sikkerhet for jevn tilførsel av råstoff, og kan havne i nøyaktig samme situasjon som da folk gikk arbeidsledige i ett år. Denne faren forsterkes ved at statsråden har tillatt to ulike eierselskap for flåte og industri, noe som normalt har gjort det mer komplisert å følge opp leveringsplikten.

Jeg vil, så sterkt jeg kan, be statsråden sørge for at Berlevåg igjen sikres det råstoffet de hadde før 20. desember. La ikke Berlevåg igjen komme ut i den krisen de opplevde i 1996-97. Og bring ikke andre lokalsamfunn ut i en slik usikkerhet. Trålleveransene er viktige for å sikre arbeidsplasser og bosetting. Det er derfor disse trålkonsesjonene er gitt. Tvert imot må statsråden sette makt bak at vilkårene skal overholdes.

Statsråd Svein Ludvigsen: Oppbygningen av ferskfisktrålerflåten skjedde i det vesentlige som en konsekvens av etableringen av frossenfiskindustrien. Industrien var avhengig av jevn og sikker råstofftilførsel, et behov kystflåten på det tidspunktet ikke kunne tilfredsstille. Konsesjonen for ferskfisktrålere ble tildelt rederier som hadde tilknytning til filetanlegg. Denne tilknytningen var tilstrekkelig for at formålet med konsesjonen skulle oppnås, nemlig leveranse til industrien. Bak utbyggingen av trålerflåten lå en bevisst politikk fra myndighetenes side, hvor hovedmotivet var hensynet til sysselsettingen i den landbaserte foredlingsindustrien. Dette gjenspeilte seg også i eierforholdene, hvor det var rederier eid av lokal fiskeindustri og kommuner som dominerte, slik også representanten Schjøtt-Pedersen redegjorde for.

Senere ble tilknytningen mellom rederi og filetindustri svekket, og myndighetene påla i stedet en del trålere leveringsplikt til bestemte steder og bedrifter. Opprinnelig gjaldt dette bare ferskfisktrålere, men etter hvert har også rundfisktrålere og enkelte småtrålere hvor filetindustrien har hatt eierinteresser, fått leveringsvilkår.

Fiskerinæringen, herunder trålerdrift og drift av fiskeindustrien, har endret seg radikalt de siste årene. Ordningen med leveringsvilkår har vist seg ikke alltid å være like velegnet under disse endrede forholdene. Det har

derfor vært grunn til å se nærmere på ordningen for å vurdere om den kan videreføres i sin opprinnelige form, eller om det opprinnelige siktemålet bedre kan ivaretas ved endringer i leveringsvilkårene eller ved hjelp av andre virkemidler.

I tråd med St.meld. nr. 51 for 1997-1998, «Perspektivmeldingen», lagt fram under Bondevik I, opprettet den forrige regjeringen Eierskapsutvalget, som skal vurdere deler av deltakerloven og se nærmere på ordningen med leveringsvilkår. Jeg vil se på Eierskapsutvalgets vurderinger og anbefalinger før jeg trekker noen endelige konklusjoner med hensyn til hva vi skal gjøre med leveringsvilkårene. Problemstillingen er svært aktuell, og jeg ønsker å medvirke til klarere holdninger enn det som har vært praktisert av skiftende fiskeriministre de senere årene.

Jeg er enig i at leveringsbetingelsene i visse tilfeller ikke har vært tilstrekkelig fulgt opp fra myndighetenes side. Men jeg vil understreke det faktum at skiftende regjeringer, også da representanten Schjøtt-Pedersen selv var fiskeriminister, har praktisert leveringsvilkårene på en lempelig måte utover på 1990-tallet. Departementet har imidlertid flere ganger når leveringsplikten ikke overholdes, varslet om at konsesjonene kan bli inndradd. Vanligvis har pålagt leveringsmønster da blitt tatt opp igjen.

At leveringsforpliktelser i ulik grad ikke er oppfylt, skyldes en rekke ulike forhold og er av en sammensatt karakter. Våren 2000 bad Fiskeridepartementet Fiskeridirektoratets regionkontor i Finnmark, Troms, Nordland og Møre og Romsdal om å lage en oversikt over trålere tildelt torsketrållatelse, hvilke trålere som er pålagt leveringsbetingelser, hvordan disse er gjennomført, og i hvilken grad det eventuelt er problemer knyttet til oppfyllelsen av vilkårene.

Rapportene viser et sammensatt bilde. Fartøy som ved enkeltvedtak er pålagt spesielle leveringsvilkår, overholder disse i varierende grad, avhengig av ulike faktorer. Problemstillingen er kompleks, og det viser at den beste løsningen ikke uten videre er å inndra konsesjoner. Det er derimot behov for en mer fleksibel ordning.

Når leveringsforpliktelsene har vært oppfylt i varierende grad, henger det bl.a. sammen med at eierstrukturen i flåten og industrien er endret. I tillegg må man se på industriens behov. Filetindustrien kan ikke utnytte alle størrelser av fisk og heller ikke hele sortimentet til en tråler, slik som det var mer vanlig i tidligere tider. I visse tilfeller har også industrien allerede fått tilgang på det råstoff som har vært ønskelig, og det har ikke vært nødvendig med ytterligere leveringer. Råstoff fra andre kilder, i første rekke forsyninger fra russiske trålere, har således i det alt vesentlige dekket opp det den konkrete tråler skulle levere. Om den enkelte fartøyeier i perioder har solgt sitt råstoff til andre enn den leveringsplikten utpeker, har dette altså ikke resultert i en redusert produksjon i bedriftene.

Dertil driver fartøyene tidvis fiske langt fra filetbedriftene, f.eks. seifiske utenfor Møre og i Nordsjøen. Å transportere sei fra disse fiskefeltene til Nord-Norge for

produksjon er lite hensiktsmessig og kostnadsmessig uforsvarlig.

Avgjørende er at industrien får jevn og tilstrekkelig råstofftilførsel til å holde virksomheten i gang, slik også Schjøtt-Pedersen sa. Samtidig er det viktig at rederiene har en viss frihet med hensyn til drift av fartøyet. Det enkelte rederi eller den enkelte fiskebåteier som skal oppfylle fastsatte leveringsbetingelser, bør få anledning til å foreta de disposisjonene som er hensiktsmessige, og som gir lønnsomhet. I dag er enkelte rederier tvunget til å operere under økonomiske forhold som skiller seg betydelig fra det andre rederier arbeider under. På sikt vil det undergrave både tråleren og industrien. Jeg ønsker at trålere med leveringsplikt skal ha de samme økonomiske vilkår som den øvrige flåten, innenfor rammene av leveringsplikt. Dersom man endrer ordningen med leveringsvilkår til heller å innebære plikt til å levere råstoff til en større region, kan det gi nødvendig konkurranse og fremme lønnsomheten for alle parter. Det er ikke tjenlig verken for fiskeindustrien eller fartøyeiere og mannskap at råstoff ikke blir levert til konkurransedyktige priser. Så på det området er jeg uenig med representanten Schjøtt-Pedersen, som mener at fiskernes inntektsgrunnlag er uinteressant i denne sammenhengen. Jeg vil i denne forbindelse understreke at mangel på lønnsomhet i dag er den største trusselen mot rekruttering og mot å opprettholde bosettingsmønsteret.

Fram til man har fått vurderingen fra Eierskapsutvalget, vil departementet selvsagt fortsette å behandle enkeltsaker ut fra de omstendigheter som er knyttet til dette. Når Eierskapsutvalgets innstilling foreligger, skal jeg vurdere flere hensyn. Det gjelder bl.a. hvordan vi skal kombinere hensynet til en fiskereid flåte med en tidsmessig riktig eierstruktur. Det er også nødvendig å vurdere hensynet til næringens behov for flåtefornyelse, eksternt kapital- og kapasitetstilpasning samt landindustriens behov for tilførsel av råstoff. Under revisjonen av ordningen vil jeg for øvrig legge vekt på å komme til et resultat som det er mulig å følge bedre opp enn det systemet som vi har i dag.

Det er også viktig at leveringsbetingelsene utformes tidsmessig, og så klart at de kan håndheves på en effektiv måte. Dagens system har vist seg vanskelig i så måte. For å ha mulighet til å sanksjonere er det viktig at man har klare bestemmelser som ikke åpner for ulike tolkninger. Et av problemene i dag er jo at sanksjonene ikke er helt enkle å håndheve. De må videre være utformet slik at de tar hensyn til alle parter, både landindustrien og rederiene og mannskapet.

Jeg vil også understreke at leveringsbetingelser er et distriktpolitisk virkemiddel som ikke skal avvikles. Jeg understreker at jeg ikke har noen som helst planer om å avvikle leveringsvilkår som et distriktpolitisk virkemiddel. Likevel kan dette ikke hindre oss i å se på hvordan ordningen fremstår sett med den nye tids øyne, under de nye, endrede vilkår som både industri og flåte langs kysten arbeider under. Vi må være villige til å diskutere hvordan vilkårene konkret skal forstås og praktiseres i ulike situasjoner hvor landindustrien har andre råstoffkil-

der. Jeg oppfattet også representanten Schjøtt-Pedersen slik i hans innlegg at han nettopp inviterer til disse nye vurderingene og den diskusjonen. Her er jeg selvsagt åpen for innspill fra alle parter, også fra tidligere fiskeriministre med engasjement for saken. Jeg skal love at ethvert innspill vil bli tatt med i vurderingen, men de endelige konklusjoner er ikke trukket. Der avventer vi anbefalingene fra den forrige regjeringens eierskapsutvalg.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Jeg er glad for at statsråden er enig i at det er behov for en mer konsekvent håndhevelse av leveringsplikten, og at leveringspliktsystemet skal bestå. Jeg prøvde selv som fiskeriminister å stramme inn leveringsvilkår, få et klarere uttrykk for det og få avklart saker som presiserte leveringsvilkårene. Jeg mener samtidig at behovet for innskjerping er ytterligere økt etter at manglende oppfølging av leveringsvilkårene er blitt dokumentert gjennom den rapport som er lagt fram fra Fiskeridirektoratets regionkontor i Finnmark.

Jeg registrerer det statsråden sier om at man kan sikres råstoff på annet hold, eller at fisket kan foregå i et område hvor det er uhensiktsmessig å levere til de anlegg som det har vært tilsiktet. Problemstillingen her er at det må være en dialog mellom myndighetene og rederiene, og at rederiene ikke bare tar seg til rette og sier at dette er upraktisk, derfor gjør vi det ikke. Det mener jeg er helt uakseptabelt, og det må det reageres imot.

På et punkt er jeg dypt uenig med statsråden. Det gjelder spørsmålet om en større regionalisering rundt leveringsvilkårene. Jeg vil igjen bruke Berlevåg som et eksempel, på grunn av at det nettopp er truffet en beslutning for det stedets vedkommende. Det var for meg veldig sterkt å stå overfor en situasjon hvor Berlevåg stod stille i et år på grunn av at man ikke hadde leveranser av råstoff. Derfor var det nødvendig å knytte trålråstoffet så sterkt til Berlevåg som overhodet mulig, for det første ved å presisere at det skulle leveres der, og for det andre ved å presisere at det skulle foredles der, slik at det ikke bare kunne tas over kaia og kjøres bort på trailer.

Den problemstilling som oppstår når statsråden nå har bestemt at leveringsplikten ikke lenger skal gjelde Berlevåg, men Øst-Finnmark, blir at stedet ikke lenger har noen sikkerhet for det råstoffet. Det råstoffet kan selges hvor som helst i Øst-Finnmark. Det er for så vidt viktig å sikre råstoff til regionen, men det gir ingen sikkerhet for det stedet som den tråleren hadde som sitt leveringsområde, og som skulle ha sin sikkerhet gjennom leveransene. Det betyr igjen at Berlevåg meget vel kan havne i en situasjon hvor de ikke klarer å konkurrere om råstoffet på samme måte som andre i regionen, eller at tråleren velger å levere hos andre mottakere i regionen. Så oppstår det en situasjon hvor man ikke har råstoff, og man får en ny situasjon med betydelig lediggang og ikke lenger sikkerhet for industrien. Det mener jeg er veldig uheldig. Derfor må man stå fast ved at de stedene som skulle sikres råstoff, må sikres det gjennom krav om levering til det stedet, i dette tilfellet Berlevåg. Samtidig må man ha en konsekvent håndheving av leveringsplikten og følge opp

den rapporten som kom fra Fiskeridirektoratets regionkontor i Finnmark, slik at leveringsplikten blir reell.

Statsråd Svein Ludvigsen: Jeg er ikke et øyeblikk i tvil om at representanten Schjøtt-Pedersen og jeg har ett felles mål, nemlig å utvikle fiskerinæringen, derunder industrien og flåteleddet langsmed kysten. Så viser det seg at vi skiller lag i enkelte sammenhenger, som i dette tilfellet. For meg er det sentralt å sikre lønnsomhet, både i industrien og i flåten. Nå kan det være fare for at vi har saksbehandling fra Stortingets talerstol av en konkret sak, men siden Berlevåg og Berle Fisk er brakt inn, kan vi ved en rigorøs holdning til de gjeldende leveringsvilkår bidra til at både industrien og flåten går den gale veien i forhold til dette med lønnsomhet. Jeg må i hvert fall ta avstand fra påstanden om at det ikke har vært noen som helst dialog, og at det nesten ikke har vært noe som helst slags ønske fra de nye eierne av industrien i Berlevåg knyttet til dette fartøyet. Vi har tatt innover oss det faktum at det ikke var leveringsforhold for fartøyet i Berlevåg. Det var etterspørsel etter råstoff et annet sted, og det er ikke slik at vi forhindrer at råstoffet blir levert i Berlevåg. Vi har endret konsesjonsvilkårene ved å si at fangsten skal leveres 100 pst. til fiskeindustriplanlegg i Berlevåg eller anlegg i Øst-Finnmark. Jeg har den tiltro til industrien i Berlevåg at de skal være konkurransedyktige på det lille markedet som vi har utviklet for Berle Fisk.

Jeg skjønner at representanten Schjøtt-Pedersen ikke har den samme tiltro til industrien i Berlevåg, industriens evne og vilje til å være med og konkurrere om råstoff. Men hvis industrien ikke er i stand til det, har industrien et stort problem, og det løser vi ikke ved krampaktig å pålegge den å kjøpe fisk som man ikke var interessert i å kjøpe.

Så er jeg glad for at representanten Schjøtt-Pedersen i sin innledning gav uttrykk for at det er viktig å sikre stabil råstofftilgang, og da er trålerne en viktig bit av dette. Det står litt i motstrid til det vedtak som Finnmark Arbeiderparti gjorde sist helg, hvor man vil redusere trålflåtens andel av de totale kvotene til fordel for kystflåten. Fra Regjeringens side har vi lagt et løp med en fordeling som skal ligge stabil i årene fremover hva angår kystflåten og trålflåten. Jeg har ingen som helst slags planer eller ambisjoner om å endre den fordelingen, som fullt ut er i tråd med det som også fiskerne har bedt om. Jeg registrerer at man ikke kan få i både pose og sekk, og at man ikke kan både forvente å få mer til kystflåten og samtidig beholde det som er i trålflåten. Så her må man bestemme seg.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) (fra salen): President! Jeg må få rette opp en åpenbar feil.

Presidenten: Representanten Schjøtt-Pedersen får ordet under tvil.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Nå forholder vi oss selvfølgelig i denne sal til det som Arbeiderpartiets stortingsgruppe mener.

Men jeg må bare få lov til å presisere en ting i forhold til vedtaket på Finnmark Arbeiderpartis årsmøte. De har sagt at kystflåten og *ferskfisktrålerne* skal få økt andel, så i så måte tror jeg at det imøtekommer det ønsket som representanten hadde på det punktet for denne trålergruppen.

Presidenten: Presidenten er enig i at vi i denne sal forholder oss til mer seriøse størrelser.

Ivar Kristiansen (H): Jeg er ikke sikker på om all verdens presiseringer vil bidra til å hjelpe situasjonen verken for fiskeindustrien eller for flåten i Finnmark – i hvert fall ikke gjennom denne interpellasjonen. Jeg må imidlertid få lov å konkludere med at hvis dette kan bidra til at leveringsplikten og det regelverk som eksisterer, kan oppfylles, vil jeg i likhet med både interpellanten og fiskeriministeren være svært glad for det. Problemet er jo at fisk som er «hjemmehørende i Finnmark», landes andre steder, og det skjønner jeg er et stort problem for hele den delen av den nordlige landsdelen.

Men vi har jo et lovverk, et regelverk, innenfor norsk fiskerinæring som er gjennomhullet av dispensasjoner, og som har det ved seg at det er så mange kryssende hensyn som ikke lar seg forene, at dette må ende galt. Jeg kan ikke fri meg fra å mene at når Schjøtt-Pedersen i tredje vers kommer inn på at han «prøvde selv som fiskeriminister», bidrar interpellanten til å fremstille saken som om dette er en situasjon som er av relativt ny dato. Det er den jo med respekt å melde overhodet ikke.

Som statsråden har vært inne på med henvisning til rapporten som Fiskeridirektoratet lanserte i år 2000, kom man frem til at den industrieide flåten brøt leveringsvilkårene. Da satt for øvrig Schjøtt-Pedersen selv i regjering. Det er også via Eierskapsutvalget gitt en marsjordre om å se på problematikken rundt leveringsvilkår, og Eierskapsutvalgets innstilling skal være ferdig til sommeren. Jeg tror alle parter vil stå seg på å avvente rapporten som vil komme.

Man kan ikke, som Schjøtt-Pedersen, si at det er fullstendig uinteressant, med henvisning til hva som vil bli situasjonen for dem som eier flåten. Han burde vite bedre om hva som er den økonomiske situasjonen for industrien langs ikke minst Finnmarkskysten, hvor nødlamper blinker hver bidige dag.

Jeg kan heller ikke forstå – gjerne personifisert ved tidligere fiskeriminister og finansminister Schjøtt-Pedersen – hvordan det er mulig å komme frem med én politikk når man sitter i regjering, og noen uker etter at man er gått av, fremstå med skarpe løsninger, med en alternativ politikk som skal ha raske svar på kompliserte løsninger.

Men for å konkludere: Det er soleklart at leveringsplikten skal og må oppfylles. Vi må avvente rapporten, og jeg er glad for at fiskeriministeren lover å ta tak i denne problematikken.

Øystein Hedstrøm (FrP): Økt lønnsomhet må være et hovedmål for fiskeripolitikken. Det vil gi fiskerinærin-

gen mer attraktive arbeidsplasser og sikre rekruttering av profesjonelle yrkesutøvere. Lønnsomhet er avgjørende for at næringen skal tiltrekke seg mer kapital bl.a.. En mer lønnsom fiskerinæring utgjør et viktig grunnlag for fremtidig næringsutvikling langs kysten, og vi mener derfor at tiltak som styrker økonomien, må gis høyeste prioritet i tiden som kommer.

Endringene i næringens rammebetingelser krever en grunnleggende gjennomgang av de fiskeripolitiske virkemidlene. Mange reguleringer og virkemidler som var riktige for noen tiår siden, er ikke formålstjenlige i dag, mener vi. Fremskrittspartiet finner det ikke fornuftig å innskjerpe aktivitetskravet i deltakerloven. Det kan bidra til å utestenge kvalifiserte yrkesutøvere og svekke muligheten for nødvendig kapitaltilgang til næringen.

Videre er det viktig at fiskeindustrien kan ha samme mulighet til å eie fartøyer i havfiskeflåten som landbaserte redere har. Det vil øke kapitaltilgangen, bidra til en raskere fornying av flåten samt styrke mulighetene for forbedret rekruttering til næringen.

For å tilfredsstille stadig mer krevende eksportmarketers krav til forsyningssikkerhet og høyt bearbejdede produkter er fiskeindustrien på sin side avhengig av jevn tilgang på råvarer. Fiskeindustrien kan gjennom vertikal integrasjon sikre seg et råvaregrunnlag som vil gjøre det lettere å opprettholde helårsproduksjonen og inngå langsiktige leveringskontrakter med viktige kunder. Et grunnlag med egne ressurser, supplert med leveranse fra resten av flåten, kan gi fiskerinæringen verdifull fleksibilitet i et omskiftelig marked.

Ellers mener vi at råfiskloven bør avvikles. Vi vil ha frivillige ordninger og medlemskap i salgslagene. Fiskerne må selv få avtale priser direkte med kjøperne, slik at markedet på denne måten kan fungere og unødvendige reguleringer kan fjernes. Da er det ikke riktig vei å gå å presse flåten til å levere fangsten der politikkerne vil den skal gjøre det. Flåten må selv få selge sin fangst der den får best betaling.

Jeg skjønner godt at Arbeiderpartiet, ved Schjøtt-Pedersen, har et desperat behov for å komme på banen, men vi finner det ikke hensiktsmessig å tvinge fiskeren til å levere hos kjøper A, B eller C, når fiskeren kunne ha fått mye bedre betalt for fangsten sin ved å levere til kjøper D, E eller F. Mitt råd til statsråden er at han fjerner disse reglene som hindrer fri omsetning av fangsten. Så får det være opp til hver enkelt fisker og kjøper å inngå kontrakter, enten de er kortsiktige eller langsiktige, for å sikre stabil levering.

Åsa Elvik (SV): Interpellanten skal ha honnør for at han har reist interpellasjonen. Men eg må seie, som representanten Kristiansen peikte på, at det blir kanskje litt paradoksalt, for til NRK Finnmark den 31. juli i fjor måtte dåverande fiskeriminister Otto Gregussen innrømme at han sjølv ikkje hadde reagert på brot på konsesjonsvilkåra til ei rekkje trålarar. Eg trur derfor at det er ein del fiskeriministrar som ikkje har gjort jobben sin, og ikkje berre han som sit i dag. Det blir derfor litt merkeleg at ein får ein diskusjon i parlamentet om kven som har gjort

jobben sin best, og der ein skuldar på alle andre og seier at når dei ikkje har gjort jobben sin, er det ingen vits i at eg skal gjere det.

Då eg hadde spørsmål i spørjetimen om det samme temaet tidlegare i vinter, fekk eg dette svaret frå statsråden:

«... eksisterande leveringsvilkår vil bli følgde opp i tråd med den praksisen som har vore følgd av fleire av mine forgjengarar.»

Dette er, som interpellanten peikte på i dag, ein noko dårleg praksis, så det blir ein litt paradoksal debatt her i dag.

Men la oss leggje av oss akkurat den konfrontasjonslina, for dette er viktig. Dette er eit viktig distriktspolitisk verkemiddel. Det er eit viktig fiskeripolitisk verkemiddel. Stortinget har sagt at lønnsemd, arbeidsplassar, busetjing og berekraft er målsetjinga for fiskeripolitikken. Dette er eit viktig verkemiddel for faktisk å nå alle desse måla. Det er ein realitet. Når ein då etablerer ein praksis som holar ut dei politiske måla som Stortinget har sett, er det særdeles problematisk. Og dei forslaga som fiskeriministeren og Fiskeridepartementet har komme med i forhold til leveringspliktene, vil hole ut dette prinsippet endå meir.

Interpellanten peikte på to viktige ting i forhold til leveringspliktene knytte til både levering og foredling, og det er forhold vi ikkje må gløyme. Han peikte dessutan på noko som er avgjerande for denne debatten, nemleg at desse leveringspliktene er føresetnaden for at konsesjonane er gitt. Når ein holar ut det kravet, bidreg ein til ein heilt ny fiskeripolitikk, noko Stortinget ikkje har ønskt. Eg meiner at det sentrale spørsmålet i fiskeripolitikken var det ein mann frå Gamvik som stilte gjennom Magasinet i Dagbladet tidlegare i haust. Han spurde: Korfor skal Gamvik gå på sosialen når vi bur rett ved eit av verdas rikeste hav? Det er det sentrale spørsmålet i fiskeripolitikken. Eg meiner at politisk styring er ein måte å få bukt med ein marknad på som elles bidreg sentraliserande. Direktøren ved Havfisk på Melbu, Jan Steffensen, sa til bladet Vesterålen:

«Markedsmekanismene fungerer ikke når man har leveringsplikt til én bedrift med annen eier enn rederiet. Vi kan ikke selge fisken til under markedspris.»

Nei, marknaden fungerer ikkje. Det er derfor vi som politikarar vil styre. Det er derfor vi har desse leveringspliktene. Vi er nøydde til å ha vilje til å oppfylle dei måla som Stortinget faktisk set, og då er det problematisk at ein holar ut dei måla gjennom praksis.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF): Representanten Schjøtt-Pedersen tek opp eit reelt problem gjennom denne interpellasjonen. Men problemet er også komplisert, noko eg reknar med at Schjøtt-Pedersen ikkje har gløymt frå då han sjølv var fiskeriminister.

Utgangspunktet må vere heilt klart: Når eit fartøy har fått konsesjon med leveringsplikt som vilkår, skal dette sjølv sagt gjennomførast – også når levering på andre måtar kunne ha gitt betre lønnsemd for fartøyet. Leveringsplikta er eit distriktspolitisk verkemiddel, der omsy-

net til sysselsetjinga i industrien på land har gjort utslaget.

Leveringsplikta er eit distriktspolitisk særiltak som er viktig for nokre lokalsamfunn. Samtidig veit vi at det er problematisk å praktisere leveringsplikta. Det finst døme på at fisken blir ført på land der den skal, men at den lokale bedrifta ikkje har bruk for alt råstoffet som kjem, og at det derfor må sendast uforedla vidare på vegen. Det er også eit reelt problem når fartøy deltek i sesongfiske langt frå staden ein har leveringsplikt til. Det må finnast praktiske løysingar.

I desse sakene står problemstillingar som omsynet til fartøya, til råstofftilgangen for industrien og distriktspolitikken i fokus. Spørsmålet blir greidd ut av Eigarskapsutvalet, og eg har tillit til at fiskeriministeren vil ta omsyn til både busetjingsmønsteret og råstoffbehova til fiskeindustrien når han får saka på bordet.

Her må vi vere audmjuke for at vi kanskje ikkje har funne alle dei beste løysingane til no. Kan hende skal leveringsplikta for nokre fartøy òg knytast til region? Kan hende må vi vurdere å knyte den einskilde bedriftas konsesjonar til bestemte stader? Dette er spørsmål vi må sjå nærare på.

Uansett er eg glad for at fiskeriministeren har understreka at leveringsvilkår er eit distriktspolitisk vilkår som ikkje skal avviklast.

Marit Arnstad (Sp): La meg først få lov til å si at hvis noen skulle mene at det fantes eksempler på at også Senterpartiets fiskeriminister har lempet på leveringsplikten, så finner de sikkert det. Det må de gjerne ta opp. Men hvis vi skal fortsette å spille ball på den måten i debatten, kommer vi aldri videre i forhold til de prinsipielle sidene ved dette spørsmålet som vi bør bruke en interpellasjonsdebatt til.

Jeg ser at det kan være enkelttilfeller der det kan være riktig å lempe på leveringsplikten, men det er også sider av den mer prinsipielle arten som bør diskuteres i forhold til det som skjer når en faktisk lemper på leveringsplikten i ett tilfelle, som det som har skjedd i Berlevåg. Det er fortsatt et åpent spørsmål for meg hvorfor fiskeriministeren faktisk tillater brudd uten å gripe inn. Det kan tolkes som å stryke vekk setningen om leveringsplikt til Berlevåg i denne sammenhengen bidrar til å skape en ny definisjon, som kan skape en presedens for hele Øst-Finnmark. I realiteten innføres en regionalisert leveringsplikt i stedet for en stedsbestemt leveringsplikt. Det er i tilfelle en endring Senterpartiet vil være meget skeptisk til.

Leveringsplikten er en viktig del av strukturen knyttet til fiskerinæringen. Statsråden har sjøl bekreftet at han ser dette som et viktig distriktspolitisk verkemiddel, og da bør den også i de aller fleste tilfeller overholdes. Flexibilitet i forhold til enkelttilfeller må ikke utarte til tilfældigheter, og må heller ikke utarte på en slik måte at man endrer systemet uten å ha fått en forutgående prosess og en demokratisk behandling via politiske organ. Dersom Regjeringen med tilfellet Berlevåg skulle ønske å endre selve leveringsplikten på en slik måte at de innfører en regionalisert leveringsplikt i stedet for en stedsbestemt

leveringsplikt, burde den gjort det gjennom å fremme forslag om det i forbindelse med Eierskapsutvalget, ikke gjennom å overse at enkelte redere bryter konsesjonsvilkårene de har fått.

Jeg synes at hvis Regjeringen ønsker en debatt om hvordan leveringsplikten skal utøves, bør den bidra til en bred politisk debatt om spørsmålet, men ikke risikere at man kan undergrave nåværende system gjennom å overse de klare krav som er i konsesjonen – og det faktum at bedriften i Berlevåg klart har mangel på råstoff og at hjulene står stille.

Retssystemet respekterer, for å nevne det, krav om leveringsplikt. Det er nettopp kommet en dom i Sunnmøre Tingrett, der det klart sies at gamle krav om konsesjon – i dette tilfellet til «Vadsøjenta» om å levere fangst til Vadsø – skal overholdes. Da må også statlige myndigheter respektere det systemet vi som lovgivere og myndigheter har nedfelt. Hvis ikke vil det bety betydelige endringer uten at et flertall i Stortinget har fått lov å ha en bred politisk debatt og gjort vedtak om det i politiske organ.

Min konklusjon er derfor at hvis Høyre ønsker endringer, må de ta opp det i forbindelse med Eierskapsutvalget, ikke bruke sin myndighet gjennom statsråden.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A): Jeg har ikke fremmet denne interpellasjonen som en generell kritikk av statsråden for at han ikke har gjort alt som skal gjøres i forhold til leveringsplikten. Men Arbeiderpartiet mener veldig sterkt at leveringsplikten er viktig, den skal stå fast, og den skal håndheves. Derfor bad Arbeiderpartiets tidligere regjering om å få rapport om brudd på leveringsplikten, og det er viktig at det blir fulgt opp. Og interpellasjonen er først og fremst reist for å etterspørre hvordan man følger dette opp, et spørsmål som jeg håpet vi skulle være enige om.

Men på ett punkt er det en dyp uenighet, for på ett punkt har statsråden endret politikk. Det å regionalisere leveringsplikt i stedet for å ha leveringsplikt til ett spesielt sted, mener jeg er alvorlig på grunn av at det tar bort den sikkerheten som dette stedet har for sysselsetting og aktivitet. Det er meget mulig at det kan øke lønnsomheten for den aktuelle tråleren, men motstykket til det er at det øker usikkerheten for de menneskene som bor på dette stedet. Derfor vil jeg sterkt advare mot en slik regionalisering.

Så er det selvsagt ønskelig med god lønnsomhet i fiskeflåten, det er vi alle sammen enige om, og det er nødvendig å treffe tiltak for å få det til. Men det er ikke hovedpoenget i spørsmålet om leveringsplikt. Når disse trålerne i det hele tatt har fått tillatelse til å drive trålfiske, er det for å sikre stabil tilgang på råstoff til bedriftene i lokalsamfunnet. Det er på det grunnlag jeg sier at i forhold til leveringsplikten blir det uinteressant om de kunne ha tjent mer på å levere et annet sted. Om de hadde ønske om fri levering, er motstykket at den tillatelsen har de ikke fått, og den ville de ikke fått. De har en begrenset tillatelse, avgrenset av den leveringsplikten som følger med konsesjonen, og da må de forholde seg til det, selv

om de kunne ha tjent mer på å ha en friere leveringsadgang.

Mitt motiv er derfor for det første å slå fast at leveringsplikten er viktig for å sikre tilgang på råstoff til fiskeindustrianeleggene. For det andre er det ikke akseptabelt at leveringsvilkårene brytes. Det håper jeg at det er bred enighet om. Men det er viktig, etter at man nå har fått dokumentert at det foregår brudd, at man kommer fram til en situasjon hvor man får en klar håndheving av leveringsbetingelsene. Mitt tredje motiv er å slå fast at leveringsplikten er så viktig for de enkelte lokalsamfunn at jeg vil veldig sterkt advare mot å gå bort fra en leveringsplikt til *sted* og over til en leveringsplikt til *region*. Det skaper en usikkerhet som dessverre kan føre til at man kommer tilbake til den situasjonen vi hadde for noen år siden, hvor mange lokalsamfunn stod stille. Det vil jeg veldig sterkt advare mot.

Statsråd Svein Ludvigsen: Jeg er enig med dem som sier at det fører oss ikke langt å være mest opptatt av hvem som har tillatt at leveringsbetingelsene ikke har blitt fulgt opp. Men jeg synes det er interessant å registrere at Arbeiderpartiet plutselig har blitt så opptatt av leveringsbetingelsene og at de skal overholdes nærmest for enhver pris, ikke minst når interpellanten har sittet i en regjering hvor fiskeriministeren på det tidspunktet innrømmet at han ikke hadde fulgt opp leveringsbetingelsene.

Jeg har tatt tak i dette nettopp fordi jeg vil ha det under kontroll, at vi skal kunne føre en politikk som gjelder for alle som har leveringsforpliktelser. Jeg skal legge til grunn den undersøkelsen som Kontrollverket har gjennomført, som viser hvordan dette har vært praktisert. Rapporten ble lagt fram i 2000. Vi skal se på det som Eierskapsutvalget kommer med. De har varslet at de skal levere sin innstilling i løpet av sommeren. Så må jeg behandle enkeltsaker etter hvert som de kommer inn, og komme tilbake med forslag om endret politikk til Stortinget på en egnet måte. Men mitt utgangspunkt er at vi må finne praktikable løsninger – som også representanten Molvær Grimstad var inne på – i skjæringspunktet mellom næringspolitiske hensyn og distriktpolitiske hensyn. Da er lønnsomheten – som også representanten Hedstrøm så sterkt understreket – i alle deler av næringen et viktig kriterium og må ha høy prioritet. At vi da må gå gjennom grunnleggende virkemidler i fiskeripolitikken, er jeg helt enig i, og det omfatter selvfølgelig mye mer enn leveringsforpliktelsene. Jeg kan ikke love at vi skal fjerne leveringsforpliktelsene, men vi skal tilpasse dem bedre til dagens fiskeripolitiske virkelighet.

Jeg føler vel at utgangspunktet for enkelte i denne debatten – ikke nødvendigvis i denne sal, men i den debatten som også føres ute, og som er viktig – er at man gjerne vil ha alt slik som det er. Det er trygt og godt å ha det slik som det er, og så lukke øynene for at det med skiftende statsråder og skiftende regjeringer ikke har vært fulgt opp på en god nok måte. Derfor håper jeg at man fordomsfritt skal gå inn i denne diskusjonen og så lete etter praktikable løsninger som ser til at hensikten med

dette virkemidlet blir oppfylt på en bedre måte enn det skjer i dag.

Når det så gjelder det konkrete tilfellet, Berle Fisk, ønsker jeg å få det helt klart fram at Berle Fisk fortsatt skal bli eid av det rederiet og det selskapet som eide det opprinnelig, før vi lempet på leveringsbetingelsene. Det var et ønske fra dem som overtok industrianlegget, om ikke å ha tråleren med på kjøpet. Det var et ønske fra denne bedriften å bli fritatt for plikten til å kjøpe, fordi de ikke hadde anvendelse for råstoffet. Kanskje har ikke alle tatt godt nok innover seg at eierforholdet mellom flåte og industri har endret seg, det er økt konkurranse om råstoffet, og det har vært endring i markedet for fiskeprodukter. Dette er med på å gjøre at vi må se på fiskeripolitikken for fremtiden og ikke videreføre en politikk som bedre var tilpasset fortiden.

Presidenten: Da er vi ferdig med behandlingen av sak nr. 1.

S a k n r . 2

Interpellasjon fra representanten Søren Fredrik Voie til fiskeriministeren:

«Marin sektor er av ulike forskningsmiljøer utpekt som Norges fremste vekstområde for fremtidig verdiskaping og sysselsetting. I dag har eksportverdien av norsk sjømat passert 30 mrd. kr. Gjennom ulike scenarioer er vekstpotensialet i løpet av en 20-30-årsperiode anslått til å være fra fem til ti ganger større. En utløsende faktor for dette mulighetsområdet er økt forskningsinnsats.

Hva kan Regjeringen gjøre for å gi forskningen innenfor marin sektor tilgang til tilstrekkelige forskningsmidler, og hvordan kan forskningen best organiseres slik at den bidrar til å løse vekstpotensialet i næringen gjennom kommersielt lønnsom og bærekraftig utvikling?»

Søren Fredrik Voie (H): «Skull torsken os feile, hvad havde vi da», skrev åndskjempen og dikterpresten Petter Dass på slutten av 1600-tallet. Helt siden da, ja i realiteten i mange århundrer tidligere, har torsken og fiskeriene vært bærebjelken i vår nasjons økonomi.

Fiskeriene, med torskefiskeriene som hovedvirksomhet, har skaffet både inntekt og mat til en fattig og sulten befolkning. Selv i dag, når vi skryter av å være en av verdens rikeste nasjoner på grunn av våre olje- og gassinntekter, fremstår marin sektor som vår nest største eksportnæring med over 30 milliarder kr i valutainntekter pr. år. Nå har det lenge vært forutsatt at olje- og gassinntektene vil komme til å avta. Da er det at marin sektor igjen fremstår som Norges redning.

I «Det marine Norge 2020 – Scenarier for kystens framtid» beskriver en gruppe forskere hvordan det marine Norge kan bli Norges økonomiske framtid og redning etter at oljeeventyret går mot avslutning. Lignende visjoner og framtidsscenarioer er beskrevet av andre forskningsmiljøer, og felles for alle er at de trekker opp et mulighetsbilde med enorme perspektiver. Allerede i 2020 kan norsk eksport av sjømat og marine produkter,

utenom olje og gass, være steget fra dagens nivå til svimlende 150–200 milliarder kr. Dette forutsetter selvsagt betydelig satsing på forskning og utvikling, og at rammebetingelsene blir tilsvarende tilrettelagt for markedsadgang og verdiskaping.

Bestandsestimater, tilrådte fangstmengder og uttak innenfor tradisjonell fiskerinæring har svingt til dels voldsomt fra ett år til et annet med derav følgende problemer for næringsutøvere, investorer, arbeidstakere og lokalsamfunn. Dette skjer til tross for at det norske havforskningsmiljøet, i hovedsak finansiert over Fiskeridepartementets budsjett, fremstår som et av verdens fremste miljøer innen sitt fagfelt. Det må være en prioritert målsetting for Norge som fiskerinasjon å styrke og kvalitetssikre dette miljøet ytterligere, slik at myndighetene med fiskeriministeren i spissen blir i stand til å fastsette kvoter og ressursuttak på et slikt nivå at vi sikrer et optimalt og stabilt langsiktig utbytte til næringen og til alle dens utøvere. For å nå dit ser det ut til at det fortsatt gjenstår mye grunnleggende forskning, bl.a. knyttet til sammenhengen mellom ulike bestander og økosystemer.

Minst like økonomisk viktig som tradisjonelle fiskeprodukter er i dag, ser fremtiden ut til å bli for det som i dag betraktes som avfall og biprodukter. Fiskeslo, lever, isel, fiskeskinn og fiskeben inneholder marine stoffer som vi bare aner betydningen og virkningen av, og hvor næringsmiddelindustri, farmasøytisk industri, kjemisk industri og sågar kosmetisk industri allerede bruker betydelige beløp til forskning og utvikling av nye produkter. Felles for alt dette er at utvikling og anvendelse er sterkt kunnskapsbasert og forskningsdrevet.

Etter en meget beskjeden oppstart av oppdrettsvirksomheten i Norge på slutten av 1960-tallet har oppdrett av laks og ørret vokst til en gigantisk produksjonsnæring. Til sammenligning er den årlige produksjonen av biomasse i oppdrett i dag større enn den samlede produksjon av kjøtt i hele den norske landbruksnæring. I tillegg kommer en økende produksjon av ulike hvitfiskarter, først og fremst kveite, torsk og steinbit, men også konkrete forsøk med oppdrett av andre fiskearter, og ikke minst skjell. Men her gjenstår fortsatt mange uløste problemstillinger og utfordringer knyttet til en rekke fagområder som involverer både tradisjonell grunnforskning og anvendt næringsrettet forskning.

Parallelt med denne formidable veksten i oppdrettsnæringen har vi også utviklet en tilhørende teknologisk industri. Utvikling og produksjon av utstyr og tekniske løsninger til oppdrettsnæringen og til tradisjonell fiskerinæring har gitt store utfordringer til våre tekniske og teknologiske forskningsmiljøer, men samtidig medført fremvekst av nye produkter og ny virksomhet som vi for få år siden ikke kjente og heller ikke kunne tenke oss muligheten av. Det samme har vært og er tilfellet innenfor fôrindustri og veterinærmedisin. Både bedre fôr kvalitet og ny kunnskap fremskaffet gjennom forskning om fiske sykdommer og fiskehelse har medført at aktørene i norsk fiskeoppdrettsnæring fremstår som noen av de mest konkurransedyktige i hele verden.

Jeg kan i denne sammenheng heller ikke unngå å nevne betydningen av å bevare et rent og forurensningsfritt miljø. Med vår enorme kystlinje – på over 57 000 m² – et uttall av fjorder, skjermende øyer og et rent havmiljø har vi noen av verdens beste forutsetninger for å drive marin virksomhet. Men også på dette området kreves omfattende forskning, både for å bevare miljøet og for å overvåke at egne og andre lands utslipp til havet ikke truer fremtidige generasjoners muligheter.

Det ligger ikke innenfor denne interpellasjonen å kunne gå i dybden av noen av disse meget spennende og hver for seg omfattende forskningsområder. Det meste av marine råstoffer kan ha en kommersiell fremtid. Det er bare fantasien og kunnskapene som setter grenser.

La meg likevel påpeke følgende: Nøkkelen til den positive utviklingen vi har erfart i norske marine næringer, er kunnskap – som igjen er avhengig av gode forskningsmiljøer med tilstrekkelige menneskelige og økonomiske ressurser for stadig å kunne fremskaffe ny kunnskap og best kunnskap, slik at vi kontinuerlig kan ligge i verdens toppen innenfor produktutvikling, kommersialisering og verdiskaping. Her må både grunnforskning, anvendt forskning, produktutvikling og kommersialisering gå hånd i hånd – med fokusering på marked, markeds kunnskap, markedsforskning og markedsadgang.

Det leder over til den muligens viktigste politiske delen av dette saksfeltet – i tillegg til å opprettholde og videreutvikle et generelt høyt og godt kunnskapsnivå i befolkningen – nemlig rammebetingelsene for norsk marin forskning. Ved behandlingen av budsjettet for 2002 ble finansieringen av norsk forskning lagt om. Man la større vekt på skatteincentiver, for derved å kunne få større privat finansieringsandel. Jeg er kjent med at Regjeringen har som målsetting å gå videre med dette. Innenfor marin forskning er behovet for større privatfinansiert forskningsandel spesielt stort, da mer enn 70 pst. av forskningen på dette området så sent som i 1999 ble finansiert av offentlige kilder. For å kunne utløse enda mer av det enorme vekstpotensialet som er til stede, og for å kunne oppfylle noen av de visjoner som forskerne har beskrevet i «Det marine Norge 2002», tror jeg det er nødvendig å satse ytterligere og tyngre med både offentlige og private midler, knyttet til grunnforskning og anvendt næringsrettet forskning.

Byggingen av et nytt havforskningsfartøy er utvilsomt et stort steg i riktig retning. Men dette må følges opp med tilstrekkelige driftsmidler og med frie forskningsmidler til våre tyngre maritime forskningsmiljøer ved universitetene i Bergen og Tromsø. For å kunne finne gode løsninger på de grunnleggende problemstillingene kreves det både tilstrekkelig breddekunnskap og faglig konsentrasjon. Dette er det kun universitetene som evner i dag. Anvendt forskning knyttet til næringsutvikling og kommersialisering kan derimot med fordel skje ved flere aktuelle forskningsmiljøer langs kysten, f.eks. ved Høgskolen i Bodø, hvor en er i ferd med å utvikle et nasjonalt kompetansemiljø for kveiteforskning. Slike og liknende miljøer bør i årene som kommer, stimuleres ytterligere.

Jeg vil igjen understreke betydningen av tverrfaglighet og behovet for ny kunnskap knyttet til hele verdikjeden – fra grunnforskning på økosystemer og bestander, herunder miljøforhold, til anvendt forskning på nye produkter, nye anvendelser og nye markeder. Utfordringene – men også mulighetene – er enorme. I denne sammenheng er det viktig å la de tusen blomster blomstre.

Jeg imøteser statsrådets svar og Regjeringens forslag til løsninger på disse utfordringene.

Statsråd Svein Ludvigsen: Representanten Voie tar opp svært viktige aktuelle og fremtidsrettede spørsmål om forutsetninger for at forskningen skal kunne bidra til at marin sektor kan utvikles til et av Norges fremste vekstområder for verdiskaping og sysselsetting. Den erfaring og høsting vi har gjort til nå, viser at vi er på god vei til å oppnå det ambisiøse målet om seks–sjudobling av eksportverdien av marin sektor, sett i et 20–30 års perspektiv.

Men for å kunne høste om 20–30 år kreves det at vi sår i dag. Og jeg vil minne om: Det at vi i dag har en lakseeksport fra oppdrett på ca. 400 000 tonn, er et resultat av forskningsinnsats gjort for 30 år siden. Det er i et slikt perspektiv vi må arbeide, og det gjør vi når vi nå setter i gang en betydelig innsats når det gjelder oppdrett av torsk. Det er spennende å registrere at vi i dag har yngel som, når den vokser opp og kommer på markedet, vil tilsvare et helt lofotfiske.

La meg innledningsvis slå fast at den tematiske prioriteringen av marin sektor, dvs. forskning rettet mot tradisjonelle fiskerier, havbruk og marin bioteknologi, ligger på fast grunn. Prioriteringen av de marine næringer er en del av Samarbeidsregjeringens politiske grunnlag, definert i Sem-erklæringen. I nyttårstalen understreket da også statsministeren at det har stor betydning for dem som bor og virker langs kysten, at vi lykkes i utviklingen av de marine næringene. Dette legger Regjeringen stor vekt på i mange sammenhenger og senest i går, da vi presenterte havmiljømeldingen – et samlet grep og en samlet oversikt over viktige tiltak som må iverksettes for å ivareta havmiljøet slik at det vil være et fortrinn for norsk marin sektor i fremtiden.

De verdiskapingsscenarioene for de marine næringene som i løpet av de tre–fire siste årene er blitt presentert for myndigheter, næringen og norsk offentlighet, tar oss langt av sted – noe også representanten Voie var inne på. Slike scenarioer viser oss hva som *kan* være mulig dersom vi handler på gitte måter, men sier likevel ikke noe om at det *vil* gå slik. Hvordan angriper vi en så langsiktig utfordring som har så vidt stor usikkerhet?

Ved å etablere Regjeringsutvalget for marin verdiskaping, der sju statsråder deltar, har Regjeringen tatt fatt på denne omfattende oppgaven på en offensiv og grundig måte. Formålet er å samordne og styrke offentlige myndigheters tilrettelegging overfor marin sektor og den marine fremtiden – på kort og på lang sikt. Under utvalget er det satt i gang et større interdepartementalt oppfølgingsarbeid med dette som utgangspunkt.

Regjeringen har som mål å trappe opp den norske forskningsinnsatsen minst til gjennomsnittlig OECD-nivå innen 2005. Hvordan dette skal skje, vil Regjeringen komme tilbake til i de aktuelle statsbudsjettene – det er vel for så vidt ingen som hadde forventet at jeg i denne sammenheng skulle rapportere fra Halvorsbøle. La det imidlertid ikke være tvil om at jeg legger til grunn at betydelig økt offentlig og privat forskningsinnsats er en absolutt nødvendig forutsetning for at vi skal nå dit vi ønsker når det gjelder de marine næringene.

Regjeringen ser behovet for å trappe opp forskningsinnsatsen. Jeg er i denne sammenheng fornøyd med at næringen selv gjennom Fiskeri- og havbruksnærings forskningsfond har fått etablert et godt instrument for å hevde næringens egne forskningsinteresser og for å være på banen i den forskningspolitiske debatt.

Vi snakker om et samspill mellom offentlig tilrettelegging, bl.a. gjennom forskning og privat innsats, som ikke nødvendigvis behøver å manifestere seg i tradisjonelle oppfatninger av hva som skal være det offentlige oppgaver, og hva som skal være det privates oppgaver og ansvar. Dette er en av de sentrale utfordringene for alle parter i verdiskapingsarbeidet og som forutsetter en god dialog med næringen. Jeg vil understreke dette med en god dialog og nødvendigheten av at det er et samspill og tett kontakt mellom myndighetene, mellom næringene, mellom utdanningsinstitusjoner og mellom forskningsinstitusjoner. Det er først og fremst i et samspill vi kan heste de resultatene som er beskrevet i dristige visjoner.

For meg er spørsmålet om finansiering og organisering to sider av samme sak, nemlig å sørge for at vi gjør de rette handlingene slik at ressursene brukes godt nok, og at handlingene gjøres rett slik at forskningsresultatene svarer til våre forventninger om å bidra til å utvikle en kommersielt lønnsom, bærekraftig og internasjonalt ledende næring. Jeg forventer at forskningen er organisert slik at den leverer resultater som tilfredsstillende nærings behov, og med faglig kvalitet på et så høyt internasjonalt nivå at resultatene svarer til våre nasjonale ambisjoner for de marine næringer.

Jeg vil også understreke at vi må ha den nødvendige tålmodighet og forståelse, for i dette arbeidet, hvor det er så mye vi ikke vet, vil det også være en rekke forskningsresultater som viser seg ikke å være kommersielt utnyttbare. Men det er en del av den prisen vi må betale i vår søken etter nye produkter som vi i og for seg ikke kjenner til i dag.

Regjeringen har som kjent en prosess på gang for å følge opp evalueringen av Norges forskningsråd. Den marine sektor har etter mitt skjønn god grunn til å berømme Norges forskningsråd for den innsats som er gjort siden 1998 for å synliggjøre og løfte de marine næringer til nasjonalt prioriterte innsatsområder. Det ligger også fast at det i fortsettelsen skal være slik. I den videre prosessen med den fremtidige organiseringen av forskningen i Norge, og spesielt Forskningsrådet, vil Regjeringen legge til grunn et helhetlig perspektiv på hvordan forskningsrådsnivået bør fungere i forhold til de overordnede prioriteringer som Regjeringen og Stortinget legger, herunder

næringsutvikling. Evalueringen av Norges forskningsråd er nå til diskusjon i Regjeringens forskningsutvalg. I den diskusjonen vil jeg være opptatt av at de marine næringers forskningsbehov blir ivaretatt på en god måte innenfor organisatorisk tilfredsstillende rammer.

Også innenfor mitt eget departements ansvarsområde er vi i ferd med å legge nye organisatoriske rammer omkring forsknings- og utviklingsaktiviteter. Næringer med basis i fiske, fangst og havbruk vil i økende grad måtte tilpasse seg globaliseringens utfordringer. Her kan man med stor grad av trygghet si at hvis en næring allerede er globalisert i Norge, er det nettopp fiskerinæringen. Min ambisjon er at vi skal videreutvikle og forsterke vår posisjon som en av verdens ledende produsenter og eksportører av sjømat og andre produkter av marin opprinnelse. Dette kan vi bare få til ved å være i den absolutte forskningsfront innenfor de områder som bestemmer vår konkurransekraft.

Her vil jeg igjen understreke at den havmiljømeldingen som i dag passerer statsråd, og som ble presentert i går, dreier seg om et av de områdene som skal være med på å bidra til økt norsk konkurransekraft. Miljøet vil være viktig for fiskerinæringen. Det er ikke tilstrekkelig i fremtiden å kunne dokumentere at norsk sjømat er ren og trygg mat; folk må også oppleve det og føle at miljøet hvor denne maten er produsert, tåler innsyn og tåler alle analyser.

Regjeringen vil gå inn for å satse på utbygging av infrastruktur ved å investere i utbygging av forskningsstasjoner, fasiliteter, instrumenter og utstyr som bidrar til effektivisering i fremdriften i forskningen, som gir et tidsmessig forskningstilbud til næringslivet, og som gjør at Norge blir en attraktiv partner i internasjonalt forskningssamarbeid.

Regjeringen går inn for å vurdere og tilrettelegge for at våre institutter skal ha en styrings- og organisasjonsform som tar hensyn til skiftende arbeids- og rammevilkår og blir dynamiske instrumenter for verdiskaping, samspill og nettverksbygging mot næring og forvaltning og nasjonale og internasjonale konkurransearenaer for forskningsoppdrag.

Videre legger Regjeringen vekt på at moderne teorier om innovasjon ofte knytter tette forbindelser mellom forskning og næringsutvikling. Verdier basert på råvarer fra havet vil for en stor del – naturlig nok – måtte foregå på kysten, og det vil derfor være naturlig at det gis stimulans til styrking av de forskningsmiljøene som er lokalisert der. Derfor vil vi ha en spesiell oppmerksomhet rettet mot miljøene i Bergen og Tromsø, slik også årets budsjett bærer bud om. Jeg ønsker imidlertid velkommen alle forskningsmiljøer som vil bidra til å utvikle de marine næringer, enten de er lokalisert på kysten eller i innlandet. For øvrig legger jeg ikke skjul på at jeg er noe overrasket over at universitetsmiljøene ikke har vist større interesse for det marine områdets uomtvistelige verdi som nasjonal arena for verdiskaping.

Til slutt: I et intervju med administrerende direktør Christian Hambro i Norges forskningsråd i Aftenposten den 26. februar i år, peker han på at i Norge, i motsetning

til de andre nordiske landene, ikke har ett enkelt forskningsområde der vi utmerker oss med innsats langt ut over gjennomsnittet. Han sier imidlertid:

«Vi bør ha et slikt område, og det må bli havbruksforskning. Her er vi allerede svært gode, men vi bør bli best i verden.»

Dette er en visjon og en ambisjon jeg deler, og jeg vil arbeide hardt gjennom Regjeringsutvalget for marin verdiskaping, Regjeringens forskningsutvalg og mitt eget departement for at det skal legges til rette for en forskningsintensiv og innovasjonsorientert utvikling innenfor den marine sektor med tilknyttede næringer i Norge.

Søren Fredrik Voie (H): Jeg har stor forståelse for at statsråden ikke kan legge frem en detaljert beskrivelse av hvordan Regjeringens ambisiøse målsetting om å nå et gjennomsnitt av OECD når det gjelder forskningsinnsats, kan gjøres og skal gjøres, og at det ikke kan presenteres i dag. Men samtidig er det et bevegelig mål, for de andre landene som er med i OECD, øker jo også sin forskningsinnsats parallelt med at vi gjør det i Norge.

Jeg er glad for at vi har en regjering som har en slik målsetting, og jeg ser med spenning frem til kommende statsbudsjetter når denne målsettingen skal realiseres. Jeg tror det er helt nødvendig at vi – som jeg sa innledningsvis – øker det offentliges andel og innsats når det gjelder forskning knyttet til økonomiske bidrag, og at vi sørger for å ha gode incitament for næringslivet for å få opp den næringsmessige andelen av forskningen. Den er altfor lav også på dette området i Norge.

Ellers synes jeg det er veldig positivt at statsråden også vektlegger om mulig økt og enda bedre samspill mellom næring og forskning. Det som har brakt oss dit vi er i dag, er at vi har hatt en nær og tett dialog mellom gode forskere, gode forskningsmiljøer og de gode næringsutøverne. Greier vi å utvikle det enda bedre i fremtiden, vil vi også kunne oppnå enda bedre resultater og få realisert de visjonene vi ser i dag.

Spredning av kunnskap og spredning av de gode forskningsresultatene må nødvendigvis skje i et nært samspill og en nær dialog mellom yrkesutøverne og de etablerte forskningsmiljøene. Men jeg har også lyst til å understreke at det ikke bare er nødvendig med samspill mellom forskning og næring, det er også nødvendig med et samspill mellom de ulike aktører på myndighetsutøvelsesområdet, eksempelvis mellom fiskeriminister og miljøvernminister, for å kunne sikre fremtiden for denne næringen – og ikke bare sikre den, men videreutvikle den. Jeg viser bl.a. til oppslag med miljøvernministeren som sier at han er bekymret for norsk sjømat på grunn av at man nå finner spor av bl.a. technetium i tang og tare langs praktisk talt hele Norskekysten.

Jeg viser også til at det skal små oppslag i media til om forurensning før det får dramatiske følger for eksport- og markedssituasjonen for norsk fiskernæring. Så dess bedre Regjeringen kan få sitt interdepartementale arbeid til å fungere, dess større mulighet tror jeg vi har til å sørge for at vi møter de utfordringene vi står overfor

knyttet til tverrfaglige områder – ikke bare forskningsmessig, men også myndighetsutøvelsesmessig.

Statsråd Svein Ludvigsen: Jeg er helt enig med representanten Voie i det han trekker opp av visjoner og muligheter, og at man her må få et godt og konstruktivt samarbeid mellom de enkelte departementer og mellom næring og offentlighet.

Jeg har i den sammenhengen bare lyst til å nevne at jeg i går deltok på næringslivsdagene i Tromsø, hvor torskeoppdrett var et hovedtema. Jeg må si at det var oppløftende å se hvordan den satsing som storting og regjering gjorde i høst gjennom statsbudsjettet for 2002, er oppfanget av forskningsmiljø, av næringslivet i hele landet og av ulike myndigheter. Man samler kreftene og setter seg ned og drøfter hvordan man skal realisere dette fra forskning til kommersiell industri. Den optimisme og den realisme som ble presentert på næringslivsdagene i Tromsø i går, bærer bud om at her er det både vilje og evne til å realisere torsk, i denne sammenhengen, til en ny stor oppdrettsart, akkurat som vi vil se at andre arter og andre produkter vil bli realisert som et resultat av forskningen.

Som jeg sa i mitt første innlegg, la Regjeringen frem havmiljømeldingen i går. Jeg vil si det slik at miljøvernministeren og fiskeriministerens har felles sak i denne sammenhengen, nemlig å sikre et rent havmiljø slik at vi fortsatt kan produsere trygg norsk sjømat. Jeg velger å oppfatte det slik, som representanten Voie her refererte fra miljøvernministerens uttalelse, at dette er nettopp for å forsikre oss om at slik skal det også være i fremtiden, for i Sellafield-sammenheng er jo ikke fisken og havmiljøet forurenset i dag. Maten som vi eksporterer fra havet til 160 land, er ren. Det kan vi dokumentere. Og slik vil det også være. Men det er viktig at vi gjør de riktige grepene i dag, slik at vi om 200 år, om 1 000 år, fortsatt skal kunne spise trygg norsk sjømat. Det er i den sammenhengen vi må se kampen mot Sellafield, kampen mot utslipp og kampen for at man fortsatt skal ha den blå åkeren som en særdeles fruktbar åker.

I den sammenhengen trenger vi også mer forskning. Jeg har lyst til å gi god attest både til Fiskeriforskning og til Havforskningsinstituttet som nå samler sine krefter i aksen Tromsø–Bergen for å videreutvikle det ypperste vi har i verden av denne type forskning, til å bli enda bedre. Det er nødvendig i tiden fremover, og det skal vi bidra til gjennom årlige budsjett. Vi gjorde det i år, vi skal gjøre det også i fortsettelsen, og jeg oppfatter at regjering og storting har felles interesser i så måte.

Olav Akselsen (A): Det er eit svært viktig tema interpellanten tek opp. Men eg må innrømme at eg synest det er ein litt spesiell situasjon å vera vitne til denne rørande seansen me har hatt mellom to representantar frå Høgre. Dette spørsmålet burde først og fremst vore fremma på Høgres gruppemøte i forkant av regjeringa Bondeviks budsjettframlegg, for dette var eit av dei områda som fekk størst kutt i forhold til den førre regjeringas budsjett. Eg skjønar for så vidt at statsråden viser til statsministe-

rens nyttårstale, for så langt har det vore veldig mykje «god jul og godt nytt år» på dette området frå Regjeringa.

Det er altså slik at marin sektor er eit svært stort og viktig område for Noreg, den har eit svært stort potensial. Dette er ei viktig næring, og det kan bli ei endå viktigare næring – ikkje minst er dette ei viktig distriktsnæring i Noreg. Men den regjeringa me har no, er meir oppteken av skattelette enn av målretta tiltak overfor enkelt næringer. Det er slik at for å finansiera denne skatteletten i fjor haust var fiskeriforskning eit av dei områda som måtte li hardast. Eg har ingenting mot skattelette, men me veit at store delar av den skatteletten som blei gjeven i fjor haust, hamna i Oslo-området og i dei store byane elles, og svært lite av dei pengane vil flyta tilbake til fiskeri- og oppdrettsnæringa.

Eit av dei spennande tiltaka som har fått ein høgst uvis lagnad som følgje av kutta til Bondevik-regjeringa når det gjeld forskningsmidlar på dette området, er sentret for marin oppdrettsforskning i Bergen. Der oppretta ein eit selskap etter modell av SINTEF og andre, som ein kalla PROTEVS AS. Den førre regjeringa sette altså av pengar til dette tiltaket. Dei ressursane som var stilte til disposisjon, blei kutta av den nye regjeringa. Og i eit brev av 26. februar i år til representanten Frøiland av slo næringsministeren å finna desse pengane. Dette står sterkt i motstrid til det som fiskeriministeren sjølv sa i samband med budsjettet til utdanningskomiteen:

«Det har ingen hensikt å etablere et selskap hvis vi ikke mener alvor med det. Fra min side mener jeg alvor: Dette selskapet skal være en tung og viktig aktør!»

Bidraget så langt frå Regjeringa er å fjerna dei pengane som var stilte til disposisjon for dette selskapet, og det kunna vera interessant å få veta på kva vis statsråden skal bidra til at dette kan bli ein tung og viktig aktør. Det er i alle fall slik at hans kollega i Næringsdepartementet har slått fast at han sjølv ikkje vil heva ein finger for å bidra til at dette selskapet skal bli nettopp ein tung og viktig aktør.

Ivar Kristiansen (H): Jeg blir litt overrasket over hvor Arbeiderpartiet velger å plassere seg nå: på en annen arena enn den som er tema for denne debatten. Uansett hvordan man velger å regne – selv med Arbeiderpartiets bruk av kalkulator – vil man fra Regjeringens side og i stortingsvedtak finne ut at marin forskning har en vekst i forhold til 2001. Og det er litt merkelig at både tidligere finansminister Schjøtt-Pedersen og tidligere olje- og energiminister Akselsen, som begge forlot regjeringsskivalet da vi hadde Europas høyeste rentefot, har etterlatt seg det vitnesbyrd at konkurranseutsatte arbeidsplasser langs kysten, i det ganske land, svinner dag for dag og har tapt terreng, særlig i et marked hvor norsk fiskerinæring skal klare seg i konkurransen og hvor eksportandelen er oppe i 95 pst. Og så drar man denne debatten inn i en slags klippe-klippe-runde – hvem som maksimalt har ytt mest til et eller annet selskap, i Bergen eller hvor som helst i landet dette måtte være.

Det som er forholdet rundt denne interpellasjonen, er hvordan man kan ta nye tak for en næring som kanskje

har det største potensialet av alle i dette landet, men som er utstyrt med de dårligste eksportbetingelsene, og hvor det nå gjøres et forsøk på å få gitt større mulighet for en av de tre pilarene denne næringen etter min oppfatning skal bygge sin vekst og utvikling på, nemlig forskning.

Jeg er glad for at fiskeriministeren i dag påpeker at man ikke er fornøyd med tingenes tilstand slik som de har vært, og slik som de er. Og jeg er glad for at han ønsker en evaluering av den innsats som skjer via Forskningsrådet, og at han tar for seg de eksisterende universitetsmiljøer og henviser til den mangel på oppmerksomhet som marin forskning har hatt i disse miljøene. For det er nettopp innenfor fiskerisektoren vi har det største potensialet. Da hjelper det ikke med all verdens festtaler om potensial og muligheter, all den tid vi ser at denne næringen i dag har minusfaktorer rundt seg, at verdiskapingen går ned, at eksportandelen går ned, og når vi ser at i de viktigste markedene taper vi terreng. Det blir det sannelig ikke mye fart og utvikling av! Derfor er det viktig at fiskeriministeren tar tak i disse oppgavene, som han gjør via verdiskapingsutvalget i Regjeringen. Det er sannelig også en oppgave for norsk fiskerinæring selv å ta tak i og utvikle, i en situasjon hvor de på markedssektoren egentlig er best av alle i dette landet – på plass i mer enn 160 nasjoner. Men da må de også sørge for at det ikke skal bli brukt som inntekt for en næring som ser seg mest tjent med å stå utenfor de markedene man skal betjene både i dag og i fremtiden.

Øystein Hedstrøm (FrP): For det næringsliv som i tiden framover skal hevde seg i elitedivisjonen internasjonalt, vil en aktiv satsing på forskning og kunnskapsutvikling stå helt sentralt. De næringer og de land som er i stand til å utvikle sin forskningsinnsats samtidig som de greier å omsette forskningen til konkrete produkter, vil stå langt sterkere i konkurransen enn næringer og land som ikke er i stand til dette. De dyktige vil ta ut en langt større verdi av det de produserer, enn om de kun arbeider på den tradisjonelle måten.

Norge er en stor råvareprodusent også innenfor marin sektor. Utfordringen blir derfor å utvikle både produksjonsmetoder og produkter innen denne næringen, slik at vi kan få en høyere verdi ut av de produkter som vi selger på verdensmarkedet. I tillegg kan vi bli en stor tilbyder av kunnskap innenfor marin sektor, og i dette må forskningen spille en viktig rolle.

Forskningsinnsatsen innen marin sektor er i dag utilstrekkelig, og det må gjøres et betydelig løft dersom vi skal være med i elitedivisjonen. I dette arbeidet er det viktig å lytte nøye til hvordan næringen selv mener at en økt forskningsinnsats må benyttes. I dag er det nemlig slik at en rekke virksomheter innen næringen mener at den forskningen som blir gjort, ikke er tilstrekkelig relevant for det samme næringslivet. Disse virksomhetene mener vi derfor bør trekkes med i arbeidet i større grad enn i dag, og gi større innflytelse over hvilken forskning som skal prioriteres. Samarbeidet mellom forskningsinstitusjonene og bedriftene må også styrkes ved at bedriftene knyttes nærmere forskningsinstitusjonene. Forsk-

ningen er i dag i seg selv ikke noe mål, men et viktig virkemiddel for å skape et robust og fremtidsrettet næringsliv.

Fremskrittspartiet ser meget positivt på det arbeidet som gjøres i mange institusjoner og i mange miljøer, bl.a. i Biomarint Forum, som er igangsatt av Norsk Investorforum. Her viser også private investorer vilje til å gå inn med midler i prosjekter som er usikre, men som kan gi god avkastning på sikt. Det staten kan bidra til, er å stille sine forskningsinstitusjoner til rådighet for forskning innen dette feltet. Videre må mulighetene for å styrke kapitaltilgangen bedres, og det må komme i tillegg til den kapitalen som allerede finnes i bedriftene og i forskningsinstitusjonene.

Jeg synes at de signaler som fiskeriministeren har kommet med her i dag, er oppløftende. Han er opptatt av denne problematikken og ønsker å styrke marin forskning. Vi håper derfor at en del ting og en del forslag fra Regjeringens side nå kommer raskt på plass, slik at Norge får den plassen internasjonalt som vi fortjener på dette området.

Åsa Elvik (SV): Vi er alle enige om at FoU-arbeid er ein føresetnad for vekst og utvikling i næringslivet. Eg vart derfor litt betutta då denne regjeringa, som det første den gjorde, reduserte FoU-innsatsen på den marine sektoren. Derfor skal interpellanten ha ros for at han i dag prøver å rette opp dette.

Dei marine næringane er spådde ei lysande framtid. Det er spådd at dei skal ta over etter olja. Som interpellanten peiker på, meiner ein at vekstpotensialet er fem–ti gonger større enn det som er dagens eksportverdi på 30 milliardar kr. Spådommar om ein slik vekst får i alle fall mitt hjarte til å banke. Eg har sjølv sett dollarteiknalyse i augo på næringsutøvarane langs kysten. Sjølv sagt skaper slike spådommar forventingar, sjølv sagt skaper dei framtidshåp.

Men ein vekst av denne størrelsen treng ikkje vere uproblematisk. Interpellanten peiker sjølv på omsynet til miljøet og ei berekraftig utvikling som ei ramme for ein slik vekst, for slik er det med all økonomisk vekst. Menneska har framskaffa ein teknologi, også på det marine området, som er mykje meir effektiv enn det naturen kan tole. Då er det av uvurderleg verdi å ha kunnskap, for naturen følgjer sine egne lovar. Vi kan lure oss sjølve og tru at vi herskar, men sanninga er – enn så lenge – at vi skal passe oss for ikkje å herske naturmiljøet og oss sjølve i hel. Det å ha sikker kunnskap om kva for konsekvensar menneskeleg aktivitet får for mogleg framtidig utnytting og framtidig lønsemd, som denne regjeringa er så oppteken av, er derfor ein føresetnad for at den varsla veksten skal kunne skje på ein ordentleg måte.

Men dessverre er det ikkje slik at kunnskap og erfaring automatisk dannar ramma for politiske avgjerder. Her er to eksempel:

- Forskinga har fortalt oss at for torsken i Barentshavet bør målet vere ein gytebestand på 500 000 tonn. Dette har ikkje akkurat vore avgjerande for dei norsk-russiske kvoteforhandlingane. Kvotane dei siste åra

har vore sette for høgt, med det resultat at havforskninga no må melde svake årsklasser av 1-, 2- 3- og 4-åringar.

- Havforskninga og Handelshøgskolen har i fellesskap funne ut at uttak av åtte år gammal torsk er det absolutt mest lønsame. Likevel har ein etablert fiskeri som i altfor stor grad tar ut ung og liten fisk. Det har med reiskap å gjere, det har med regulering å gjere, og det har med kvotefordeling å gjere.

FoU-arbeid er, som interpellanten peikte på, vesentleg også for næringa. Det er vesentleg for at næringsutøvarane skal få kroner igjen for sin innsats og sine investeringar. Eit lite eksempel: Kunnskapen om at ein ved hjelp av leppefisk kan minimalisere problemet med lakselus i oppdrett, vil forhåpentleg på sikt fjerne behovet for kjemikalier. Det vil forhåpentleg redusere miljøbelastninga i oppdrettsnæringa, og det vil forhåpentleg betre tilliten i markedet til oppdrettsfisk. Det vil dermed betre lønsemda for næringa.

Eg har allereie i løpet av min beskjedne stortingskarriere rokke å bli lei av fine ord og retorikk som ikkje blir følgde opp i praksis med konkret handling. Eg trur ikkje dette vil bli tilfellet i dag, for det vi har vore vitne til her, er at interpellanten, som representant for det største og mektigaste regjeringspartiet, og fiskeriministeren, som ansvarleg fagstatsråd, har laga seg fallhøgd. Eg ser fram til neste statsbudsjett, og eg lovar at det skal bli langt å dette om ikkje løfta frå i dag blir følgde opp i praksis.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF): Då vi fekk ei ny regjering, Samarbeidsregjeringa, hadde dei ikkje mange vekene på seg før dei skulle leggje fram eit budsjett. Det var eit budsjett med betydeleg skatte- og avgiftslette, som har slått positivt ut for næringslivet i heile landet. Nokre kuttområde blei det også, og det er klart at enkelte kutt kan smerte meir enn andre. Men eg vil seie at i sum var det eit godt budsjett som blei lagt fram av Samarbeidsregjeringa.

Vi ser utviklinga også i forhold til renta, som har gått ned. Vi høyrer frå skipsverft og frå mange andre i næringslivet at det er svært viktig for dei å ha ei låg rente på grunn av konkurranseevna i forhold til andre land. Eg vil derfor seie at sjølv om det er generelle verkemiddel, betyr den skatte- og avgiftsletten som Samarbeidsregjeringa har kome med, veldig mykje for mange enkeltbedrifter.

Når det gjeld utviklinga innanfor havbruk og oppdrett, skaper det store moglegheiter for verdiskaping og sysselsetjing, ikkje minst i distrikta. Ny teknologi, kombinert med lokal innsikt og erfaring, gir mange ressursbaserte næringar eit stort potensial.

I Sem-erklæringa er det slått fast at Regjeringa vil føre ein nyskappings- og forskingspolitikk som gjer det mogleg å hente ut det betydelege verdiskapingspotensialet som ligg i marine naturressursar. Potensialet er der, men vi treng å satse på forskning for å ta ut desse verdiane.

I forskingsmeldinga, som den førre Bondevik-regjeringa la fram, er marin sektor sett opp som eitt av fire satsingsområde norsk forskning bør prioritere. Denne prioriteringa står eit breitt fleirtal fast på, og det er bra.

Som statsråden sa: Det er behov for å auke både den offentlege og den private forskningsinnsatsen. Regjeringspartia har som mål at forskningsinnsatsen skal opp på gjennomsnittet for OECD innan 2005. Samanlikna med andre OECD-land er det særleg i den private forskningsinnsatsen vi har mykje å ta igjen. Her må vi satse på eit samarbeid mellom forskingsmiljøa, næringslivet og dei offentlege finansieringsordningane. Det vil både verdiskaping og grunnforskning ha nytte av.

Det må satsast på rekruttering til marin forskning. Kristeleg Folkeparti meiner at skulen kan gjere havbruk til læringsarena for ungdomsskuleelevane. Ei god investering i kunnskap og rekruttering til alle nivå innan marin sektor kunne vere å setje i gang eit prosjekt «Unge havforskarar» – dette for å stimulere elevar, lærarar og skular til å lære om og forske på plante- og dyrelivet i fjordane og økosystemet i havet. Eit prosjekt for ungdom og havbruk kan introdusere mange unge for moglegheitene i marin sektor. Undersøkingar viser bl.a. at blant dei elevane som opplever entreprenørprosjekt i skulen, blir det langt fleire gründarar og bedriftsleiarar. Kristeleg Folkeparti synest det kan vere ein god idé, for dagens 13-, 14- og 15-åringar passerer 30 år rundt 2020, og då treng vi enda fleire innan denne sektoren.

Marit Arnstad (Sp): I likhet med foregående talere er jeg enig i at problemstillingen er viktig, og jeg er enig med interpellanten i at vekstpotensialet når det gjelder forskning og utvikling i marin sektor, er stort. Likevel har vi i løpet av den siste tiårsperioden nesten ikke hatt realvekst i ressursene til havforskning, hvis vi ser på perioden fra 1989 og fram til i dag. Nå legges ordningen om på en måte som skaper en viss usikkerhet hos aktørene, som jeg tror kan være vanskelig. Jeg skal komme litt tilbake til det i slutten av innlegget mitt.

På årets budsjett er det en markert økning i midlene til havforskning i statsbudsjettet, over Fiskeridepartementets budsjett. Men jeg synes det er viktig å huske på at to tredjedeler av økningen faktisk er bevilgninger til forskningsskipet «G.O. Sars», som blir ferdig til neste år. Det er jo et helt nødvendig og lenge etterlengtet redskap for havforskningen, som ikke nødvendigvis kan betraktes som et løft for bredden i forskningen som sådan. Jeg tror vi er nødt til å se på de andre delene av forskningsinnsatsen, og se om vi der kan gjøre ting bedre.

Vi står overfor flere problemer. Forskerrekrutteringen på dette området er et spørsmål man bør se nærmere på. Det samme gjelder spørsmålet om større grunnbevilgninger til havforskningen. Behovet for bevilgninger til mer forskning på produktutvikling er også ganske avgjørende. Store deler av midlene går til infrastruktur som bygninger og fartøy, men det blir for lite til overs til de rene forskningsformålene.

Jeg synes det er viktig at man fra Regjeringens side bidrar til å redusere den usikkerhet som er skapt omkring høstens budsjettbehandling, f.eks. når det gjelder omleggingen av FUNN-ordningen, som mange opplevde som en veldig god ordning – ubyråkratisk, enkel og helt nødvendig for dem som ikke hadde opparbeidet seg et over-

skudd som det var mulig å få noen skattelette av. Senterpartiet synes derfor det er beklagelig at FUNN-ordningen ble fjernet. Vi mener den var et viktig verktøy, særlig for de minste og for dem som etablerer seg som nye i denne næringen.

Selv om ministeren sier at man er optimistisk med hensyn til torskeoppdrett, er det signaler som tyder på at SNDs ribbing av forskningsprogrammet for nye arter i marin sektor har skapt stor usikkerhet omkring forskningen, bl.a. når det gjelder torskeoppdrett. Signalene næringskomiteen fikk på Sjømatsenteret i Bergen i denne uken, var at dette var problematisk med hensyn til det arbeidet de utfører.

Derfor har vi nok noen utfordringer her, og en av utfordringene er koblingen mellom forskning og kommersialisering – det at man ikke bare gjør mer på forskningssiden, men at man også klarer å kommersialisere det man forsker på. Der er nettopp SND et viktig bindeledd mellom den rene forskningsinnsatsen og muligheten til kommersialisering.

Jeg ser fram til viktige debatter om dette. Jeg tror i likhet med representanten Åsa Elvik at fallhøyden er stor. Det kan bli langt å falle, men vi får se når neste års budsjett kommer.

Aud Gaundal (A): Dette er en viktig debatt. Sist næringskomiteen fikk det bekreftet, var da vi var i Bergen denne uken og snakket med representanter for Havforskningsinstituttet. Når det gjelder økningen i forskningsmidler, mener jeg å huske at det var kun 1 pst. av den økningen som har gått til forskning tilknyttet marin sektor.

Fiskeriministeren sier at det er vanskelig å komme med noen detaljer, men jeg har lyst til å repetere noen av detaljene i inneværende års budsjett. I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 4 kuttet regjeringen Bondevik tilskuddet til Norges forskningsråd med 20 mill. kr, den kuttet tilskuddet til fiskeriforskning i Tromsø med 3 mill. kr, tilskuddet til Fiskerinæringens Kompetansesenter ble kuttet med 2,5 mill. kr, og tilskuddet til næringsutvikling i marin sektor ble kuttet med 30 mill. kr.

Sett i lys av dette synes jeg ikke det er overraskende at Høyre-representanten Voie mener at forskningen i marin sektor har gått nedover. Men det er jo en grunn til det, nemlig at det ble kuttet i budsjettet. Hadde flertallet stått på det regjeringa Stoltenberg la fram, ville det vært atskillig flere millioner kroner disponible til den type virksomhet.

Arbeiderpartiet ønsker forskning og næringsutvikling tilknyttet marin sektor. Den står for verdiskaping i distriktene og gir store inntekter til nasjonen som helhet, og den må ha en større del av forskningsmidlene i framtida. Når jeg hører fiskeriministeren, høres det ut som at jo større nedskjæringene er på disse kapitlene, jo bedre blir det for næringa som helhet, og det mener jeg er feil. «Verdiskapingen går ned,» sier representanten Kristiansen, også fra Høyre. Hvorfor er han da så sikker på at den skattemotiverte forskningen er det som skal gi den ønskede effekt?

Søren Fredrik Voie (H): Når representanten Gaundal her sier at jeg mener at forskningen på dette området har gått nedover, må det være det man på godt politikerspråk kaller en åpenbar misforståelse. Tvert imot skjer det betydelig økning av både forskningsaktivitet og forskningskvalitet innenfor dette området. Og det som egentlig er hensikten med hele interpellasjonen er å få det til å skje enda mer på dette området, som de aller, aller fleste av debattantene her også har vært opptatt av.

Når representanten Kristiansen var inne på at verdiskapingen innenfor næringen for øyeblikket går ned, kan det vel ikke ha gått representanten Gaundal helt forbi å registrere at det er nedgangen i markedsprisene på det internasjonale laksemarkedet som har ført til denne nedgangen, som knapt nok har noe med norsk forskning å gjøre.

Ellers må jeg også få lov til å si innledningsvis at selv om det går dårlig med Arbeiderpartiet på gallupen for tiden, burde det ikke hindre Arbeiderpartiets representanter i å se fremover og se muligheter, iallfall på nye områder som ikke har med Arbeiderpartiets gallupsituasjon å gjøre.

Når Olav Akselsen startet med bare å referere til Stoltenberg-regjeringens framlegg av budsjett og de løsninger som var foreskrevet der, kontra Bondevik-regjeringens vedtatte budsjett, glemmer han å si at Stortinget også har vedtatt en ny ordning for finansiering av forskning som går på skatteincentiver. Det vet vi fortsatt ikke de totale utslagene av, da må det i så fall være noen her som er i stand til å se mer inn i krystallkulen enn andre. Først når året er omme, kan vi ha mulighet til å evaluere den ordningen.

Ellers har jeg lyst til å si til fiskeriministeren og til Stortinget at vi er en privilegert nasjon som har begge disse gudgitte næringene å ta hånd om, både olje og fisk. Derfor fokuserte jeg også litt på miljøaspektet i mitt innlegg. Vi må ikke komme i den situasjonen at vi får fisk i olje, men at vi også fremover greier å utvikle begge næringene hånd i hånd. Da er min lille oppfordring til fiskeriministeren avslutningsvis at jeg synes faktisk en del oljeselskap har sluppet for lett unna det å sørge for at man skaffer til veie tilstrekkelige forskningsmidler som de norske forskningsmiljøene kan konkurrere om på fritt grunnlag, for å sikre et fremtidig godt miljø, forske på langtidsvirkninger og botemidler for det som måtte være av utslippsstoffer og andre ting fra oljevirkksomheten. Dermed vil det ikke være grobunn for misforståelser og frykt i den norske befolkning og i den internasjonale opinion i forhold til at vi fortsatt har et trygt, godt og rent miljø, og at de produktene som kommer fra Norge, er av samme kvalitet også i fremtiden.

Statsråd Svein Ludvigsen: La meg først og fremst takke for en spennende debatt, og for at representanten Voie reiste debatten. Jeg tror det er både nyttig og viktig at vi fra tid til annen gjennomfører slike debatter i Stortinget, og får fram synspunkter som i hvert fall for meg er nyttige å ta med videre i det arbeidet som jeg driver med hver dag.

Jeg synes det kan være nødvendig å minne i hvert fall Arbeiderpartiets representanter om samspillet mellom

den offentlige innsatsen, som bl.a. nedfeller seg gjennom bevilgningen i statsbudsjettet, og den private innsatsen, så vel som dette med å ha næringen i fokus, og sist men ikke minst at det generelt skapes en tro på marin sektors potensial. Regjeringen har som ambisjon å nå OECD-nivåsnittet i 2005, og det står fast.

Men for å svare på en del av de spørsmålene som ble tatt opp, selv om det aller meste synes å være slikt som vi er enige om, har jeg først lyst til å si til representanten Gaundal: Når man bruker som eksempel på Regjeringens dårlige forskningspolitikk at vi i statsbudsjettet kutter 3 mill. kr på Fiskeriforskning i Tromsø, er det i så fall en prioritering jeg ikke har noe problem med å stå ved. Det gjaldt altså et kutt på husleien til Statsbygg. Hvis dette er det eksemplet som Arbeiderpartiet har på Regjeringens mangelfulle forskningspolitikk, har jeg ikke noe problem med å forsvare det. Det har ikke gått ut over Fiskeriforskningens forskning i Tromsø.

Så til representanten Olav Akselsen, som var opptatt av at det var foretatt kutt i årets budsjett. Jeg vil sterkt understreke: Det er ikke foretatt kutt i forhold til 2001–2002-budsjettet når det gjelder marin forskning. Det er kutt i forhold til det Arbeiderpartiet la fram, men da minner jeg også om at det lå noen ubetalte regninger, ikke minst på fiskerisiden, jf. f.eks. flytting av Kystverket til Ålesund, som man ikke hadde tatt inn i budsjettet, og som denne regjeringen måtte bidra til å betale. Men på forskningen er det en økning. Det er altså slik at når representanten Akselsen beskriver det som «god jul og godt nyttår» fra Regjeringen, skulle representanten Akselsen vært mer ute og lyttet til det som foregår – der ute har man oppfattet dette som en god nyttårshilsen. Troms Marine Yngel kunne vært vel verdt å besøke – man hadde sett hvilken entusiasme det er der på bakgrunn av det vi gjør i dette hus – videre Cod Culture Norway ute i Øygarden, som for et par uker siden åpnet et torskeyngellegg hvor private investorer er gått inn med 50 mill. kr, og Biomarint Forum som etablerte seg i Bergen på tirsdag, hvor private investorer stiller med 400 mill. kr. Det er jo nettopp de gode ønskene om god jul og godt nytt år fra Regjeringen som bærer fram. Vi utløser både midler til forskning og utvikling og en entusiasme og tro på fremtiden i marin sektor. Da synes jeg man kanskje skulle ta inn over seg virkeligheten også i Arbeiderpartiet.

Når det så gjelder PROTEVS, for å kvittere det ut, er det altså slik at Fiskeridepartementet gjennom Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratets Ernæringsinstitutt har bidratt med sin andel til å få det etablert.

Fin n Martin V allersnes hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Sak nr. 2 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r . 3

Interpellasjon fra representanten Sylvia Brustad til olje- og energiministeren:

«Bare en liten del av gassen som produseres i Norge, brukes innenlands. Økt innenlands bruk av naturgass vil erstatte andre, mer forurensende energikilder og vil redusere utslippene av bl.a. klimagasser og NO_x . Det vil også føre til økt verdiskaping og utvikling av nye arbeidsplasser. Økt bruk av naturgass vil også være en vei å gå til utvikling av energi basert på hydrogen og brenselceller. I en introduksjonsfase trengs det betydelige beløp til forskning på og utvikling av miljøvennlig teknologi og til infrastruktur. Det er en forutsetning at staten bidrar. Flere prosjekter utpeker seg som særlig interessante, bl.a. etablering av et innovasjonsselskap for utvikling av miljøvennlig teknologi, flere prosjekter for transport av gass som er under planlegging, fornying av ferjeflåten og elektrifisering av installasjonene i deler av Nordsjøen.

Hva vil statsråden gjøre for at slike prosjekter kan realiseres?»

Sylvia Brustad (A): De mulighetene som ligger i å øke den innenlandske bruken av gass, ser ut til å være svært store. Det er derfor viktig at vi tillater oss å ha både visjoner og gjennomføringsevne. Etter Arbeiderpartiets mening bør innenlandsk bruk av gass om ti år utgjøre om lag 10 pst. av den samlede produksjonen.

Mange sier at det århundret vi er i starten av, vil bli gassens århundre. Det tror jeg også, i hvert fall den første delen av dette århundret. Senere vil vi nok også få andre energiformer, som hydrogen. Og i en slik utvikling vil gassen også spille en viktig rolle som en bro over til hydrogensamfunnet.

Stoltenberg-regjeringa gjorde en rekke ting som jeg håper og tror har bidratt positivt til å få fortgang i arbeidet med å ta naturgassen i bruk.

Vi må være ambisiøse og visjonære når vi utformer framtidens gasspolitikk. I en tid der vi opplever at industriarbeidsplasser går tapt og mange bedrifter sliter, er det viktig at vi satser enda mer på framtidsrettede næringer, at vi investerer i forskning og infrastruktur. Med de enorme gassressursene vi har utenfor kysten vår, er vi den tredje største produsenten av gass i Europa; om ti år vil vi trolig være den største. Da kan ikke vi slå oss til ro med at vi bare bruker under 1 pst. av gassen sjøl. Vi kan ikke lenger være en råvarenasjon på dette feltet. Hvis vi fortsetter med det, går vi glipp av en enorm verdiskaping. Ser vi for oss hele verdiskapingskjeden, fra borehullet på havbunnen og fram til forbrukerne i Europa, er det en forsvinnende liten del av verdikjeden vi produserer i Norge i dag. Når gassen på ulike måter har blitt foredlet, og den når fram til forbrukerne, er prisen for råvaren som har gått med til produktet, blitt mangedoblet i forhold til den prisen vi selger gassen for. Og det er noe av den verdikningen vi må greie å skape i Norge.

Industrien kan bedre sin konkurranseevne ved å benytte naturgass, men mangler tilgang på ressursen. Tilgang har derimot konkurrentene ute i Europa. Det gjør at de kan øke sin produksjon og verdiskaping ved å bruke gass. Jeg mener at dette har stor betydning også nasjonaløkonomisk, fordi ikke noe land kan være økonomisk ledende uten en velfungerende energisektor, der forbruker-

ne og næringslivet tilbys rett energiform til konkurransedyktig pris. Det var en slik tankegang som lå til grunn da elektrifiseringen av Norge tok til for hundre år siden. Nå må naturgassen få den rollen som vannkraften spilte den gang for utvikling og bygging av ny industri.

Økt bruk av naturgass må tilrettelegges innenfor ramma av våre klimaforpliktelser. Gjennom Kyotoprotokollen og Göteborgprotokollen har vi forpliktet oss til å redusere utslipp av bl.a. CO_2 og NO_x . Dersom vi erstatter andre fossile brenslere med naturgass, vil det gi store miljøgevinster.

Jeg vil kort nevne noen tiltak der bruk av naturgass kan bidra til å redusere klimautslippene.

- Vi må bruke mer naturgass innenfor samferdsel, med spesiell vekt på ferjer og større fartøyer.
- Vi bør elektrifisere Nordsjøen til erstatning for lite effektive gasskraftverk på hver enkelt plattform – og det skal jeg komme litt tilbake til.
- Vi bør i større grad bruke gass til oppvarming i stedet for olje og kull.

For å styrke innovasjonen og utviklinga av miljøvennlig energi basert på naturgass må det etter Arbeiderpartiets mening opprettes et selskap som sikrer at den nødvendige teknologiutviklinga forseres og gjøres kommersiell. Dette er også et av de viktigste tiltakene som Gass- og teknologivalget foreslår. Arbeiderpartiet vil følge opp sitt tidligere forslag om å opprette et slikt selskap i Grenland. Etter vårt syn vil det være mest fornuftig å samle ressursene om dette på ett sted. Slik jeg forstår Gassteknologivalget, mener også de at det er best å opprette ett selskap, uten at de har tatt stilling til hvor det bør ligge. Vi mener at det miljøet som alt eksisterer i Grenland, er det beste utgangspunktet for et slikt selskap. Dette handler om et sterkt industrimiljø, med mye kompetanse, og det er et område av landet som nå trenger noen flere ben å stå på. Men la meg presisere: Det betyr ikke at alt skal skje i Grenland, men, som sagt, etter vår mening bør innovasjonsselskapet ligge der.

Så mener vi at det selskapet alene eller sammen med andre miljøer bør ta initiativ til forsknings- og utviklingsprosjekter, produktutvikling, utvikling av infrastruktur og kommersialisering av teknologi som sikrer en optimal miljøvennlig utnyttelse av naturgassen. Det bør også bidra til at vi i hvert fall får etablert ett pilotanlegg for forurensningsfrie gasskraftverk innen 2005. Jeg har merket meg at Statoil har signalisert at det mest aktuelle sted vil være Kårstø, og det har ikke vi noe imot. Men jeg tror allikevel at et innovasjonsselskap kan være en nødvendig fødselshjelper for også å få på plass pilotanlegg.

I tillegg til forskning og utvikling er det helt avgjørende at infrastrukturen for innenlands transport bygges kraftig ut. Jeg ønsker derfor at statsråden kan si noe om Regjeringa er villig til å bruke en god del penger for å få dette på plass, for det er nødvendig at staten bidrar med tilskudd, tror jeg, hvis dette skal bli en realitet. Derfor mener vi at den statlige støtten til infrastruktur bør trappes opp. Vi kunne f.eks. tenke oss at Enova fikk denne oppgaven i tillegg til dem de har i dag, men det skal ikke komme til fortregning for de viktige oppgaver de er satt

til å styre i dag. Men hvor det legges, er ikke avgjørende. Flere steder i landet har nå konkrete planer om bygging av gassrør, og ikke minst gjennom disse selskapene trengs det nå klare signaler om en kan forvente noe støtte til noen av disse prosjektene.

Vi i Arbeiderpartiet mener også, som jeg sa, at det bør gis statlig støtte til bygging av flere ferjer og også noen busser med gass som drivstoff, og jeg vil også gjerne høre statsrådets syn på dette.

Så til et annet veldig viktig punkt: Vi mener at det haster med å sette i gang et prosjekt i samarbeid med petroleumsindustrien og aktører i energibransjen om elektrifisering av Nordsjøen, for å erstatte de små gasskraftverkene på sokkelen. Lykkes vi med dette, så mener jeg at dette er et miljøprosjekt i særklasse, som fortjener vår oppmerksomhet. Dette kan også være avgjørende for å innfri våre forpliktelser i forhold til Kyoto-avtalen – som vi absolutt bør gjøre.

For oss i Arbeiderpartiet er det to verdier som er viktig, det er verdien av å skape og det er verdien av å dele. Vi står framfor mange utfordringer fortsatt i utbygginga av velferdsstaten. Det blir en utfordring å greie å dele ressursene rettferdig, men utfordringa som ligger i å skape verdiene, blir minst like stor. Mye av industrien vår er også avhengig av at det fortsatt bygges ut olje- og gassfelter. Derfor er det viktig at vi opptrer forutsigbart også på det området. Men framfor alt er det viktig at vi evner å skape nye og langsiktige industriarbeidsplasser. Bare på den måten kan vi skape verdier, slik at vi har noe å dele. Spesielt innenfor de områder der Norge har fortrinn, må vi greie å skape mer. Og det bør vi klare når det gjelder å ta gassen vår i bruk. Skal vi oppnå resultater, er vi avhengig av å ha en aktiv industripolitikk. Da trenger vi også et statlig engasjement, spesielt innenfor forskning og i utbygging av infrastruktur. Dette er ikke noe nytt. Staten har alltid spilt en sentral rolle i utbygging av infrastruktur, som jernbane, veier, havner, kraftlinjer og telenett. Det bør ikke være noen prinsipiell forskjell når det gjelder utbygging av infrastruktur for naturgass.

Dersom industrien, oljeselskapene og vi som politikere tør å satse og gjøre de langsiktige strategiske beslutningene, tror jeg at vi står framfor en rask og spennende utvikling innenfor dette området. Det er nødvendig for verdiskapinga og sysselsettinga, og ikke minst av hensyn til miljøet. Det skal bli interessant å høre hva statsråden vil gjøre for at slike prosjekter kan realiseres raskt.

Statsråd Einar Steensnæs: Representanten Sylvia Brustad har tatt opp et svært viktig tema, som har fått stor oppmerksomhet i mange miljøer, særlig langs kysten vår, og ikke minst også skapt forventninger.

I Innst. S. nr. 122 for 1999-2000 bad Stortinget Regjeringen om at det ble utarbeidet en helhetlig strategi for bruk av naturgass i Norge. I Olje- og energidepartementets budsjett for 2001 ble det i en egen del, del III, framlagt en strategi for innenlandsk bruk av gass. Komiteen hadde i innstillingen til budsjettet ingen konkrete merknader til denne omtalen i Olje- og energidepartementets budsjett, men gav følgende generelle merknad:

«Komiteen viser til Stortingets vedtak i forbindelse med behandling av St.meld. nr. 29 (1998-1999) Om energipolitikken, hvor Stortinget ba Regjeringen utarbeide en helhetlig strategi for bruk av naturgass i Norge. Komiteen viser til del III, kap. 7, Innenlands bruk av naturgass og til Nasjonal Transportplan kap. 7.4.1. om ferjer med naturgass som drivstoff. Utover dette vil komiteen be Regjeringen utarbeide en egen stortingsmelding om helhetlig strategi for bruk av naturgass i Norge.»

Stortingets flertallsmerknad blir nå fulgt opp med en bred gjennomgang av de ulike sentrale problemstillingene i forhold til bruk av gass innenlands. Jeg tar sikte på å legge fram en stortingsmelding om innenlands bruk av gass i juni 2002, som jeg også tidligere har varslet. De forhold som representanten Brustad nå tar opp i sin interpellasjon, vil bli grundig drøftet og også nærmere konkretisert i denne meldingen.

Bruk av gass innenlands er knyttet til tre hovedproblemstillinger:

- bruk av gass til stasjonære energiformål
- bruk av gass til industriformål
- bruk av gass i transportsektoren.

Interpellanten var inne på alle disse tre viktige hovedproblemstillingene. Jeg kommer i den varslede stortingsmeldingen til å foreta en nærmere drøfting av mulighetene for bruk av gass innenfor alle disse tre områdene.

I transportsektoren er naturgass et miljøvennlig alternativ til konvensjonelt drivstoff i deler av transportmarkedet. Bruk av gass i tyngre kjøretøyer i byer, f.eks. i busser, vil gi klare utslippsreduksjoner. Overgang fra diesel til gass i ferger gir også store reduksjoner i utslipp, spesielt av nitrose gasser, men også av CO₂.

Regjeringen ønsker å føre en aktiv politikk på dette området. Vi ønsker bl.a. å stimulere til overgang til 0-utslippsbiler eller biler med andre miljøvennlige løsninger, f.eks. naturgass. Videre er det et mål at nye ferger som hovedregel skal bygges for naturgass, og at gassferger settes inn i samband der det ligger til rette for det.

Når det gjelder gass til industrien, er metanolfabrikken på Tjeldbergodden et dominerende eksempel. Den står for over 90 pst. av den innenlandske anvendelsen av naturgass, og bidrar til økt verdiskaping ved bruk av gass. Det eksisterer flere svært spennende anvendelsesområder for naturgass når det gjelder industri, bl.a. vil produksjon av bioproteiner kunne bidra til økt verdiskaping.

I Norge, med den rike tilgangen på vannkraft, har en fram til de siste årene hatt liten tradisjon for å vurdere alternativer til elektrisitet når det gjelder energiforsyningen. Elektrisitet har gjennom høye avgifter på fyringsolje erstattet en stor del av oljefyringen.

Håndteringen av kraftbalansen er i denne sammenheng den største utfordringen når det gjelder energiforsyningen. Kraftbalansen er blitt betydelig svekket i de senere årene, og dette har ført til at energiforsyningen er blitt mer sårbar for tørrår. Jeg vil her vise til den etterfølgende interpellasjonen fra representanten Klungland, hvor jeg vil gå nærmere inn på disse spørsmålene.

Regjeringen mener at det er viktig med omfattende tiltak over et bredt felt for å bedre kraftbalansen. Satsing på distribusjon og bruk av naturgass vil kunne være et viktig element i en slik sammenheng.

I Europa har en over 20 års erfaring med bruk av naturgass til energiformål. Tall fra Det internasjonale energibyrået viser at om lag 62 pst. av det totale gassforbruket i de europeiske OECD-landene i 1999 gikk til oppvarmingsformål i industri, husholdninger og offentlige bygg og kontorer. 25 pst. ble brukt til kraft- og varmeproduksjon.

Dersom utviklingen i Norge følger den europeiske utviklingen, vil veksten i bruk av gass i første rekke skje innenfor stasjonær energiforsyning.

Både bruk av gass, nye fornybare energikilder, varmepumper og spillvarme konkurrerer med strøm i den stasjonære energiforsyningen. Som et resultat kan vi få et system med dobbel og kanskje til og med tredobbel infrastruktur for energiforsyning, altså elektrisitet, vannbåren varme og gass. Den ensidige satsingen som vi i dag har på elektrisitet gjennom vannkraft, kan være historie, og derfor må vi ha et system der konkurranseflaten mellom ulike energibærere blir riktig. Konkurranseforholdet mellom de ulike energikildene påvirkes av flere faktorer. For eksempel vil strømtariffen og den måten den er bygd opp på, være en viktig faktor for om andre energikilder vil være lønnsomme. Andre faktorer som påvirker konkurranseforholdene, er skatter og avgifter eller eventuelle fritak for slike. Også inntektsreguleringen av nettet påvirker konkurranseflaten mellom ulike energikilder.

Økt bruk av naturgass vil spille en svært viktig rolle i arbeidet med omleggingen av energibruk og energiproduksjon. I den kommende stortingsmeldingen om bruk av gass, vil det bli foretatt en nærmere vurdering av hvem som bør forvalte oppfølgingen av denne gassatsingen. Dette har også Stortinget bedt Regjeringen om.

Det tas i meldingen sikte på å gi en grundig drøfting av kritiske faktorer for bruk av naturgass i Norge. Slike kritiske faktorer vil bl.a. være miljø, regulering av infrastruktur og finansiering. Alt dette tok også Sylvia Brustad opp i sitt innlegg.

Et viktig aspekt ved bruk av gass er miljøfordelene. Overgang fra mer forurensende fossilt brensel til naturgass gir et lavere utslipp både av partikler, NO_x og CO₂. At gass er mer miljøvennlig enn mange alternativer, er en viktig forutsetning for Regjeringens gassatsing.

Regjeringen vil nå om kort tid legge fram en tilleggs-melding til klimameldingen. Forholdet til nasjonale tiltak, nasjonalt kvotesystem, demonstrerbar framgang i 2005 og prinsippet om grønn skatt vil være sentralt i denne tilleggs-meldingen.

Oppfølgingen av Göteborg-protokollen er et annet hovedsatsingsområde. Et bredt arbeid som bl.a. tar sikte på å avklare hvilke virkemidler som skal benyttes, er nå satt i gang, og det er mange departementer som deltar i dette arbeidet.

I tillegg ser vi at lokale miljøutfordringer får et økt fokus. NO_x-utslipp har – ved siden av takling av CO₂-ut-

slippene – vært en særlig utfordring i forbindelse med håndtering av utslippstillatelser for gasskraftverk. I større byer er utfordringen knyttet til den lokale luftkvaliteten. Det viser seg bl.a. at vedfyring, som er en viktig energikilde i Norge, bidrar sterkt til partikkelinnholdet i luft.

Men naturgass bidrar til positive miljøeffekter når den kommer som erstatning for annet fossilt brennstoff. Som nevnt har Norge gjennom internasjonale miljøavtaler som Kyotoprotokollen og Göteborg-protokollen forpliktet seg til å redusere sine utslipp av miljøskadelige stoffer. Den innenlandske satsingen på naturgass må derfor tilpasses disse målene og bidra til at målene nås på den mest kostnadseffektive måten.

En eventuell regulering vil ha stor betydning for drift og investeringer i infrastrukturen for naturgass. Den må i tillegg ses i sammenheng med reguleringen av overføringsnettet for strøm. Gassmarkedsdirektivet legger også viktige føringer for bruk av gass i Norge, og det er nødvendig å se på hvordan dette best mulig kan implementeres i norsk lov.

I Sem-erklæringen slås det fast at det i en introduksjons- og utviklingsfase for bruk av gass i Norge vil være nødvendig med offentlig støtte for å få utbygd infrastruktur for gass. Men det poengteres også at støtten må være innenfor rammen av våre internasjonale miljøforpliktelser.

I den kommende stortingsmeldingen vil både ulike former for finansiering og reguleringer bli drøftet. Jeg regner derfor med at det er forståelse for at jeg på det nåværende tidspunkt ikke kan si noe mer konkret om disse forholdene, men jeg tar sikte på å presentere forslag til politikk på disse områdene i meldingen. Jeg vil også komme nærmere tilbake til en rekke av de temaer og spørsmål som Stortinget, og nå altså representanten Sylvia Brustad, har tatt opp.

Sylvia Brustad (A): Jeg takker statsråden for svaret, og er veldig glad for det statsråden sa om at Regjeringa også ønsker en aktiv politikk på dette området. Det er det behov for, og det haster med å få igangsatt tiltak. Spørsmålet er også: Hvor fort tenker Regjeringa seg at dette kan skje? Og hvilket trøkk vil Regjeringa legge på det, og da tenker jeg også på det økonomiske?

Så vet vi selvfølgelig at stortingsmeldinga kommer i juni, og der får vi en del avklaringer. Men spørsmålet mitt til statsråden blir: Kan statsråden se for seg at det er mulig – for det er noen områder her som jeg tror det er åpenbart at det er ganske brei enighet om – å kunne fatte noen vedtak f.eks. i forbindelse med budsjettet, før vi er ferdig med behandlingen av meldinga? For selv om Stortinget får den til behandling i juni, vil jeg anta at den høyst sannsynlig ikke vil bli ferdig behandlet før nærme-re jul, og da har vi i mellomtida også et statsbudsjett til behandling. Jeg vil i hvert fall fra Arbeiderpartiets side signalisere at det må kunne gå an å tenke seg et parallelt løp her. Det er selvfølgelig mulig å behandle denne gass-meldinga parallelt med at en også vurderer tiltak allerede i statsbudsjettet for neste år, og jeg vil gjerne høre hvordan Regjeringa tenker i forhold til det.

Når vi også er opptatt av det, er det fordi f.eks. Hydro, som statsråden helt sikkert er kjent med, har signalisert at en nå ønsker et innovasjonsselskap til Grenland. Det støtter i hvert fall vi, og jeg har oppfattet at Landsorganisasjonen og NHO m.fl. også har gitt sin støtte til det. Og jeg kunne tenke meg å spørre statsråden – jeg skjønner at statsråden ikke vil angi noe sted i denne debatten, selv om jeg skulle ønske det – om han ser for seg ett eller flere selskaper. Det synes jeg er en ganske vesentlig avklaring.

Så tolker jeg også statsråden slik at han i hvert fall ikke er negativ til å bruke penger i forhold til infrastruktur, og det mener jeg også er helt nødvendig for at dette skal bli reelt. Jeg har også lyst til å be statsråden utdype noe mer elektrifisering i Nordsjøen, som vi for vår del mener at det haster med å komme i gang med, og at det blir tatt initiativ til et prosjekt i samarbeid med aktørene på området for å få fart i det. Vi er selvfølgelig klar over at det også henger sammen med noe vi skal snakke om litt senere i dag. Men det er altså viktig ikke minst av hensyn til miljøet.

Statsråd Einar Steensnæs: La meg aller først si at jeg er glad for det engasjementet som Sylvia Brustad på vegne av Arbeiderpartiet har i denne saken. Det er åpenbart at dette er en svært viktig sak. Den kan få stor betydning både for sysselsetting og verdiskaping, men også i forhold til miljøet. Gjort på en rett måte ved at en, som jeg var inne på i mitt første innlegg, erstatter mer forurensende drivstoff og energikilder med det som er mer naturvennlig og miljøvennlig, nemlig gass, betyr det at vi tar et steg nærmere de internasjonale forpliktelsene vi har inngått, og også i forhold til lokalmiljøet. Så dette er jeg helt enig med representanten Brustad i er en sak av stor nasjonal betydning. Da er det også viktig at en klarer å samle et bredest mulig flertall i Stortinget bak en slik strategi.

Mye av det Sylvia Brustad sa i sitt første innlegg, og det hun nå forsøker å invitere meg til å konkretisere nærmere i mitt andre innlegg, er tanker og visjoner som er helt sammenfallende med mine egne – det kan jeg forsikre om. Jeg ber om forståelse for at jeg i begrenset grad vil kunne gå inn på konkrete svar på de temaene hun nå tok opp, men jeg skal si noe om noen av disse sakene.

Det ene gjelder gasskraftverk, CO₂-frie gasskraftverk eller det som Gassteknologiutvalget vil ha oss til å si, nemlig gasskraftverk med CO₂-håndtering – så får tiden vise om dette slår igjennom, jeg må ta sats hver gang jeg skal uttale det! Det er viktig å komme i gang med dette arbeidet, og jeg snakket så sent som i går med lederen av Gassteknologiutvalget. Selv om perspektivene og tidsplanen for disse satsingene og vurderingene av dem kan være litt forskjellige, er vi helt enige om at når det gjelder pilotanlegg/demonstrasjonsanlegg, bør en komme i gang så snart som mulig. Jeg har en god dialog med Statoil, og det er nok mulig at jeg vil komme tilbake til Stortinget tidligere enn med den fremdriftsplanen som er varslet gjennom gassmeldingen. Jeg vil forbeholde meg retten til å konkretisere dette da. Det vil gjøre at vi kan-

skje allerede i år må sette av midler slik at vi kan komme i gang med dette pilot-/demonstrasjonsanlegget på et tidligst mulig tidspunkt i forhold til det som Statoil er i stand til å svare på.

Når det gjelder innovasjonsselskapet, begriper jeg uten tvil at her er det engasjement flere steder i fedrelandet, også i Grenland. Jeg har selv vært i Grenland og sagt at Grenland er en klar kandidat til en slik plassering. Jeg holder alle muligheter åpne. Jeg ønsker ikke å svare på om det skal bli ett eller flere, men dersom det er en oppgavefordeling som er fornuftig, kan det være at en kan se for seg kanskje ett eller to eller flere for den del, avhengig av hva som er praktisk mulig.

Når det gjelder elektrifisering, kommer Regjeringen tilbake til dette bl.a. i tilleggsmeldingen til klimameldingen, som kommer om kort tid. Og når det gjelder infrastruktur, vil det bli nærmere drøftet i stortingsmeldingen om gass.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Noreg har produsert naturgass for eksport i 24 år og er den tredje største produsenten av naturgass i Europa. Men når det gjeld forbruk av naturgass, er Noreg enno i ein sped begynnelse. Me brukar altså rundt 1 pst. av det totale forbruket i Europa.

Å ta naturgassen meir i bruk vil kunne bidra til ei god utvikling av både teknologi og industri. Samtidig vil auka bruk av naturgass føre til eit betre miljø. Derfor tok Arbeidarpartiet grep og sette denne saka på dagsordenen. Først kom Henriksen-utvalet, som var eit samarbeid mellom Arbeidarpartiet og LO. Så kom Stoltenberg-regjeringa med Gassteknologiutvalet, som nettopp har lagt fram innstillinga si.

Rett etter denne debatten skal Stortinget diskutere kraftbalansen. Her er det viktig å sjå ting i samheng. Skal me greie å møte behovet for kraft i framtida og samtidig oppfylle våre forpliktingar i Kyoto-avtala, må me gjere det me kan for å få i gang CO₂-frie gasskraftverk så raskt som mogleg. Då må me satse på forskning, men auka satsing på forskning er ikkje nok. Me må òg sørgje for at denne forskinga får kraft og retning. Her må dei ulike periodane og aktivitetane som forskning og utvikling, kommersialisering og introduksjon bli samordna.

På same måten som Henriksen-utvalet går Gassteknologiutvalet inn for at det blir oppretta eit eige statleg innovasjonsselskap for utvikling av miljøvennleg energiteknologi basert på gass. Arbeidarpartiet gjekk allereie i samband med budsjettbehandlinga inn for at eit slik innovasjonsselskap bør etablerast i Grenland. Her var regjeringspartia litt meir nølande og ville m.a. ikkje seie klart om det bør vere eitt eller fleire innovasjonsselskap. Eg konstaterer at statsråden heller ikkje i dag vil vere meir konkret på dette spørsmålet.

Eg tolkar det regjeringsnedsette Gassteknologiutvalet slik at dei går inn for eitt selskap, og at dette selskapet må forvalte hovudtyngda av den offentlege innsatsen innafor alle relevante hovudområde, m.a. både utvikling av CO₂-frie gasskraftverk og hydrogen som ein viktig energiberar.

Noreg er moglegheitenes land, og ei av dei moglegheitene me har, er å gå i bresjen for å utvikle ny teknologi – teknologi som kan bringe oss inn i ei ny tid og bidra til å redusere utslepp av klimagassar. Men skal me greie det, kan me ikkje overlata ansvaret til industrien aleine. Her må det offentlege og det private spele på lag, og me må våge å satse. Da kan auka bruk av gass i Noreg leggje grunnlaget både for industri- og kunnskapsutvikling og ein betre miljøpolitikk. Lat oss gå saman om denne moglegheita.

Siri A. Meling (H): Jeg stiller meg litt undrende til det hastverket som representanten Brustad i sin interpellasjon legger for dagen. Ikke minst gjelder dette spørsmålet i forhold til et innovasjonssenter. For er det ikke slik at hun selv er med i et parti som gjennom flere år har sittet i regjeringsposisjon og hatt all verdens muligheter til å gripe fatt i de problemstillingene som hun nå tar opp? Da er det underlig at hun ikke kan vente på en skikkelig behandling av gassmeldingen.

Jeg oppfatter kanskje hennes interpellasjon og andre utspill i denne sammenheng som et forsøk på nærmest å snike inn Grenland som lokaliseringssted for etablering av et innovasjonsselskap for utvikling av miljøvennlig teknologi.

Jeg er enig med interpellanten i at det haster å ta i bruk gass i dette landet. Dessverre er det kanskje slik på dette området som på andre, at vi i Norge er en råvareleverandør fremfor å foredle produktene og derved øke den innenlandske verdiskapingen. Det er viktig å endre denne trenden, og det er mange gode argumenter som taler for en konstruktiv og målrettet satsing på videreutvikling av gass. Med de reservene landet rår over, regner de fleste med at vi vil kunne ha gass i minst hundre år fremover i tid.

I mitt eget hjemfylke, Rogaland, er vi svært opptatt av disse problemstillingene av mange årsaker. For det første er Rogaland tyngdepunktet innenfor olje- og gassnæringen. Det innebærer at det i dette fylket finnes svært mye kompetanse og aktiv næringsvirksomhet innenfor energiområdet. For eksempel har Lyse Kraft nylig vedtatt investering av et gassrør som skal legges fra Statoils anlegg på Kårstø til Nord-Jæren, og et distribusjonsnett for naturgass som skal stå klart innen 2004. Videre blir det opprettet en egen energipark i Risavika ved Stavanger som Lyse, Shell og Statoil står bak. Det er verdt å merke seg at mens alle andre snakker om å ta i bruk naturgass, så har Rogaland, og ikke minst Nord-Rogaland, gjort noe med det.

Nord-Rogaland har lang tradisjon for bruk av naturgass. Naturgassen foretrekkes ikke bare av hensyn til miljøet, men først og fremst fordi den er konkurransekyktig og gir lavere driftskostnader enn f.eks. olje.

Selskapet Gasnor i Haugesund har i mange år levert gass i nærområdene på Haugalandet. Nå har selskapet i tillegg vedtatt å bygge en LNG-fabrikk ved Haugesund, som skal være ferdig i 2002, og selskapet vil derved kunne gjøre naturgassen mer tilgjengelig i et større innenlandsk marked.

Gassenteret i Haugesund har også eksistert gjennom mange år og arbeidet med problemstillinger for å fremme økt utnyttelse av våre gassressurser. Gassterminalen på Kårstø og på Haugalandet har et av de få tunge internasjonale forskningsmiljøene innenfor gass, det såkalte K-lab på Kårstø. Og selskapet Gasco, som står for styring og overvåking av gasstransportnettet i Nordsjøen og har sterk kompetanse innenfor området gass, ligger også på Karmøy og Haugalandet.

Når det gjelder etablering av et eventuelt innovasjonssenter, er det altså flere momenter som må bety noe i forhold til lokaliseringen som velges. Jeg vil i utgangspunktet tro at miljøer som i dag er kompetansemessig og næringsmessig sterke, kanskje har de beste forutsetningene for å kunne lykkes i form av gode resultater.

Øyvind Vaksdal (FrP): En altfor liten del av våre gassressurser brukes i dag innenlands, som både interpellanten og andre helt riktig har påpekt.

Økt innenlands bruk av gass både som energikilde og som råstoff vil selvfølgelig føre til økt verdiskaping på norske hender og bidra til en bedre balanse i det innenlandske energimarkedet. I tillegg har det også klare positive miljømessige konsekvenser.

For to år siden behandlet Stortinget energimeldingen, og i den forbindelse ble det skrevet mye positivt, og sagt mye positivt fra denne talerstol, om dette emne, men vi har dessverre i ettertid sett svært få resultater. Jeg sa fra denne talerstol for to år siden at det som var skjedd med hensyn til innenlands bruk av gass, snarere var skjedd på tross av sentrale myndigheter enn ved hjelp av sentrale myndigheter. Det er dessverre et faktum at mine påstander er enda mer riktige i dag.

Det finnes imidlertid et lyspunkt. Stortinget har klart å samle seg om et forslag om å be Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en egen melding om innenlands bruk av gass, som Regjeringen nå har varslet skal komme i juni. Det har også statsråden bekreftet i dag. Det er mitt håp at vi ved behandlingen av denne skal få lagt forholdene langt bedre til rette for bruk av gass både som energikilde, i transportsektoren og som råstoff i industrien.

Interpellanten setter søkelyset både på forskning og utvikling i gassektoren, i tillegg til infrastruktur for gass innenlands. Jeg er selvfølgelig positiv til dette, men jeg synes egentlig det er noe overraskende at det kommer fra Arbeiderpartiet.

Jeg fremmet i fjor vår forslag om å opprette et petroleums- og energiforskningsfond på 10 milliarder kr, hvor avkastningen skulle gå til relevante forskningsprosjekter. Forslaget fikk ikke støtte den gang, så jeg tok opp forslaget på nytt i forbindelse med budsjettbehandlingen i høst, men også denne gang fikk det bare Fremskrittspartiets støtte.

Ved budsjettbehandlingen i høst tok jeg også opp et forslag om nær en fordobling av budsjettposten som skulle gå til å støtte bygging av infrastruktur for gass – heller ikke den gangen fikk vi gjennomslag.

Det er selvfølgelig positivt at Arbeiderpartiet og representanten Brustad nå omsider har sett fornuften i slike

tiltak, og jeg ønsker dem velkommen etter. Jeg ser på bakgrunn av dette fram til behandlingen av gassmeldingen og neste budsjettbehandling for å få bekreftet om både Arbeiderpartiet og Regjeringen virkelig mener noe med det de hevder her i dag.

Ingvild Vaggen Malvik (SV): Interpellantens tilnærming til gassspørsmålet føyer seg pent inn i rekken av eksempler på en manglende forståelse av framtidens utfordringer. Den viktigste utfordringen er *ikke* hvordan vi kan ta i bruk mer naturgass i Norge. Nei, utfordringen er å legge om produksjonen av både varer og tjenester i retning av et mer bærekraftig samfunn uten bruk av fossile brensler. Utfordringen for næringslivet, så vel som for oss politikere, er å finne fram til de nødvendige grepene som gjør at vi får en mer effektiv energiutnytting ved at vi bruker riktig type energi til riktig formål.

Jeg har sagt det før, og jeg gjentar det gjerne: Det er ikke fornuftig å bruke direktevirkende elektrisitet til boligoppvarming. Teknisk Ukeblad kunne den 1. mars melde at den svenske regjeringen nå vurderer å innføre et forbud mot elektrisk oppvarming i nye hus fra 2005. Tenk om Norge også snart kunne få en mer framtidsrettet energipolitikk! Etter min mening er det direkte pinlig at en energinasjon som Norge ikke har mer fornuft.

Interpellanten snur nemlig problemet fullstendig på hodet. I stedet for å si at vi må ta i bruk naturgassen for deretter å finne ut hva vi skal bruke den til, burde man heller først ta en total gjennomgang av hele energisituasjonen i Norge og stille seg spørsmålet: Hvordan kan vi sikre en energiforsyning som er forenlig med de klimapolitiske forpliktelsene vi har påtatt oss gjennom Kyoto-protokollen? Og hvordan kan vi legge til rette for en utvikling i energiforsyningen som lar seg forene med de strengere utslippskravene som man forventer kommer i perioden etter Kyoto, fra 2012? Dette ville være framtidens tenkning! Dessuten er det ikke slik som interpellanten antyder, at man er nødt til å gå veien om en massiv utbygging av infrastruktur for naturgass – eller fossilgass, som jeg foretrekker å kalle det – for å komme til hydrogensamfunnet. Utbygging av infrastruktur for fossilgass kan tvert imot være til hinder for dette. Det er nemlig ikke gitt at infrastruktur for gass – rør, pumper, ventiler, pakninger, materialer osv. – kan brukes for hydrogen. Da kan det tenkes at eierne har noen motforestillinger mot å røske opp dette etter noen år.

Kampen mot etablering av infrastruktur for fossilgass kommer til å bli den store miljøkampen i årene framover. I denne sammenheng er det interessant at Enova nå anbefaler transport av gass med båt i stedet for gjennom kostbare rørdninger. Dette er iallfall et signal om at det er noen som ikke vil legge framtiden i rør, men som skjønner energiutfordringene som vi står overfor.

Bror Yngve Rahm (KrF): Norge er i en unik privilegert situasjon når det gjelder naturressurser. De færreste land har et slikt langtidsperspektiv i forhold til viktige naturressurser som Norge har. Det gir oss enorme muligheter og store utfordringer i forhold til hvordan vi skal

utnytte disse best mulig, også i forhold til framtidige generasjoner.

Det er på gassiden at Norge har de største utfordringene og mulighetene. Vi er i besittelse av enorme gassressurser. Det meste er sannsynligvis kartlagt, men fortsatt finnes det nok betydelige uoppdagede reserver. Dette gir oss store muligheter for utnyttelse av en ressurs som kan bety mye for en rekke sektorer og være et viktig bidrag til en mer miljørettet politikk, om den brukes riktig.

Interpellantens anliggende har stort sett bred oppslutning. Til nå har vi eksportert hovedtyngden av gassen og bare i begrenset grad tatt den i bruk innenlands. Med den kommende gassmeldingen som Regjeringen har varslet, innledes en ny epoke for landet som gassnasjon. Det er i dag bred politisk enighet om at vi i framtiden må ta i bruk gassen til ulike innenlandske formål knyttet til transport, industrielle prosesser og også til elektrisitetsproduksjon. Det siste er fortsatt kontroversielt, ikke minst sett på bakgrunn av gasskraftdebatten, som har vist stor uenighet om hvilken rolle gass skal spille som elektrisitetsfaktor, og hvilke teknologiske løsninger som skal velges. Men sett i sammenheng med nødvendig modernisering og oppgradering av etablerte vannkraftverk og andre tiltak er dette viktige elementer i debatten om en eventuell elektrifisering av hele eller deler av norsk sokkel, en debatt som må komme når det gjelder mulighetene for å redusere CO₂-utslippene fra våre olje- og gassinstallasjoner.

Økt bruk av naturgass vil kunne bety mye for en bedre miljøpolitikk, særlig knyttet til transport og industriell produksjon. Gassen vil erstatte bruken av mer forurensende energibærere som olje og kull. Den kan videre utløse en utvikling i retning av enda mer miljøvennlige energibærere, som f.eks. hydrogen til bruk særlig innen transportsektoren. Vi er kjent med at det er interessante prosjekter under utvikling for bruk av hydrogen, bl.a. når det gjelder busstransport. Jeg vil da henvisne til det omtalte prosjektet Grønn Hydrogen på Notodden i Telemark.

Industrien ønsker og trenger større tilgang på gass. Behovet for utbygging av infrastruktur for gass er stort flere steder i landet. Langs deler av kysten har vi industri som kan sikres en mer miljøvennlig produksjon ved bruk av naturgass til erstatning for olje og kull, og i forhold til våre store utfordringer knyttet til Kyoto-avtalen må det derfor legges til rette for at industrien kan få lettere tilgang til våre gassressurser. Det vil også være et viktig bidrag for å sikre og helst videreutvikle den norske landbaserte industrien. I den sammenheng må også statlige myndigheter bidra til bygging av en slik infrastruktur.

Det er likevel grunn til å påpeke hvor viktig det er at det vi kan kalle en ny tidsalder for bruk av gass innenlands, kommer på en miljømessig og bærekraftig måte. Det betyr at vi må ta hensyn til at arbeidet med vind, sol og vannbåren varme skal videreføres og aller helst styrkes, til tross for økende bruk av naturgass innenlands. Jeg føler meg trygg på at Regjeringen i arbeidet med gassmeldingen vil ivareta også dette hensynet. Spørsmålet om lokalisering av et innovasjonssenter vil vi – som flere av talerne har vært inne på – komme tilbake til.

Morten Lund (Sp): Vår olje- og gasspolitikk har vært vellykket i de fleste henseender, men vi leverer for mye som råstoff. Det trengs politiske beslutninger som endrer på det. Det er nå svært mange som venter på beslutninger om økt innenlands bruk av naturgass. Det er store forventninger, i det minste langs hele kysten. Derfor er det bra med en slik interpellasjon som dette, som bidrar til å få litt fart på prosessen, og det er bra med den fortgangen som Regjeringen har lovet. Men det trengs altså beslutninger som er konkrete nok til at noe kommer til å skje. I mange år syns jeg frykten og ubeslutsomheten har fått bestemte. Jeg syns også at denne regjeringen har spesielle problemer på dette området.

For det første er det frykten for å bruke aktivt det statlige eierskapet. Denne regjeringen sier at vi skal selge statlige eierandeler i selskaper og plassere pengene i fond som kan være aktive eiere. Da er jeg i tvil om i hvilken retning utviklingen kommer til å gå. Jeg mener at vi ikke har råd til å vente på en slik unødvendig strafferunde. Det blir en feighetens strafferunde for at Høyre skal få viljen sin til å få gjennom sin ideologi.

Jeg skal bruke Ormen Lange-gassen og ilandføringen av den som eksempel.

Her sitter Petoro, helstatlig, her sitter Statoil, nesten helstatlig, og her sitter Hydro, og de har stort flertall. Til sammen kan de rett og slett gjennomføre det som jeg mener er viljen i denne sal, at gassen skal ilandføres. I stedet brukes det kjemperessurser på å utrede om den skal ilandføres. Det er unødvendig. De selskapene kunne fått beskjed om å samarbeide, samarbeide for å få til det som vi vil. I neste omgang burde de få beskjed om at det er et felles ansvar å hjelpe til slik at vi får dette gassteknologiselskapet som vi nå trenger. Det burde vi ha fått for lenge siden.

Den neste frykten som plager denne regjeringen, er frykten for å bruke statens kapitalstyrke til det som nå er nevnt. Jeg nevner tre områder: Det første er infrastruktur for å føre i land og distribuere gassen på de stedene som det passer best for.

Det neste området er å utvikle den nye teknologien som trengs for å bygge gasskraftverk som ikke forurenser, for å skape og produsere fiskefôr som vi absolutt har bruk for. På disse områdene kan Norge komme på tetplass.

Det tredje området er å ta i bruk gassen der vi har kjent teknologi, i ferjer, i busser og i boliger.

Senterpartiet er positiv til stor satsing med statlig medvirkning når det er til det beste for miljøet, men vi går altså ikke med på bygging av forurensende gasskraftverk. Vi går heller ikke med på at vi skal ha så stor usikkerhet rundt det som skjer i Barentshavet, før vi gir klar-signal for det som kan skje der. Vi mener at vi må bruke så mye penger som trengs for å få fart på dette. Vi syns at Arbeiderpartiets ambisjoner fra deres utredninger var for små, altså avkastningen på 10 milliarder. Vi trenger nok mer enn det.

Leif Frode Onarheim (H): Det ville skapt større spenning i denne sal hvis jeg nå hadde vært helt uenig med interpellanten. Jeg er imidlertid ikke det.

Det er ingen tvil om at naturgass gir oss unike muligheter i dette landet. Spørsmålet er bare hvordan vi kan kombinere bruken av naturgass med en miljøvennlig profil. Det er viktig ikke å bli en råvarenaasjon. Det er viktig å sørge for at vi får en verdiøkning i vårt land, og derfor er det så viktig at vi setter full fart på å forsøke å utvikle miljøvennlige løsninger når det gjelder bruk av naturgass. Derfor er jeg veldig glad for at hva angår Snøhvit, var det bred enighet om at vi i forbindelse med å gi klar-signal også stresset veldig sterkt dette med å få i gang et pilotprosjekt for å forsøke å løse miljøproblemene ved bruk av gass som energibærer.

Det er mange industrielle formål som det er viktig å få naturgass fram til. Derfor er vi også enig i at det bør komme et innovasjonssenter. Min erfaring og min lærdom er imidlertid at man ikke skal ta lokaliseringsspørsmålene før man får en samlet oversikt hva det er vi ønsker å oppnå, hvor man har de beste mulighetene, og hvordan man skal sørge for at dette virkelig får et godt press på seg, slik at man kommer raskest mulig frem til en god løsning.

Man blir overrasket over at en del partier – i dette tilfellet representert ved Morten Lund – har så enorm tro på at hvis bare staten kommer inn, blir dette veldig bra. Mitt utgangspunkt er at staten må bidra til en del infrastrukturtiltak. Staten må være pådriver i forskning og utvikling. Jeg er veldig glad for at Regjeringen har satt av mye penger til nettopp å forske på det å redusere CO₂-utslippene fra våre fremtidige gasskraftverk, men det må være slik at prosjekter som man skal gjennomføre, i stor grad må være lønnsomme, og man må være sikker på at det blir en ordentlig vurdering av hvilken lønnsomhet disse prosjektene vil gi i fremtiden. Derfor tror jeg det er viktig at staten er med, bidrar til å få ting i gang, men at det hele tiden må vurderes opp mot private brukere, private investorer, for å sikre en god lønnsomhet. Jeg er veldig glad for at Arbeiderpartiet i sin interpellasjon ikke tok opp at dette burde være helstatlige virksomheter.

Hallgeir H. Langeland (SV): Berre eit par ting nå på tampen, før statsråden skal opp igjen og svara på interpellasjonen. Me får jo anledning til å koma tilbake til temaet.

Som Vaggen Malvik frå SV bl.a. var inne på: Korleis blir strategien vidare i forhold til bruk av gass på land? Skal strategien vera at samarbeidsregjeringa vel å samarbeida med parti som ikkje har aukande fokusering på klimaproblematikken? Det må vera eit vanskeleg spørsmål å svara på. Nå kjem snart klimameldinga, og i den nyttar det ikkje å ha fleirtal for ei tenking som går på auka ut-slepp, at klimagassane berre skal auka. Ein må ha ei tenking i botnen som går ut på at me må gjera noko med den veksten me har i energiforbruket. Det er her hovudutfordringa ligg. Statsråden var inne på eit par av desse momenta, bl.a. elektrifisering, men SV kan òg koma med andre ting: energieffektivisering og alternativ fornybar energi. Det er ei mengd alternativ som ikkje skaper klimaproblem, og som bør vera det viktigaste å satsa på, ikkje minst – vil eg tru – for parti som tidlegare har hev-

da at klimaproblemet var viktig, og at det var svært viktig å få gjort noko med det, og at ein derfor ikkje i si tid ønskte å byggja sterkt forureinande gasskraftverk, som ein nå byggjer på Snøhvit-feltet – sannsynlegvis.

Mi utfordring til statsråden er eigentleg: Vil me nå få ei omlegging av politikken i tråd med Kyoto-avtalen og i tråd med dei klimaproblema som me må løysa, eller vil løysinga vera ein samarbeidspartnar til Regjeringa som fyrst og fremst er oppteken av å bruka gass, men ikkje er så veldig oppteken av konsekvensane ved å svi av gass? Eg vil tru at for Venstre og Kristeleg Folkeparti burde dette vera enkelt, men nå sit ein i regjering, og då er det ikkje så enkelt, har det vist seg. Så mi hovudutfordring til statsråd Steensnæs er dette.

Sylvia Brustad (A): Jeg syns det har vært en bra debatt, og jeg syns faktisk også det har vært en ganske avklarende debatt, for hvis de ordene som er sagt fra denne talerstolen, følges opp – og det velger jeg å tru – er det et bredt flertall i denne salen som støtter de tanker som jeg på vegne av mitt parti hadde i forhold til denne interpellasjonen om å få økt bruk av naturgass innenlands. Jeg er veldig glad for at statsråden sa at hans tanker og visjoner var sammenfallende med dem jeg hadde. Det syns jeg lover bra også for den videre behandling og oppfølging av denne saka.

Så hørte jeg statsråden fortsatt si at han «holder alle muligheter åpne» når det gjelder innovasjonsselskap. Det velger jeg å tolke dit hen at statsråden tenker seg flere enn ett selskap. Jeg har bare lyst til å si at når vi allerede har landet på at ett selskap er riktig, er det fordi vi er et lite land, med ikke så altfor mange miljøer, og vi trur ikke det vil være heldig å splitte opp dette altfor mye. Det betyr likevel ikke at det ikke skal samarbeides med andre miljøer, eller at ting ikke skal legges på forskjellige steder i landet, enten det er Rogaland eller andre steder, men som sagt, vi mener altså at dette selskapet burde vært lagt til Grenland.

Så må jeg si jeg var overrasket over innlegget fra representanten Meling, som var undrende til hastverket fra Arbeiderpartiets side, og mente at det hadde til hensikt å «snike inn Grenland». For det første trur jeg ingen kan beskyldes meg for å skulle greie å «snike inn Grenland» på noen måte hvis det ikke hadde vært flertall for det. Og for det andre trudde jeg kanskje, og hadde forventet, at det var en litt mer positiv holdning til at flere faktisk var opptatt av økt innenlands bruk av naturgass. Vi satte ned et utvalg i regi av LO og Arbeiderpartiet, som avgav sin innstilling i fjor sommer. Vi har etter den tida konkretisert det ytterligere, og vi har, som representantene i denne sal er kjent med, også forsøkt å jobbe videre konkret med hvordan dette skal følges opp. Jeg er i hvert glad for at både representanten Onarheim og statsråden hadde en mer konstruktiv tilnærming til det initiativet som Arbeiderpartiet også har tatt på dette punktet, for det trur jeg faktisk kan føre til at vi får det til. Men jeg undrer meg litt over at ulike representanter fra samme regjeringsparti sier så ulike ting.

Så til SVs innspill. Det må være helt klart, som jeg også sa i mitt hovedinnlegg, at når vi legger opp til dette, er det innafor ramma av våre klimaforpliktelser. Det ligger faktisk helt fast. Jeg mener også at dersom vi greier å erstatte mer forurensende drivstoff, f.eks. med gass på båter og ferjer, er det bra for miljøet. Jeg mener at elektrifisering av Nordsjøen er et miljøprosjekt i særklasse, og bare med de prosjekter som jeg er kjent med er i hvert fall under planlegging eller arbeid nå, kan en innfri om lag 50 pst. av de forpliktelser vi har lovet at vi skal ta på oss i forhold til nettopp det. Så har vi CO₂-frie gasskraftverk, som det er bredt flertall for å forsøke å få til, og å bruke gassen som ei bru til hydrogensamfunnet. Alt dette mener jeg er bra for miljøet. Dette må vi imidlertid greie å kombinere også med næringspolitikk, med arbeidsplasser og industri, men det er ingen tvil om at miljøpolitikken i høyeste grad er til stede i forhold til hva Arbeiderpartiet tenker omkring dette.

Statsråd Einar Steensnæs: Det er selvfølgelig en rekke viktige utfordringer som må møtes i den varslede stortingsmeldingen om økt bruk av gass i Norge, som Stortinget da skal ta stilling til. I tråd med det som Sylvia Brustad sa i sitt første innlegg, vil en nok med hensyn til investeringer særlig møte utfordringen når det gjelder satsing på kompetanse, og når det gjelder infrastruktur. Det må jeg da få lov til å komme tilbake til.

I forhold til det som har samlet salen i et bredt flertall bak satsing på økt bruk av gass i Norge, er jeg glad for at det også i avslutningsrunden ble påpekt noe veldig viktig, nemlig at all denne satsingen må skje innenfor en forsvarlig miljømessig ramme og i tråd med de klimaforpliktelsene som Norge har tatt på seg. Jeg synes at representanten Vaggen Malvik tok opp noen viktige spørsmål knyttet til disse utfordringene, utfordringer som også Hallgeir H. Langeland understreket. Jeg er enig i at de hensynene må ligge i bunnen, og jeg er også glad for at Sylvia Brustad understreket det i avslutningsinnlegget.

Morten Lund mente at vi hadde en unødvendig frykt for statlig eierskap, og jeg må nok si det forsiktig slik at hvis statlig eierskap skal utøves på den måten som Morten Lund nå gav uttrykk for, vedkjenner jeg meg absolutt frykt for statlig eierskap. Hvis det er det som skal ligge i bunnen, at vi skal diktere en ilandføringsløsning uten å kjenne kostnadene, uten å ha noe sammenligningsgrunnlag, antar jeg det vil være i strid med alle regler for god forvaltningsskikk. Det er ingen tvil om at en samlet sal – vil jeg anta – vil ønske seg en ilandføringsløsning for Ormen Lange, med de muligheter det vil gi for verdiskaping, sysselsetting og videreutvikling. Men det må altså skje på en forsvarlig økonomisk basis og ikke gjennom et diktat til selskaper som staten eier enten 100 pst. eller delvis.

Når det så gjelder dette innovasjonssenteret, eller gassteknologiseret, som det har vært stor oppmerksomhet rettet mot, merker jeg meg at Sylvia Brustad gjentar at dette er Arbeiderpartiets forslag. Jeg har fått svært mange henvendelser fra fremstående arbeiderparti-representanter, senest i går fra to fylkesvaraordførere, og

ellers et fylkeslag, når det gjelder akkurat dette forslaget. Jeg går ut fra at det er slik at det er Arbeiderpartiets stortingsgruppe som står samlet bak dette. Men det er altså andres synspunkter i Arbeiderpartiet som også blir ytret overfor meg, både skriftlig og muntlig. Dette må vi komme tilbake til, og vi er vel for så vidt forberedt på det, at når det gjelder etableringer og plasseringer, vil distriktsmessige hensyn slå igjennom.

Vi trenger både visjoner og gjennomføringsevne, sa Sylvia Brustad i sitt første innlegg. Det er jeg helt enig i, og det er også min ambisjon å ta vare på begge disse viktige hensynene når jeg i juni legger fram stortingsmeldingen om økt bruk av gass i Norge.

Presidenten: Sak nr. 3 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r . 4

Interpellasjon fra representanten Rolf Terje Klungland til olje- og energiministeren:

«Oppslag i Dagbladet 19. februar 2002 varsler at det går mot kraftkrise om få år i Norge. Sekretariatet for samarbeidet mellom systemansvarlige i el-selskapene i Norden, Nordel, har laget en ny strømprognose for Norden. Denne viser at et tørrår som i 1996 kan føre til store sonevise utkoblinger av strøm i Norge. Før man kommer så langt, vil vi oppleve en sterk vekst i strømprisene. Statsråden skriver i brev til energi- og miljøkomiteen datert 15. februar 2002 at vi i dag har et underskudd i kraftbalansen på 6-7 TWh i normalår, og at marginalproduksjonen i vårt kraftmarked er kullkraft. I brevet går statsråden inn for å bygge gasskraftverk i Hammerfest. Argumentasjonen for bygging av gasskraftverket er at import av energi til LNG-anlegget vil være kullkraft. Vi har altså et underskudd på 6-7 TWh i et normalår. Tørrår kan inntreffe når som helst.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre kraftbalansen for Norge i tiden fremover?»

Rolf Terje Klungland (A): Situasjonen på kraftmarkedet vårt er alvorlig. Vi kan etter de opplysningene vi nå sitter inne med, regne med at prisene i fremtiden vil eksplodere.

Energinasjonen Norge vil få skyhøye energipriser dersom ikke noe gjøres i forhold til tilgang på elektrisk kraft. Regjeringens holdning har vært passiv i denne sammenheng. Olje- og energiministeren vil etter det han har sagt til nå, satse på energisparing og fornybare energikilder som om ti år vil dekke underskuddet vi har i dag.

I første omgang vil en slik politikk ramme vanlige forbrukere som vil måtte betale høye strømregninger. I neste omgang vil det ramme industrien som ikke vil få konkurransedyktige priser. Dermed vil industrien flagge ut til andre land med bedre betingelser, noe som vil gi større forurensninger globalt. I Norge i dag er det f.eks. slett ikke et globalt miljøbidrag å kjøre elektrisk bil. Kraften som brukes til dette, er nemlig kullkraft, noe som forurenser mer enn diesel og bensin. Vi må slutte å lure hverandre ved å forenkle miljøpolitikken og energipolitikken.

Arbeiderpartiet har en energipolitikk som innebærer at Norge skal ha verdens mest miljøvennlige energiforsyning. Denne målsettingen innebærer at vi må bli selvforsynt med kraft. Vi kan ikke godta at danskene øker sine CO₂-utslipp som følge av vår passive holdning.

I fremtiden er vi nødt til å finne andre energikilder enn dem vi bruker i dag, som er fossile kilder. Men inntil da må vi benytte oss av det som er minst forurensende, og de energikildene har Norge rikelig av.

Gapet mellom bruk og egenproduksjon av elektrisk kraft har nå blitt betydelig i år med normale mengder nedbør. Olje- og energiministeren skriver i brev til energi- og miljøkomiteen at det i et normalår er et underskudd på 6-7 TWh. Dette underskuddet vil øke i årene framover dersom det ikke bygges ut nye energikilder utover det Regjeringen legger opp til. Samtidig dekkes underskuddet i dag med sterkt forurensende kullkraft fra andre land.

Energisupermakten Norge har faktisk kommet i en situasjon som innebærer at vi er avhengige av andre land for å sørge for elektrisitet til oss selv. Kraften flyter fritt mellom de nordiske land, og prisen bestemmes av tilbud og etterspørsel.

Å være selvforsynt med elektrisitet vil selvfølgelig innebære at prisene kan holdes nede på sikt. Samtidig vil det være mer miljøvennlig å bruke norske ressurser enn alternativ kullkraft og kjernekraft. Arbeiderpartiet vil satse på energisparing, oppgradering av eksisterende kraftanlegg og ledningsnett og utvikling av fornybare energikilder, som f.eks. bio- og vindkraft. Vi vil også ta i bruk naturgassen i energiproduksjonen vår.

I dag eksporterer Norge det aller meste av naturgassen. Denne eksporten representerer et volum som tilsvarende over 100 gasskraftverk. På kontinentet blir gassen først og fremst benyttet til kraftproduksjon. Det er denne typen kraftproduksjon nåværende olje- og energiminister har kalt «sterkt forurensende». Den samme statsråden sier at vi importerer kullkraft for å dekke vårt kraftunderskudd. Og han sier nei takk til å bygge gasskraftverk. Hvordan henger dette sammen? Eller henger det sammen i det hele tatt?

Det virker som om statsråd og regjering ikke har tatt sitt ansvar alvorlig i forhold til den energisituasjonen som Norge er i. Selvfølgelig må vi stimulere til energisparing i husholdningene, i tjenesteytende næringer og i industri. Det må være et mål å begrense veksten i det totale energiforbruket. Det må satses på informasjon, rådgivning og priser på energisparende tiltak som gjør det interessant for forbrukerne å spare strøm.

Gode resultater fordrer en samordnet virkemiddelbruk. Vi må også legge forholdene til rette for og oppmuntre til bruk av andre energikilder. Der slike alternativer ikke finnes, må folk få varme i husene sine til en akseptabel pris likevel, og det må de ut fra at vi lever i en energinasjon. Arbeiderpartiet vil derfor stimulere til økt bruk av annen fornybar energi, som bioenergi, varmepumper, industriell spillvarme og solvarme.

Det har av flere vært hevdet at Norge er en energisløsende nasjon. Det kan godt være at vi er det. Men i så til-

felle er vi ikke dårligere enn våre naboer. Forskjellen på Norge og våre naboland er at vi bruker mye elektrisitet, mens de andre bruker andre energikilder. Av og til virker det som om vi lever som lottomillionærer her i landet. Vi har penger på bok, og derfor konsentrerer vi oss ikke om den økonomiske verdiskapningen i samfunnet. Vi tenker kortsiktig og galt.

Politikere er valgt for også å tenke langsiktig. Vi må greie å forene oss i et energipolitisk forlik dersom vi som energipolitikere skal kunne framstå som framtidspolitikere.

Da vi behandlet Snøhvit-utbyggingen, gikk Regjeringen imot å elektrifisere LNG-anlegget. Argumentasjonen var at vi allerede hadde et underskudd, og at marginalproduksjonen var kullbasert. Da argumenterte statsråden for gasskraftverk. Jeg ser ikke sammenhengen i argumentasjonen, når vi ikke kan dekke opp energiunderskuddet vårt på samme måte. Det må være en litt flau smak i munnen hos statsråden når han ikke innrømmer at han i dag er med på å forurense verdens miljø mer enn han trenger. Det nytter ikke å si at vi har tid til å vente på CO₂-frie gasskraftverk. Det er en passiv holdning som skader miljøet/kraftbalansen, og som vil medføre stabile, høye kraftpriser her i landet.

Så litt om nettsituasjonen. Stortinget har nettopp behandlet organiseringen av Statnett. I forbindelse med den innstillingen vedtok Stortinget at man måtte gjøre noe med flaskehalsene i nettet. Disse flaskehalsene er med på å øke prisene når vi har kalde dager og forbruket er høyt. Jeg vil utfordre statsråden på dette området. For å avhjelpe nettet kan man i dag montere gassturbiner, som starter når nettet er på toppbelastning. Dette vil være en langt rimeligere ordning enn å bygge ut nettet i en dimensjon som skal ta overføringstoppe. Det vil også selvfølgelig medføre en lavere pris til forbrukerne og sluttbrukerne. Er statsråden villig til å gå inn på en slik politikk, eller vil han heller ha kraftpriser på godt over 1 kr pr. kWh og soneutkoblinger i et tørrår? Jeg bare spør. Det må bli Regjeringens ansvar til siste slutt, og det ansvaret ligger i den sammenhengen hos olje- og energiministeren.

Statsråd Einar Steensnæs: Samarbeidsregjeringen vil i tråd med Sem-erklæringen føre en energipolitikk som skal fremme verdiskapning og en bærekraftig utvikling. Dette innebærer også at Regjeringen tar utviklingen i den norske kraftbalansen alvorlig.

Elektrisitet har en dominerende plass i energiforsyningen i Norge. I de siste ti årene har det årlige elforbruket økt med 17 TWh, mens den årlige produksjonskapasiteten har økt med tilsvarende 4 TWh. Den svært lave veksten i ny produksjon og den fortsatte veksten i forbruket har ført til at Norge har gått fra å være nettoeksportør til å bli en nettoimportør av elektrisk energi i normalår.

Den dominerende rollen til vannkraften gjør også at den norske elektrisitetsproduksjonen varierer mye fra år til år på grunn av variasjonene i nedbøren. Dette gjør også at elektrisitetsforsyningen er sårbar for såkalte tørrår, det vil si år eller perioder med vesentlig mindre ned-

bør enn normalt. Utviklingen de senere årene har ført til at forsyningssikkerheten har blitt svekket.

I de nærmeste årene er det grunn til å regne med at kraftbalansen vil bli strammere enn den er i dag. Utbyggingstiden i kraftsektoren er lang, og de prosjektene som vil bli fullført i de nærmeste årene, vil gi liten økning i produksjonskapasiteten. Samtidig er det grunn til å regne med at veksten i elektrisitetsforbruket vil fortsette til tross for stor satsing på energiøkonomiseringstiltak.

Det er viktig med omfattende tiltak over et bredt felt for å bedre kraftbalansen. Regjeringen har som mål å etablere rammebetingelser som gjør det mulig å realisere CO₂-frie gasskraftverk, eller det som nå skal kalles gasskraftverk med CO₂-håndtering. Bransjen er invitert til å samarbeide om å få til framtidsrettede, miljøvennlige gasskraftteknologier. Invitasjonen er generell og er fundert på Sem-erklæringen. Naturkraft har allerede bekreftet at de ønsker å samarbeide med Regjeringen om å utrede hvilke forutsetninger som må på plass for å kunne realisere CO₂-frie gasskraftverk. Videre har Statoil signalisert at de stiller seg positiv til å etablere et pilot-/demonstrasjonsanlegg for utskillelse av CO₂ ved et av sine anlegg.

Som jeg senest sa i Stortinget under behandlingen av Snøhvit LNG, mener jeg at vi har tid til å vente på gasskraftteknologi som håndterer CO₂-utslippene, før vi sender gasskraft ut på kraftnettet. I lys av dette er det viktig for Regjeringen å legge til rette for økt bruk av nye, fornybare energikilder som vindkraft og bioenergi. Det er veldig viktig at denne massive satsingen på bruk av gass til energiproduksjon ikke skjer på bekostning av nye, fornybare energikilder. Vi ønsker og har signalisert en offensiv strategi for omlegging av energiproduksjonen og energiforbruket. Til dette har vi etablert et eget selskap i Trondheim, nemlig Enova. Tiltak for å dempe veksten i bruk av energi og for å få til en omlegging som gjør oss mindre avhengig av elektrisitet, står sentralt. Resultatet skal være en miljøvennlig energiforsyning ved hjelp av kostnadseffektive virkemidler.

Arbeidet med å begrense energiforbruket og med å bruke varmeenergi direkte til oppvarming er viktig på lang sikt, både for miljøet og for å bli mer robust overfor tørrår. Det er viktig at det nyetablerte energifondet og Enova får anledning til å gjennomføre dette arbeidet på en god og målrettet måte.

I Sem-erklæringen har Regjeringen som målsetting at det innen 2010 skal være på plass årlig vindkraftproduksjon tilsvarende minst 3 TWh, og produksjon av vannbåren varme basert på nye, fornybare energikilder tilsvarende minst 4 TWh pr. år. Jeg er glad for at målsettingene har støtte i Stortinget, som har gått inn for at det skal bevilges 5 milliarder kr over ti år for å understøtte omleggingen.

En annen del av Regjeringens satsing på omlegging av energiproduksjonen er at den i større grad ønsker å ta i bruk naturgass til innenlands bruk. Naturgass kan brukes på en miljøvennlig måte som energikilde. I denne sammenheng vil Regjeringen øke den offentlige forskningsinnsatsen knyttet til bruk av naturgass og hydrogen. Jeg

viser i denne forbindelse til mine svar på den interpellasjonen som vi nettopp har vært igjennom, fra representanten Sylvia Brustad.

Det er videre fortsatt et visst potensial til opprustninger og miljøvennlige utvidelser i det norske vannkraftsystemet. Regjeringen satser på å utvikle dette potensialet selv om epoken for de store vannkraftutbyggingene er over.

I tillegg til at det er viktig at vi sikrer nødvendig kapasitet i den innenlandske produksjonsstrukturen, bidrar også et godt overføringsnett mot utlandet til sikkerhet i kraftforsyningen. Det foreligger i dag bl.a. planer om en ny kabel til Storbritannia. Videre foregår det ulike utbygginger og forbedringer av nettet i Norden, som er viktig i denne sammenheng. Ifølge Statnett bidrar dette til at den samlede utvekslingskapasiteten i Norden kan forventes å øke mot 2010.

I den situasjonen vi er i når det gjelder kraftbalansen, er det meget viktig at vi kan ha en effektiv og målrettet oppkobling mot det nordiske/europeiske kraftmarkedet.

Rolf Terje Klungland (A): I en interpellasjonsdebatt gir en jo statsråden muligheten til også å komme på offensiven i spørsmål som er blitt tatt opp. I den sammenheng må jeg si at jeg er litt skuffet.

Jeg har lyst til å presisere at Arbeiderpartiet og Regjeringen ikke er, og heller ikke har vært – i hvert fall ikke i denne regjeringensperiode – uenige om alt det som går på enøk, som går på energisparing, fornybare energikilder, etc. Der uenigheten faktisk nå ligger, ut fra det jeg hørte, er i hva en ser som en bærekraftig utvikling.

Arbeiderpartiet er også sterk tilhenger av gasskraftverk med CO₂-reducerende tiltak. Men vi er faktisk i en underbalanse nå som medfører at vi er med på å slippe ut mer klimagasser enn vi hadde trengt dersom vi hadde kommet i gang med renere energikilder. Og vi har mange muligheter. Derfor synes jeg det er et tankekors når vi som stortingsrepresentanter får signaler fra folk som vil bygge f.eks. mini- og mikrokraftverk, om at søknader har ligget i direktoratet og departementet i årevis uten at de har blitt behandlet.

Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet foreslo også i budsjettet i høst at alle nye fornybare energikilder burde ha de samme rammevilkårene. Ufordringen til statsråden må da bli, når han ser at vi har stort behov for nye kraftkilder, og at vi har stort behov for å få bygd ut elektrisitet, om han også ser på en slik ordning som interessant framover nå, og om han i hvert fall vil sørge for fortgang i behandlingen av søknader for utbygging av kraft, enten med positivt eller negativt utfall.

Jeg må også spørre ham om CO₂-frie gasskraftverk, for der har det kommet forskjellige signaler: Hva slags tidsperspektiv har statsråden på et fullskala CO₂-fritt gasskraftverk, og hvordan ser han situasjonen på energimarkedet hvis det ikke blir bygd ut kraft før vi er i en situasjon der vi har såkalte CO₂-reducerende tiltak på gasskraftverkene?

Statsråd Einar Steensnæs: Representanten Klungland oppsummerte det slik, så langt jeg kunne forstå, at det var ingen grunnleggende uenighet mellom regjeringspartiene og Arbeiderpartiet hva angår kraftbalansen og hva som må gjøres i energipolitikken, bortsett fra kanskje uenighet om hva som ligger i begrepet «en bærekraftig utvikling». Hvis det er slik at vi er uenige om dette, er det faktisk en ganske alvorlig uenighet, for det legger viktige premisser for hvordan vi tenker oss energiomlegging og energibruk. Det har veldig mye å gjøre med hvilken strategi vi tenker oss for Enova. Hva om vi legger inn nye, fornybare energikilder?

Jeg er ikke helt sikker på at representanten Klungland vil trekke konsekvensen av uenighet om det begrepet så langt som jeg nå antyder, men det kunne være veldig interessant å få avklart hva Rolf Terje Klungland la i disse ordene, om vi skulle være enige om det viktige begrepet «bærekraftig utvikling». Det må nemlig ligge i bunnen for alt det vi gjør når det gjelder å sikre en energiforsyning og en kraftbalanse som ikke bryter med viktige miljøforutsetninger og internasjonale klimaavtaler.

Når det så gjelder gasskraftverk, ble jeg spurt om hvilket tidsperspektiv jeg ser for meg når det gjelder å bygge såkalte gasskraftverk med CO₂-håndtering. Da vil jeg svare slik: Hvilke tidsperspektiv kan for så vidt Stortinget og alle som er opptatt av å bygge konvensjonelle gasskraftverk, det som er blitt kalt sterkt forurensende gasskraftverk, se for seg? Det kan ingen svare på. De to selskapene som i dag har konsesjon for det, nemlig Naturkraft og Industrikraft Midt-Norge, har sagt at de i en overskuelig fremtid ikke kan se for seg å bygge dette. Det er ikke slik at man har en dårlig kraftbalanse fordi denne regjeringen ikke tar noe initiativ til å bygge gasskraftverk, for det er to selskaper med tre konsesjoner som når som helst kan få reise slike gasskraftverk og bidra til å bedre kraftbalansen. Men det er ikke økonomi i det. Da er det foreløpig heller ikke økonomi i å bygge gasskraftverk med CO₂-håndtering, for Regjeringen har ikke tenkt å gå inn og subsidiere gasskraftverkene. Vi har tenkt å bidra til å finansiere den ekstrakostnaden som vil komme på grunn av at man skal håndtere CO₂-utslippene.

Når det gjelder mini- og mikrokraftverk, for å avslutte positivt, er jeg helt enig med interpellanten. Her bør vi gjøre forenklinger i regelverket. Det er meningsløst at folk som søker om gode prosjekter på noen hundre kW og opp til 1 MW, ikke skal få svar i rett tid. Jeg tror også vi må se på måten en behandler konsesjoner på. Jeg vil ta initiativ til at den konsesjonsgrensen som i dag er på 1 MW og som er tillagt NVE, kan heves slik at NVE kanskje får anledning til å konsesjonsbehandle anlegg på inntil 5 MW.

Tore Nordtun (A): Jeg synes det er en særdeles viktig debatt interpellanten her reiser. Hovedspørsmålet til statsråden var: «Hva vil statsråden gjøre for å sikre kraftbalansen for Norge i tiden fremover?» Statsråden bekrefter i svaret at forsyningssikkerheten er svekket, og at det

blir liten økning i produksjonskapasiteten. Det var meldingen til Stortinget fra statsråden på dette punktet.

Det synes jeg er ganske alvorlig. Vi vet alle hvilken betydning energi har for industrinasjonen Norge. Og når ubalansen er så stor mellom forbruk og produksjon som den er for tiden, er vi på grensen – antakelig flere ganger i løpet av året – til sonevise utkoblinger. Det er sonevise utkoblinger og vekst i strømprisen vi står overfor. Hva gjør vi da? Skal vi lene oss tilbake og si at dette ikke er så farlig, dette får regulere seg selv? Det er her jeg ønsker en atskillig sterkere offensiv holdning fra Regjeringens side. Nå var statsråden litt inne på det i sitt siste innlegg, men det er helt avgjørende hvordan nettkapasiteten fungerer i Norge, i det nordiske markedet og i forhold til det øvrige Europa. Jeg må spørre: Hvilke initiativ vil den sittende regjering ta for å få nettkapasiteten bedre på plass så vi ikke opplever sonevis utkobling og stor økning i strømprisen i visse områder? Det er planlagt en kabel til England, men vi må også komme videre i forhold til Nederland, Sverige og resten av Europa med konkrete tiltak for å få nettkapasiteten på plass.

Jeg må videre spørre statsråden: Hva gjør statsråden i forhold til Statnett? Det er Statnett vi må gi muskler og myndighet til å ligge i forkant på disse områdene, slik at vi slipper å komme opp i den særdeles uheldige situasjonen som er beskrevet.

Vi har sagt hvilke rammevilkår gasskraftverkene skal ha i Norge. De skal ha de samme rammevilkårene som i Europa for øvrig. Og jeg vil gå litt videre når det gjelder rammevilkårene: Synes statsråden at rammevilkårene for norsk kraftproduksjon er slik de bør være? Gir de de rette incentiver til å videreutbygge og effektivisere norsk kraftproduksjon, slik at det blir gjort en større innsats fra kraftprodusentenes side for å øke kapasiteten og for å bygge ut og effektivisere anleggene? Er de norske rammevilkårene på plass for å møte også denne utfordringen?

Leif Frode Onarheim (H): La meg først si at det er stor enighet i Høyres gruppe, men man har litt forskjellig innfallsvinkel. Jeg sier dette til representanten Brustad, siden det stort sett er de samme representantene som sitter i salen, for å skuffe henne eller glede henne med at vi er enige. Det er imidlertid slik at man kan ha litt forskjellig grad av urolighet eller utålmodighet på disse punktene.

Representanten Klungland peker imidlertid på en viktig utfordring. Det er jo, som han påpeker, allerede en underbalanse i kraftproduksjonen. Denne kan i de fleste tilfeller dekkes av import fra våre naboland, men i et tørrår som også berører våre leverandørland, kan det oppstå en betydelig underdekning. Vi er ikke uenig i at det kan føre til dramatiske forhold.

Det er også klart at utviklingen av fornybare energikilder – bølgekraft, vindkraft, bioenergi, tidevannsenergi osv. – ikke kan forventes å bidra på kort sikt. Men jeg er helt uenig med representanten Klungland når han litt hånlig snakker om å være avhengig av import. Jeg tror det er veldig viktig og veldig bra at man også i dette mar-

kedet har fått en stor utveksling av produkter over landegrensene, i dette tilfelle altså energi, nettopp fordi man på den måten kan avhjelpe et land som er kommet i underdekning i en periode. Sånn sett hilser jeg med stor glede at man har fått et velfungerende marked internasjonalt for energi og for elektrisk kraft.

Det er riktig som representanten Klungland sier, at gasskraft gjennom flere år har blitt diskutert som et mulig alternativ for å få en bedre balanse. Det er imidlertid slik – og her er vi inne på den samme diskusjonen som vi hadde i forbindelse med den forrige interpellasjonen, og vi har hatt den mange ganger i dette storting – at vi samtidig må sørge for at vi klarer å leve opp til de forpliktelsene vi har under Kyoto-avtalen. Derfor er det så viktig at vi nå konsentrerer oss om å finne frem til løsninger på dette med CO₂-utslippene fra gasskraftverkene.

I den perioden vi går inn i, tror jeg at det å oppruste eksisterende vannkraftverk også er veldig viktig. Jeg er glad for at statsråden klart sier at her må vi få et forenklet regelverk, vi må få en raskere behandling, slik at vi kan se hvor det ligger store ressurser i gamle utbygginger, og at man på den måten – innenfor ikke altfor lang tid – kan få tilført en del TWh.

Vi ønsker en bærekraftig utvikling. Vi skal ikke være passive. Vi skal presse på det vi kan nettopp for å komme frem til gode løsninger, både for å sikre vår kraftbalanse og for å komme nærmere de mål vi har satt oss under Kyoto-avtalen.

Øyvind Korsberg (FrP): Det er merkelig at vi har en debatt om kraftkrise siden Norge rår over nesten en tredjedel av Vest-Europas vannkraftproduksjon, halvparten av gassreservene og tre fjerdedeler av oljereservene, og vi har 1 pst. av befolkningen.

Det er i dag ikke mangel på energi i Norge, men mangel på politisk vilje og handlekraft til å utnytte våre enorme energiresurser her til lands. Det er et ansvar nåværende regjering og ikke minst tidligere regjeringer må ta innover seg.

Aftenposten hadde i går en artikkel som viste til at 80 pst. av befolkningen er for en økt kraftutbygging. Det er noe jeg tror de andre partiene her i salen må ta innover seg, i den grad de er i stand til å lytte til befolkningen.

Jeg synes artikkelen i Dagbladet 19. februar på en god og nøktern måte illustrerer forholdet mellom tilbud og etterspørsel på kraft i Norge. Det slås fast i artikkelen at omfattende satsing på enøktiltak ikke har virket, og at forbruket i Norge øker med om lag 1,5 pst. årlig.

Statsråden bekreftet dette i et brev til energi- og miljøkomiteen angående Snøhvit, hvor han skriver at det ser ut til at veksten vil fortsette til tross for en betydelig satsing på omlegging av energibruk og energiproduksjon. Dette vitner om at den kostbare satsingen på enøktiltak ikke har virket, og at stortingsflertallets målsetting i forbindelse med energimeldingen om omlegging av bruk og produksjon ikke har vært annet enn et kostbart luftslott, noe Fremskrittspartiet hevdet og advarte mot under behandlingen av meldingen.

I spontanspørretimen 20. februar tok jeg opp spørsmålet angående manglende uttelling på enøksatsing. Statsråden svarte at med det arbeidet Enova gjør, satser Regjeringen på å nå målet om 7 TWh i fornybare energikilder innen 2010. Ifølge tallene fra EBL er dagens underskudd i et normalår 7 TWh. Med en vekst i strømførbuket på 1,25 pst. vil behovet for strøm i løpet av ti år være på ca. 140 TWh. Underskuddet vil dermed være 15 TWh etter at fornybare kilder er inkludert. Da lurer jeg på om enøktiltak skal utgjøre 15 TWh. Det håper jeg statsråden kan avklare.

I et brev til energi- og miljøkomiteen skriver statsråden at en eventuell elektrifisering av Snøhvit vil øke underskuddet i kraftbalansen og øke behovet for import av bl.a. forurensende kullkraft. Jeg håper statsråden denne gangen kan gi en fornuftig forklaring på hvorfor kraft til Snøhvit-prosjektet er forskjellig fra kraft til annen innlands bruk. Jeg er klar over at Snøhvit trenger energien nå, men vi trenger kraft i resten av landet også, siden vi har et betydelig kraftunderskudd.

Kjetil Bjørklund (SV): Norge har ingen kraftkrise. Og en fortsatt økning av energiforbruket er ikke forenlig med målet om en bærekraftig utvikling.

I et normalår vil den norske kraftproduksjonen være mindre enn det norske elforbruket, selv om forskning f.eks. ved CICERO – senteret for internasjonal klimaforskning – indikerer at NVEs beregninger av produksjon i et normalår undervurderer at klimaendringene kan gi mer nedbør og dermed større elektrisitetsproduksjon.

I et internasjonalt kraftmarked er det ikke naturlig at hvert land har balanse mellom forbruk og produksjon. Hensikten er jo å utnytte de samlede energiressursene på en mer effektiv måte. Det er faktisk slik at det i stor grad er markedet som bestemmer prisen til forbrukerne. Norge, som er et land rikt på energiressurser, bør likevel ikke basere seg på nettoimport av kraft i et normalår.

I tørrår vil en uansett være nødt til å importere strøm eller dra ned på forbruket. Det er ikke samfunnsøkonomisk lønnsomt å bygge ut kraftforsyning som kan dekke forbruket også i tørrår. Det norske kraftsystemet har en normalvariasjon i årlig produksjon på pluss/minus 20 pst. For å være sikret mot import eller redusert tilgang i tørrår må en derfor ha en permanent, gjennomsnittlig overkapasitet på minst 20 pst. Dette er sløsing med samfunnets ressurser og øker belastningen på miljøet.

Vi må redusere energibruken. Siden økning av produksjon i Norge verken er miljømessig eller økonomisk attraktivt, ligger løsningene i økt energisparing og effektivisering av energiforbruket. Det er fortsatt mange ubrukte muligheter for å effektivisere bruken av den elektrisiteten vi allerede har. Elavgiften er f.eks. et viktig virkemiddel for å gi et signal til forbrukerne, men en kan også peke på markedsorienterte virkemidler som f.eks. Enova kan bruke. I tillegg bør virkemidler som stiller krav til bygningsstandard og krav til energieffektivitet for f.eks. hvitevarer, tas i bruk.

Dette er bare eksempler. Det finnes muligheter nesten overalt i samfunnet til å redusere energibruken gjennom

bedre teknologi og økt effektivitet i vår energibruk. Her er organiseringen og ansvarsfordelingen mangelfull, og vi må styrke det arbeidet.

Det er også et faktum at over en tredjedel av energiforbruket brukes til oppvarmingsformål. Dette forbruket kan i stor grad erstattes av fleksible energibærere med vannbåren varme, enten desentralisert eller i fjernvarmesystemer. Bruk av bioenergi, varmepumper og spillvarme er miljømessig interessante alternativer som vil kunne redusere behovet for elektrisitet til oppvarming, og dermed også redusere de negative effektene av tørrår i kraftforsyningen, fordi samfunnet blir mindre avhengig av strøm.

Det er ikke behov for å bygge ut mer kraft, verken gasskraft eller vannkraft. Å bygge såkalt CO₂-frie gasskraftverk, til og med med betydelig statlig subsidiering, er en særdeles dyr måte å møte energiutfordringene på. Tiltak hos forbrukerne og vannbåren varme vil kunne framskaffe like mye energi for en rimeligere penge, med en miljøgevinst som ville blitt langt større. Det er ekstremt mye dyrere pr. kWh å bygge ut gasskraft enn å slå av varmtvannsberederen ute hos forbrukerne et par timer i døgnet.

Argumentene som stadig brukes fra Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet om økt import av kullkraft, er ikke lenger gyldig. Jeg skulle ønske at disse partiene faktisk tok på alvor spørsmålet – og utfordringen – om hvordan vi faktisk skal oppnå bærekraftig utvikling også på disse områdene.

K a r i L i s e H o l m b e r g hadde her overtatt presidentplassen.

Ingmar Ljones (KrF): Representanten Klungland hadde i det første innlegget sitt sterk fokusering på å bruke naturgass for å produsere elektrisk kraft og på den måten sikra kraftbalansen. Eg synest det var ei heller spesiell vinkling i høve til temaet i interpellasjonen.

Statsråden hadde i sitt innlegg eit breiare perspektiv på korleis kraftbalansen kan sikrast i Noreg i tida som kjem. Han peika m.a. på at det er viktig å ha både nødvendig kapasitet i den innanlandske produksjonsstrukturen, med mange energikjelder, og å ha eit godt linje- og overføringsnett innanlands og mellom Noreg og utlandet.

Vi veit at i Nord-Sverige er det betydeleg overkapasitet av elkraft i høve til forbruket i dette området. Utbygging og forsterking av linjenettet mellom Noreg og Sverige vil difor vera svært viktig for å sikra kraftbalansen også i den nørdeste delen av landet, som har vore tema i tidlegare debattar, seinast i tilknytning til Snøhvit.

I dialog med fleire av miljø- og naturvernorganisasjonane har det vore peikt på at m.a. enøktiltak kan redusere behovet for elkraft. Eg er faktisk glad for engasjementet og innspela frå miljø- og naturvernorganisasjonane, og eg ser fram til at Enova vil ha sterk fokusering på enøktiltak.

Oppgradering og modernisering av eldre vasskraftverk kan gi inntil 5 TWh rein og fornybar energi. Vi treng ein open dialog med miljø- og naturvernorganisa-

sjonane om utfordringane på dette området. Tilskotsordningane til varmpumper må utvidast til å kunna dekkja fleire typar – og storleikar – anlegg. Det må faktisk vera lønsamt for enkeltbygningar også å bruka varmpumper der det elles ligg til rette for det.

Det må satsast vidare på vindkraft, og ein må bruka den enorme energien som ligg i havkreftene – eller sjøkreftene – bølgekraft, straumkraft mv., og ein må også byggja ut bioenergi vidare.

Som statsråden nemnde i innlegget sitt, må vi føra ein industri- og energipolitikk som skal fremja både verdiskaping og berekraftig utvikling med fokusering på enøk.

Når det gjeld det årlege forbruket i Noreg, har det altså vore ein auke på ca. 17 TWh i løpet av dei siste tiåra. Vi har fått fleire nye bustader, fleire barnehagar, skular, idrettshallar, symjebasseng, eldreinstitusjonar og moderne verksemdar der helse, miljø og tryggleik står i sentrum, slik at vi har satsa riktig både offentleg og privat. Det er spørsmål om kva levestandard og kva utvikling vi skal ha vidare. Utfordringa vil bli å skaffa meir miljøvennleg og aller helst fornybar energi. Eg har tillit til at statsråden og Regjeringa vil presentera eit breitt spekter av tiltak for å tryggja kraftbalansen gjennom utbygging av overføringslinjenettet, enøktiltak og miljøriktig elproduksjon.

Marit Arnstad (Sp): Jeg er ikke overrasket over denne type interpellasjon, men jeg må si jeg ble noe overrasket over interpellantens innfallsvinkel. Han forteller i denne sal at vi må slutte å se så enkelt på miljø- og energipolitikken. Men det er jo nettopp en sterk overforenkling interpellanten her gjør.

Det fins ingen enkle løsninger når det gjelder forholdet mellom energipolitikken og miljøpolitikken. Derimot kan det i framtiden komme til å finnes mange ulike løsninger. Satsinger som sentrumsregjeringen satte i gang når det gjaldt fornybare energikilder gjennom Energifondet, gir et godt grunnlag for en del av det som må skje i årene framover. Så vidt jeg vet, adopterte Arbeiderpartiet dette. Gasskraftverk basert på CO₂-fri teknologi er en annen påle i framtidig energiforsyning, utnyttelse av effektkapasiteten i vannkraftproduksjon er en tredje, og redusert forbruk av elektrisitet er en fjerde.

Når interpellanten påstår at vi andre er enkle, og at han sjøl har et helhetlig opplegg, må noen spørsmål stilles. Når interpellanten sier at vi skal være sjølforsynte med kraft, mener han da at det frie kraftmarkedet i Norden, som Arbeiderpartiet var en pådriver for, ikke lenger bør ha gyldighet? Er det noe som Arbeiderpartiet i årene framover vil gå imot? Mener interpellanten at kraftproduksjon i Norge skal dimensjoneres etter et enkelt tørrår, skal dimensjoneres etter de dagene i året som er kaldest av alle, eller bør vi når vi har et friere marked i Norden, tenke annerledes enn som så?

Vi har ikke importert kraft de siste årene. Og når representanten Korsberg stadig bruker statistikken om normalår, blir det omtrent som om vi som ønsker mer enøk, bare skal bruke de teoretiske beregningene om potensia-

let av enøk og fornybare energikilder. Da blir det som kjent ganske store potensialer man snakker om.

La oss bruke de realistiske potensialene. La oss si 3 TWh på vind – over 2 TWh har allerede fått konsesjon, så vidt jeg forstår. La oss si 5 TWh på modernisering av vannkraftsektoren, og la oss si 4 TWh på vannbåren varme. Ja, da har vi dekt opp alle de gasskraftverkene Arbeiderpartiet så langt har gått inn for.

Så er spørsmålet til interpellanten: Hva er grunnen til at det ikke ble påbegynt gasskraftverk i Arbeiderpartiets regjeringssperiode? Det var vel ikke manglende vilje fra regjeringens side? Men var ikke grunnen nettopp at de som ønsket å investere i prosjektene, ikke våget å ta den risikoen det utgjorde på grunn av nettopp prisen i kraftmarkedet? Og er det ikke nettopp slik at en økning i pris kan utløse ny produksjonskapasitet og dermed også redusere presset på kraftbalansen?

Jeg skjønner at Arbeiderpartiet ønsker elektrifisert sokkel. Arbeiderpartiet har jo over år brukt ulike begrunnelser for å prøve å få tvunget gjennom gasskraftverk i Norge. Først var det eksport, så var det kullimport – og nå er det tydeligvis elektrifisering. Hva vil det kreve i antall TWh? Har Arbeiderpartiet regnet på det? Hva vil det kreve av gasskraftverk på land dersom man skal klare å elektrifisere norsk sokkel?

Det er ikke dagens priser som er det største problemet i forhold til industrien – det er heller EUs angrep på industriens fritak for elavgift. Jeg savner Arbeiderpartiets engasjement i en slik sak, som er viktig, og som må løses i nærmeste framtid.

Ingvild Vaggen Malvik (SV): Det kunne være fristende å gjenta mye av det jeg sa i mitt forrige innlegg – under debatten i stad – om behovet for en mer framtidigrettet energipolitikk.

Spørsmålet som blir stilt, er: Hvordan skal vi få produsert nok energi til å få dekket et stadig økende forbruk? Men dette er ikke den viktige utfordringen. Det vi må gjøre, er å tilpasse forbruket de rammene som naturen setter, og som Kyotoprotokollen er et viktig skritt på veien mot. Det er det vi er nødt til å fokusere på.

Ellers må jeg si at jeg i forbindelse med behandlingen av Snøhvit-utbyggingen ble nokså overrasket over at olje- og energiministeren adopterte Stoltenberg-regjeringens argumentasjon for gasskraftverk da denne utbyggingen skulle forsvares. Jeg kunne derfor gjerne tenke meg at statsråden klargjorde hvorvidt dette er en argumentasjon han har tenkt å fortsette med videre framover. I så fall synes jeg han også bør utdype hvordan økt import av elektrisitet fra utlandet vil kunne føre til økt utslipp av klimagasser – gitt at EU overholder sine forpliktelser gjennom Kyotoprotokollen ved å redusere sine utslipp med 8 pst. i forhold til 1990-nivået. Det kunne vært interessant.

Interpellanten Klungland er opptatt av at folk flest skal ha varme i husene sine – uansett pris. Det er faktisk jeg også – varme som ikke behøver å gå den unødvendige veien om elektrisitet. Jeg vil oppfordre interpellanten

til fortsatt å fokusere på behovet for varme i husene – heller enn å øke strømproduksjonen for å få ned prisene.

For SV er ikke lavere pris på elektrisitet en målsetting i seg selv. Vi vil ha en mer rettferdig elpris. Derfor ivret vi for å få statsråden til å utrede nye modeller for nett-tariffering, noe vi fikk flertall for i forbindelse med Statnett-saken. SV ønsker et toprissystem for elektrisitet, differensiert i forhold til forbruksmengden. Vi vil altså ha likhet i pris i forhold til geografi, men ulikhet i pris i forhold til forbruksmengde. Dette tror vi kan bidra til økt fokusering på energisparing. Skal vi få bukt med den forventede økningen i klimagassutslippene, er vi nødt til å tenke framtidens rett i forhold til energiforbruket vårt.

Ellers må vi gjerne ta en teoretisk debatt om hva som ligger i begrepet «bærekraftig utvikling» – en utvikling som ivaretar dagens behov uten å gå på bekostning av kommende generasjoners muligheter til å få dekket sine behov. Hvis man vil gå videre med denne debatten, vil jeg anbefale at man tar en titt på side 42 i Brundtland-kommisjonens innstilling, der det presiseres spesielt at dette må være et spørsmål hvor en fokuserer på fattigdomsproblematikken, at det skal stå i sentrum.

Sett i en global sammenheng følger det av dette at den nåværende energipolitikk og det nåværende energiforbruk i Norge overhodet ikke er bærekraftig. Utfordringen er nettopp å bevege energipolitikken i bærekraftig retning.

Bror Yngve Rahm (KrF): Dette er en debatt vi kjenner igjen. Dette har vært tatt opp av representanten Klungland i ulike sammenhenger og ved en rekke anledninger – med samme innfallsvinkel, samme problemstillinger, samme spørsmål til samme statsråd og samme svar. Spørsmålet er: Når skal Stortinget behandle disse spørsmålene på en noe mer grundig måte enn gjennom interpellasjoner og spørsmål i spørretimen? Jeg vet at Regjeringen vil komme tilbake til dette, for man tar det svært alvorlig. Men det betyr at debatten nå er svært forutsigbar.

Det som er påfallende, er at interpellanten Klungland hver gang uttrykker at den sittende regjering er passiv i forhold til disse utfordringene, samtidig som han ikke – så vidt jeg har registrert – har pekt på et eneste moment utover det som Regjeringen har tatt initiativ til, som kan bidra til å løse utfordringene våre når det gjelder kraftbalansen. Han viser til gasskraft. Det flertallet som interpellanten er en del av, har åpnet for bygging av flere gasskraftverk. Men de er altså ikke blitt bygd. Det betyr at det er andre årsaker til at vi ikke har fått bygd disse gasskraftverkene – det går ikke bare på politisk vilje hos den sittende regjering, men økonomien i markedet, lønnsomheten i prosjektene. De prosjekter som interpellanten selv har vært med på å presse igjennom i Stortinget, har altså ikke gitt de resultater som han nå etterlyser hos den sittende regjering, som han anklager for å være passiv.

Det er bred enighet om at det kan bygges gasskraftverk, hvis utbyggerne vil. Det er også bred enighet om at den store vannkraftutbyggingsepoken er over, men at det finnes et potensial for utbedring og modernisering.

Når denne enigheten er plassert, hva står vi da tilbake med? Vi står tilbake med mye, som bl.a. SV har pekt på i dag: et offensivt enøkarbeid, utvikling og bruk av alternativ energi, modernisering, opprustning av eksisterende vannkraftanlegg. Vi har altså en utfordring i forhold til en forbrukskrise – og ikke nødvendigvis i forhold til en kraftkrise.

Det er denne utfordringen som på sett og vis synliggjør skillet mellom denne regjeringen, sentrumsregjeringen og arbeiderpartiregjeringen, nemlig at noen tror at vi kan bygge oss ut av en fremtidig krise. Derfor tok sentrumsregjeringen så aktive grep som den gjorde, for på ny å fokusere på energipolitikken. Arbeiderpartiet sluttet seg til dette. Interpellanten Klungland har på vegne av sitt parti vært med på å legge grunnlaget for den energipolitikken som føres i dag, også når det gjelder utfordringene i forhold til kraftbalansen. Så har den sittende regjering kommet med en rekke tiltak i tillegg. Det har ikke interpellanten Klungland.

Rolf Terje Klungland (A): Det er interessant å diskutere el- og kraftforsyning. Det har også denne debatten vist. Det som kanskje er mest interessant, er at regjeringspartiene faktisk krever svar fra interpellanten på spørsmål som interpellanten har interpellert til statsråden! Og jeg ble veldig overrasket over at lederen i energi- og miljøkomiteen i landets nasjonalforsamling sa at han er lei av å diskutere elektrisitetsforsyning. Men da måtte han jo ha søkt seg til en annen komite! Det har han hatt full anledning til. Så hvis han er lei av å diskutere elektrisitetsforsyning, kunne han ha spart seg for å bruke denne talerstolen til å komme med slike sleivspark.

Så har jeg lyst til å si i forhold til representanten Arnstad at hun hadde gode retoriske poeng, men hun kunne umulig ha hørt på innlegget til interpellanten da han holdt det. For hans interpellasjon gikk nemlig på hva statsråden og Regjeringen vil gjøre for å få en kraftbalanse i dette landet. Og jeg trodde faktisk at Senterpartiet var et av de partiene som var sterkest interessert i at Norge faktisk skulle være selvforsynt på dette området. Beklageligvis er de tydeligvis ikke det.

Jeg stilte et spørsmål til statsråden i forhold til nettsituasjonen. Det er slik at det er vanlige folk som må betale skyhøye priser fordi nettet ikke er bygd ut slik at det kan ivareta de tyngste og kaldeste dagene i året. Derfor stilte jeg et spørsmål til statsråden om han ville se på muligheten for å utplassere gassturbiner for å avlaste nettet. Det svarte han ikke på.

Så har jeg faktisk fått positive svar i forhold til det som går på behandling av mikro- og minikraft, at det faktisk er et svært viktig tiltak også for Regjeringen.

Så litt i forhold til bærekraftig utvikling – det kan jo være en debatt i seg selv. Jeg ser faktisk ikke at det er en bærekraftig utvikling når Norge har mulighet til å redusere CO₂-utslippene globalt, men ikke vil gjøre det. Jeg skal ta et eksempel: Odda Smelteverk ble nettopp lagt ned. De sparte Norge for 220 000 tonn CO₂ i året. Nå flytter de kanskje til Tyskland, og dermed blir utslippene

(Klungland)

700 000 tonn CO₂. Det er ikke en bærekraftig utvikling, slik jeg ser det.

I forhold til CO₂-frie gasskraftverk, enøktiltak o.l., vil jeg igjen presisere at det ikke finnes noen uenighet der. Men vi er nødt til å gjøre noe med kraftbalansen i dette landet.

Statsråd Einar Steensnæs: Kraftbalansen må bedres. Når det sies at Regjeringens holdning har vært passiv, vil jeg bare gjøre oppmerksom på at den situasjonen vi har kommet opp i i dag, er et resultat av en politikk som har vært ført gjennom flere år, av skiftende regjeringer. Det å bedre kraftbalansen er også et langsiktig prosjekt. Jeg kan bekrefte at jeg vil ta fatt i dette, for det er meget viktig at vi bringer situasjonen under kontroll. Det er ikke en krisesituasjon, men vi bør forebygge en situasjon der f.eks. gjentatte tørrår vil skape svært vanskelige forhold og føre til ekstraordinære tiltak og priser som vi ikke liker å tenke på.

Rammevilkårene for kraftprodusentene var representanten Nordtun opptatt av. Jeg vil bare peke på at kraftverksbeskatning har vært til behandling i Stortinget. En viktig forutsetning for ny utbygging er selvfølgelig at kraftprodusentene får beholde en del av de inntektene som de ønsker. Men som Stortinget selvfølgelig kjenner til, har det vært en fordeling mellom statskassen, kraftkommunene og selskapene. Den avveiningen fikk Stortinget selv anledning til å ta standpunkt til for kort tid siden.

Representanten Klungland sa i sitt første innlegg – jeg glemte å kommentere det – at statsråden sier nei til å bygge gasskraftverk, og spurte om hvordan dette henger sammen med ønsket om å bedre kraftbalansen. Jeg sier klart nei til det, men det er selvfølgelig fordi spørsmålet er stilt på gale premisser. Vi sier jo ja til gasskraftverk, riktignok med CO₂-håndtering. Vi har til og med vært med på å klarere tre gasskraftverk etter konvensjonell metode, uten at det har ført til at utbyggerne har kunnet gjennomføre dette.

Når det så gjelder Snøhvit – jeg tror ikke jeg skal bruke så mye tid på det – vil jeg bare fastslå nok en gang at Snøhvit skulle realiseres innen en kort tidshorison. Når Vaggen Malvik spør om vi vil fortsette å argumentere på samme måten, vil jeg si at jeg ikke vil det, for når det gjelder Snøhvit, hadde vi en tidsmargin som vi måtte holde, og alternativet med elektrifisering av Snøhvit var ikke et godt miljømessig alternativ, verken når det gjelder kraftlinjer eller når det gjelder import.

Jeg kan bekrefte at Marit Arnstad var i salen da Rolf Terje Klungland holdt sitt innlegg, og jeg synes at Marit Arnstad hadde mange gode poenger. Norge er en del av et større energimarked. Vi kan bedre den kapasiteten som vi bør ha i nettet. Gassturbiner er ikke svaret på dette. Men det å bygge ut kabler, både mot det nordiske og det europeiske kraftmarkedet, kan være et av mange viktige tiltak for å bedre den situasjonen vi har på kraftmarkedet i dag.

Presidenten: Dermed er debatten i sak nr. 4 avsluttet.

S a k n r . 5

Interpellasjon fra representanten Olav Akselsen til nærings- og handelsministeren:

«Ein nyleg framlagd rapport frå Telemarksforsking syner ifølgje avisa Nationen at Oslo og Akershus har flest nyetableringar, høgast lønnsvekst og mest næringsutvikling. Ifølgje rapporten blir gapet berre større og større mellom sentrale strøk og distrikta, og graden av sentralisering har aldri tidlegare vore meir framstående enn no. Sjølv om rapporten i utgangspunktet handlar om austlandsfylka, er det liten grunn til å tru at denne tendensen er annleis i andre delar av landet.

Er det ei målsetjing for Regjeringa å snu denne utviklinga og bidra til at nyetableringar og næringsutvikling blir styrkte også i distrikta, og kva er i så fall strategien for å oppnå dette?»

Olav Akselsen (A): Rapporten som eg viser til i min interpellasjon, viser fleire trendar. Den viser at me no har ein sterk overgang frå konkurranseutsett industri til skjerma næringar og tenesteytande næringar. Den viser at me har ei avskaling av arbeidsplassar i distrikta, og at ein svært stor del av nyetableringane kjem i det sentrale Oslo-området. Denne tendensen har ført til, og fører til, ein svært sterk vekst i det sentrale austlandsområdet, mens det er ein tilsvarande sterk nedgang i mindre sentrale strok på Austlandet.

Sjølv om rapporten som eg viser til, berre har teke for seg Austlandet, veit me at denne trenden gjer seg gjeldande, kanskje i endå sterkare grad, på riksplan. Stadig les me om dei negative følgjene av denne sentraliserings-tendensen.

I pressområda opplever me bustadmangel og svært dyre bukostnader for folk flest. Det er stort press på vegar og annan infrastruktur. Det er slik at store delar av det offentlege tenestetilbodet opplever pressproblem. Svært mange av dei som flyttar til pressområda, er unge i etableringsfasen, ofte med små barn. Det betyr at dei bidreg til å auka utgiftene for kommunen med krav om barnehageplassar og med krav om skular, mens dei på grunn av sin etableringssituasjon i liten grad bidreg over skattesetelen. Det er med andre ord dyre innbyggjarar.

I sentrale delar av landet har me òg ein stor etterspørsel som fører til at me får prispress. Me har mangel på arbeidskraft, som fører til lønnskostnader, noko som igjen er med og forverrar situasjonen for konkurranseutsett industri.

I utkantstrok har me òg store problem, men av ein heilt annan karakter. Me har manglande nyetablering. Dette, kombinert med rasjonalisering i tradisjonelle næringar, tradisjonell industri, fører til tap av arbeidsplassar i Distrikts-Noreg, som igjen har ført til fråflytting og for-gubbing. Mange kommunar har problem med å halda oppe tenestetilbodet fordi innbyggjartalet blir lågt – det gjeld særleg tilbod retta mot barn og unge. Ein får reduserte tenester, ein får eit redusert kulturliv, og sjølv om eg skjønar det er farleg å seia det, blir det i delar av landet ein viss pessimisme, som igjen er med og forsterkar

den negative trenden. Ein får vanskar med å rekruttera fagfolk, både i den offentlege næringa og til private stillingar, noko som igjen aukar utgiftene for å kunna rekruttera desse personane, både for distriktskommunane og ikkje minst for næringslivet lokalisert til slike kommunar.

Sentraliseringa har aldri vore sterkare enn no. Dessverre blir dette problemet ofte feilaktig framstilt som om det er eit einseitig distriktsproblem. Dette er eit like stort problem for pressområda og byane våre. Det er derfor inga motsetning mellom det å ha ein aktiv distriktspolitikk og det å ha ein aktiv bypolitikk, snarare vil eg påstå at dette er to sider av same sak.

Situasjonen i dag er svært alvorleg. Sentraliseringa har aldri vore sterkare enn den er no. Men dessverre, spådommane tyder på at det kan bli verre. Eg viser her bl.a. til sentralbanksjefens årstale i år, der han spår eit dramatisk fall i talet på industriarbeidsplassar framover. Me veit at svært mange av desse arbeidsplassane ligg i Distrikts-Noreg, ofte på einseitige industriar. Ein må vel vera svært optimistisk om ein trur at det skal bli særleg vekst i talet på sysselsette i landbruket eller landbruksbaserte næringar – snarare tvert imot, alt tyder på at ein vil ha ein viss nedgang i talet på sysselsette.

Kanskje kan fiskerinæringa vera eit unntak, der me greier å få til ny vekst ved å utnytta nye artar og den typen ting. Men også her er det problemområde, ikkje minst knytt til marknad. Me veit at me har problem med bestanden når det gjeld enkelte fiskeri, som gjer at me i dag har ein overkapasitet i fiskeflåten. Skal me tilpassa oss, kan dette vera eit problem.

Alt dette vil vera med og forsterka tendensen.

Eg skal på ingen måte skulda næringsministeren eller den sitjande regjeringa for denne situasjonen. Det er ein tendens som har gått over fleire år. Det finst ingen enkle løysingar, det finst ikkje noko sesam-sesam som ein kan setja i verk for å få ein snunad over natta.

Likevel er det slik at første føresetnad for å kunna gjera noko med eit slikt problem, er at ein oppfattar det som eit problem. No skal ikkje eg rippa opp i eller repetera budsjettdebatten, men det er slik at det førte til store endringar i det budsjettet som blei vedteke i haust, når det gjeld distriktspolitikken i Noreg. Eg føler meg nokså sikker på at dei endringane som blei gjorde, vil vera med og forsterka tendensen ytterlegare.

Eit drastisk kutt i SND sine verkemiddel og i dei kommunale næringsfonda vil gjera det vanskelegare og ikkje lettare å få til etableringar i Utkant-Noreg. Kutt i SNDs administrasjon gjer det vanskelegare med nødvendig råd

Kutt i SND sin administrasjon gjer det vanskelegare for dei bedriftene som er i ein etableringsfase, å få nødvendige råd og rettleiing. Det er òg slik at det innanfor næringsforskning blei gjort ein god del kutt i høve til næringar som ein veit har eit stort potensial i Distrikts-Noreg. No veit eg at regjeringspartia sine representantar har lært seg ei lekse om redusert flyseteavgift og andre skattekkutt, som skal vere eit slags mantra for ny næringsvekst. Personleg har eg veldig vanskeleg for å tru at det er flyseteavgifta som har ført til ei sterk sentralisering i

austlandsområdet, og sjølv om reduserte flyprisar sjølv sagt er bra for næringslivet, trur eg på ingen måte det er nok. Det er òg eit faktum at dei skattelettane som Regjeringa fekk fleirtal for i haust, i all hovudsak hamna i pressområda. Meir enn 50 pst. av skatteletten hamna i det sentrale austlandsområdet. Den resterande skatteletten hamna i all hovudsak i Stavanger, Bergen og Trondheim.

Det kan sjølv sagt henda at ein del av desse midlane vil bli kanaliserte tilbake igjen til Distrikts-Noreg – me får håpa det. Men etter mitt syn er det større grunn til å tru at desse pengane vil bli sette i omsetning i det sentrale austlandsområdet og dermed bidra til at presstendensane blir ytterlegare forsterka.

Eg ønskjer å fremja denne debatten først og fremst for å sjå om det er slik at ein har det felles syn at dette faktisk er eit problem for Noreg. Derfor stiller eg spørsmålet til næringsministeren om han oppfattar denne utviklinga som eit problem. Dersom han gjer det, vil eg svært gjerne ha ei utgreiing om det som er Regjeringa sitt program for å bidra til å dempa og forhåpentleg òg snu denne tendensen.

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Representanten Akselsen tar opp viktige utfordringer i sin interpellasjon. Regjeringa ser det som et viktig innsatsområde å stimulere til verdiskaping og næringsutvikling i hele landet. For å kunne opprettholde og videreutvikle livskraftige og fremgangsrike regioner og lokalsamfunn er vi avhengig av at det utvikles næringer med høy verdiskaping. Dette krever både omstilling i næringslivet og tilstrekkelig med nyetableringer.

Målet for næringspolitikken er å legge til rette for verdiskaping. Verdiene som skapes i næringslivet, er grunnlaget for velferd, sysselsetting og bosetting. Gode arbeidsvilkår for bedriftene er derfor helt nødvendig. Samarbeidsregjeringa vil legge bedre til rette for bedrifter og mennesker med pågangsmot og skaperevne. Det skal bli enklere å starte og drive egen bedrift.

Det er en særlig utfordring å utvikle et vekstkraftig næringsliv som kan redusere avhengigheten av olje- og gassvirksomheten. Det er vekstevnen i fastlandsøkonomien som på lang sikt vil bestemme velferdsutviklingen i Norge. Regjeringa vil derfor legge avgjørende vekt på langsiktighet i den økonomiske politikken. Vi vil forbedre og sørge for stabile rammevilkår for næringsvirksomhet. Alle deler av den økonomiske politikken må virke sammen for å sikre målene om høy, stabil og bærekraftig økonomisk vekst.

Det kan neppe sies å være et problem i seg selv at enkelte regioner i landet har flere nyetableringer enn andre. Dette skyldes bl.a. forskjell i næringsstrukturen. Service-næringene er f.eks. større i Oslo-området og i de øvrige større byene enn de er i distriktene. Antall nyetableringer i forhold til bedriftsbestanden, dvs. nyetableringsfrekvensen, er større i mange av servicenæringene enn i industrien og i primærnæringene. Et høyere utdanningsnivå i befolkningen i Oslo-området enn landsgjennomsnittet synes også å være en medvirkende årsak til forskjellene. Det er etter mitt skjønn også stimulerende og sunt

med en viss konkurranse mellom regionene for å bidra til gode rammevilkår for verdiskaping. Det er derfor ikke aktuelt å hindre positiv utvikling i enkelte regioner. Hovedmålet må være å stimulere til gode rammebetingelser for verdiskaping i hele landet.

Den globale økonomien og den teknologiske utviklingen medfører at premissene for næringsvirksomhet er forandret. Næringslivet opererer i større grad i global konkurranse. Viktige vekstnæringer i distriktene er globale, slik som f.eks. havbruksnæringslivet.

Verdiskapingen i landet er avhengig av at bedrifter og investorer realiserer lønnsomme investeringsprosjekter med Norge som lokaliseringssted. Da må vi satse på flere fronter. Vi må etablere rammebetingelser som legger til rette for norsk verdiskaping i bred forstand. Referanse-testing er én metode for å sammenligne rammebetingelser mellom land, for å lære og for å forbedre seg. Regjeringen tar sikte på å bruke referanse-testing for å identifisere problemområder i næringslivets rammebetingelser som et viktig grunnlag for fremtidige næringspolitiske beslutninger og prioriteringer.

Et av Regjeringens mål for offentlig sektor er at næringslivet skal oppleve forvaltningen som ryddig og ubyråkratisk og norsk offentlig tjenesteyting som et konkurransefortrinn. Ikke minst er dette viktig for nyetablerere og små og mellomstore bedrifter som bruker en relativt større andel av sine ressurser til oppfølging av lover og regler enn større bedrifter. En velfungerende og effektiv offentlig sektor er et viktig bidrag for å stimulere til næringsutvikling i distriktene.

Et effektivt næringsliv forutsetter konkurranse. Regjeringen vil gjennomføre et konkurransepolitisk handlingsprogram der de viktigste elementene er styrking av Konkurransetilsynets posisjon, gjennomgang av lover, forskrifter og offentlige reguleringer for å fjerne bestemmelser som kan virke konkurransehindrede, og utøvelse av statens innkjøpsrolle på en måte som fremmer konkurranse. En konkurransepolitikk som er forutsigbar og ryddig, gir også økte muligheter for næringslivet i distriktene.

Et bredt og generelt skattesystem med lave skattesatser er i alminnelighet bedre for verdiskapingen enn et system med smalere skattegrunnlag og høyere satser. Samarbeidsregjeringen har i Sem-erklæringen varslet reduksjon av skatter og avgifter som hemmer nyskaping og svekker bedriftenes konkurransevne. Den midlertidige dobbeltskatten på utbytte er avskaffet, avgiften på flyseter blir fjernet, og investeringsavgiften er vedtatt fjernet fra høsten. Regjeringen har ambisjoner om ytterligere skatte- og avgiftsreduksjoner for å bedre rammebetingelsene for verdiskaping i Norge. Regjeringen har varslet en reform av inntekts- og formuesskatten. Et ekspertutvalg skal vurdere disse delene av skatte- og avgiftssystemet og skal levere sin innstilling innen utgangen av 2002.

En funksjonell og effektiv infrastruktur er av stor betydning for verdiskapingen. For eksempel er en effektiv samferdselssektor avgjørende for at økonomien skal fungere. Norsk næringsliv og særlig næringslivet i distriktene har lengre avstander til de europeiske markeder enn

mange av sine konkurrenter. Regjeringen vil føre en politikk som sikrer gode samferdselsløsninger over hele landet og i forhold til utlandet. Vi vil styrke samferdselsinnsatsen og øke veibevilgningene.

De senere årene har det både nasjonalt og internasjonalt vært en stadig økende oppmerksomhet om den betydning entreprenørskap – etablering og utvikling av ny virksomhet – har for fornyelse og vekst i økonomien. Entreprenørskap er en viktig kilde til etablering av nye arbeidsplasser, samtidig som entreprenørskap kan innebære stor grad av uavhengighet og personlig utvikling for den enkelte. Stimulering til entreprenørskap har vist seg å bidra positivt til økt deltakelse av kvinner og innvandrere i næringslivet.

Entreprenørskap og nyskaping vil på flere områder ha hele befolkningen som målgruppe. Det innebærer bl.a. at entreprenørskap i utdanning bør vies særlig oppmerksomhet. Regjeringen ønsker økt oppmerksomhet om entreprenørskap og nyskaping og vurderer for tiden å utvikle en helhetlig norsk entreprenørskaps- og nyskapingpolitikk. Det sier seg selv at en slik politikk må basere seg på et bredt samarbeid mellom flere departementer.

Når det gjelder arbeidet for å utvikle vekstkraftige regioner, tar vi utgangspunkt i at bedrifter utvikles i et samspill mellom bedriften selv, leverandører, kunder, utdannings- og forskningsinstitusjoner og offentlig sektor for øvrig. Innenfor godt fungerende regionale verdiskapingsmiljøer vil gjerne arbeidskraft, kapital, informasjon og ideer flyte lettere mellom aktørene. Mye av innovasjonskraften ligger i samspillet mellom mennesker, og det kan ha en god effekt hvis de fysiske avstandene er så korte at folk lett kan møtes og tett faglig samarbeid mellom ulike næringslivsaktører kan blomstre. I alle landsdelene finnes det vekstkraftige regioner med sterke kompetanse- og næringsmiljøer.

Ved å dyrke særtrekkene og videreutvikle det man allerede er god på, vil mange regioner i Norge ha gode fremtidsutsikter. Utvikling av vekstkraftige regioner og regionale verdiskapingsmiljøer i alle deler av landet vil også være et bidrag for å få en god balanse i veksten i de ulike landsdeler. Samtidig kan dette utgjøre et viktig bidrag til en positiv økonomisk utvikling nasjonalt. Jeg vil i denne forbindelse vise til at kommunal- og regionalministeren i vår vil gi en samlet oversikt over Regjeringens distrikts- og regionalpolitikk.

Regjeringen ønsker å formulere nye målsettinger og strategier for de næringsrettede virkemidlene. Dette gjelder også midler med en klar innretning mot distriktene. Derfor har vi iverksatt en fullstendig gjennomgang av virkemiddelapparatet. Målet for denne gjennomgangen vil bl.a. være å få avklart balansen og samspillet mellom generelle rammebetingelser og direkte virkemidler. Vi vil se på hvor det offentlige bør spille en rolle, og hva markedet kan løse på egen hånd. I forlengelsen av dette må vi sette spørsmålet om organiseringen av virkemiddelapparatet på dagsordenen. Gjennomgangen vil danne basis for en debatt som Regjeringen på egnet måte vil ta opp med Stortinget.

I Sem-erklæringen sier Regjeringen at vi vil spisse de direkte virkemidlene inn mot bl.a. forskning og kompetanseheving samt idé-, utviklings- og kommersialiseringsfasen. I lys av stadig mer åpne internasjonale markeder er det videre viktig at næringslivet tilbys et effektivt og konkurransedyktig virkemiddelapparat for handelsfremme og internasjonalisering.

Både målsettinger for virkemiddelbruk, strategier, omfang av virkemidlene og organisering av apparatet er tema i virkemiddelgjennomgangen. Jeg ser frem til å komme tilbake til Stortinget for en bred debatt på dette området.

Aud Gaundal (A): Det er en svært viktig problemstilling som tas opp i denne interpellasjonen. Selv om jeg ser at Arbeiderpartiet kanskje ikke er så svært uenig med regjeringspartiene, er det enkelte grep som vi likevel er uenige om.

Ett grep som vi mener var uriktig, var i forhold til FUNN-ordninga. Så lenge den eksisterte, viste det seg at 30 pst. av disse midlene gikk til Oslo og Akershus. 70 pst. gikk altså til andre deler av landet. Det var en god ordning for næringslivet, og den var lettvinnt i den forstand at saksbehandlninga skulle ta tre uker, og det var mulig å sende søknad elektronisk. Jeg innser at dette er historie, for et flertall i salen sa at de ikke ville ha ordninga. Men jeg mener det er viktig at vi har ordninger som kan være med på å demme opp for noe av den sentraliseringa vi ser når det gjelder veksten i norsk industri.

Rapporten fra Telemarksforskning viser også at Oslo og Akershus klart har flere nyetableringer i næringslivet enn resten av Østlandet. Som interpellanten sa, tror jeg også det er situasjonen i andre deler av landet.

Det er viktig med nyetablering, ikke bare innen offentlig sektor, men også når det gjelder vanlig industri. Ifølge rapporten heter det:

«De fleste nyetableringer er små, slik at nyetableringer betyr lite for den kortsiktige utviklingen av næringslivet med hensyn på sysselsetting. På lang sikt er nyetableringer mer viktig, fordi nyetableringene bringer inn «nytt blod» til det lokale næringslivet i form av nye personer, nye produkter og nye måter å drive forretninger på. Unge bedrifter vokser også raskere enn gamle bedrifter, slik at en stor bestand av unge bedrifter gir større sannsynlighet for vekst i et område.»

Det er med bakgrunn i det at nyetableringene er så viktige.

For en tid tilbake deltok jeg som såkalt dommer i en konkurranse som heter «Unge etablerere», i videregående skole i Namsos. Det var en entusiastisk ungdomsmasse som gjerne ville være kremmere og skape sine egne bedrifter. I så måte gir det håp. Forskning i Sverige viser da også at 20 pst. av dem som etablerer seg, faktisk har vært med i den type prosesser som «Unge etablerere» er.

Jeg hører næringsministeren skjeler til entreprenørskap, og jeg skal være enig i at det er viktig. Men politisk å gi signaler om at en ønsker større aktivitet i distriktene, og at det ikke er uvesentlig hvor en etablerer seg, er mitt ønske.

Leif Frode Onarheim (H): Jeg er enig i interpellantens bekymring for industriens utvikling i Norge. Det er viktig at Stortinget på et egnet tidspunkt ser grundigere på de signaler som er kommet fra forskjellige hold om industriens utvikling.

Men i interpellasjonen fremstiller representanten Akselsen det som om det er et problem at det etableres mange nye virksomheter i Oslo og Akershus, og han ønsker til og med at næringsministeren skal snu denne positive utviklingen. Jeg skal ikke starte med flyseteavgift og slike ting. Jeg vil heller si at det er ingen særlig sammenheng mellom lite nyskaping i distriktene og høy nyskaping i sentrale strøk. Det er ikke slik at om det startes en bedrift i Oslo, så kan det ikke startes en i Rennebu eller på Ringeby. Derimot er generelt lite nyskaping i Norge et problem. Det synes jeg er mer vesentlig. Vi må stimulere til flere entreprenører i dette landet.

Det er slik at en del av de nyetablerte bedriftene har dårlig kapitalbase, og derfor går også mange av dem konkurs. Det er viktig at vi har et system som gjør det mulig å skaffe kapital, men det må være kapital til lønnsomme bedrifter eller lønnsomme prosjekter. Jeg er derfor glad for at Regjeringen har fokus på å fjerne hindringer og tungroddede prosesser som mange næringsdrivende støter på. I tillegg vil skatte- og avgiftslettelser som man klarte å komme med, nok bedre rammebetingelsene. Jeg må i parentes få bemerke at det er vel ikke så veldig underlig at det er de bedriftene som betaler skatt, som også får en lettelse hvis skatteprosenten går ned. Det synes jeg på mange måter hører sammen, så jeg er ikke veldig frustrert over det.

Vi må sørge for at det virkemiddelapparatet vi har, frigjør ressurser og bruker ressursene på en best mulig måte, slik at det virkelig kommer nyetablererne og bedriftene til gode. Administrasjonen av slike virkemiddelapparater kan bli strammere, og de kan bli bedre. Jeg tror at det grepet man nå tar, vil kunne føre til bedre situasjoner.

Det er imidlertid noen lyspunkter når det gjelder dette med etablering. Private organisasjoner og bedrifter har etablert noe som heter Venture Cap, hvor man hjelper bedrifter eller etablerere å lage forretningsplaner – som ofte er en mangelvare – og premierer det. Det er også etablert noe som heter Connect Norge, som skal forsøke å koble entreprenører med markedsførere, med finansfolk og med forskere, slik at man klarer å få til en bedret etablering. Dette skal være gratis for alle etablerere som kommer inn, og jeg tror på mange måter det er en bedre måte enn å styre alt gjennom det statlige.

Skal vi få til noe i dette landet, må vi ha en positiv holdning til etablering og en positiv holdning til virksomhet. Vi må også skape optimisme. Jeg beklager å måtte si at Arbeiderpartiet ikke har stått fremst i rekken når det gjelder å skape den optimismen.

Øystein Hedstrøm (FrP): Skiftende regjeringer har i mange år ført en kostbar distriktspolitikk, hvor det er blitt stilt til rådighet et vidt spekter av generøse virkemidler i et forsøk på å sikre bosetting og næringsutvikling. Det er ingen tvil om at denne satsingen har vært mislykket, for-

di fraflyttingen har vært betydelig. Alle undersøkelser viser at sentraliseringen vil fortsette i et betydelig tempo de neste 10–15 år. Snart bor nesten halvparten av Norges befolkning i østlandsområdet. Det er et uomtvistelig faktum.

En kostbar og feilslått landbrukspolitikk må bære mye av skylden for dette. Enkelte økonomer og forskere anslår de samlede subsidier til norsk landbruk de siste 25 år til 1 000 milliarder kr. Skal en være velvillig, kan en si at landbrukspolitikken er en meget kostbar måte å bremse sentraliseringstendensene på. Jeg vil likevel påstå at den egentlig utarmer distriktene, gjør dem mindre i stand til å utvikle et bærekraftig næringsliv, og således bidrar til å forsterke sentraliseringstendensene.

Det finnes mange konkurranseutsatte virksomheter i distriktene. Store deler av denne virksomhet kjemper en hard kamp for å overleve i den internasjonale konkurransen – og verre vil det bli. I denne kampen må distriktsbedriftene i tillegg til å bære egne kostnader og avstandsulemper, bære sin del av Europas dyreste landbrukspolitikk. Det blir som å konkurrere i Birkebeiner'n med 35 kg i sekken i stedet for 3,5 kg. Er det noe rart at folk og bedrifter flykter? Det skjer fortrinnsvis til byer og større tettsteder lenger sør i landet. Dette bør det politiske flertall huske til neste gang de prøver å overgå hverandre i distriktsvennlig symbolpolitikk.

Fremskrittspartiet mener det bør være et klart skille mellom landbrukspolitikk og distriktspolitikk, og at landbruket må dereguleres. Som statsråden var inne på: Entreprenørskapet må også vinne frem i landbruket. Det er mye som kan gjøres for å styrke grunnlaget for Bygde-Norge, bl.a. gjennom å redusere avstandsulempene. Vi må med andre ord senke bedriftenes høye kostnader forbundet med transport av varer og personer. Særnorske bil- og drivstoffavgifter er en hemsko for verdiskapende næringsliv og distriktsbosatte. I hvilken grad distriktene skal lykkes fremover, er veldig mye avhengig av hvor attraktivt Bygde-Norge kan fremstå, både som lokaliseringsalternativ for næringsvirksomhet og som bosettingsalternativ. Da vil bl.a. skatte- og avgiftspolitikken, samferdselspolitikken og reiselivspolitikken være helt avgjørende. Hvis det politiske flertall fortsatt velger å se bort fra dette, er jeg redd for at Telemarkforskning får enda mer rett enn det som fremgår av rapporten.

Åsa Elvik (SV): Det er ikke noen tvil om at velgerne har gitt Stortinget et mandat til en styrket distriktsprofil på næringspolitikken. SV, Senterpartiet, Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti – jeg holdt på å si i prioritert rekkefølge – danner til sammen et flertall for styrking av distriktspolitikken. Men i Regjeringa har Kristelig Folkepartis distriktspolitikk blitt til et taust skrik. Høyre dominerer Regjeringas profil, også på dette området. Dette kommer SV tilbake til i en interpellasjon fra representanten Inge Ryan, som kommer opp 9. april i år.

Men jeg vil få peke på et par momenter som jeg synes det er på sin plass at næringsministeren kommenterer. Næringsministeren kommer stadig tilbake til at lavere skatt og generelle skattefradragordninger for forskning

er den mirakelmedisin som skal til for en solid nærings- og distriktsutvikling. Men internasjonale studier viser at land med lavere skatt *ikke* har noen raskere økonomisk vekst enn land med høyere skatt. Et eksempel er blandingsøkonomiene i Norden, der Norge, Sverige og Danmark har hatt stabil økonomisk vekst selv med en relativt sterk stat.

USA under Reagan og England under Thatcher var begge perioder da statens rolle skulle skjæres ned til et minimum. Men begge eksemplene er blitt lærebokseksempler på hvordan det ikke skal gjøres. Den økonomiske veksten var ikke raskere enn den var i Norden, snarere tvert imot, og det eneste man oppnådde var større ulikheter mellom fattig og rik. Og hva slags verdier skaper man da? Jeg synes ikke det er så underlig at en regjering som består av bl.a. et sterkt verdikonservativt parti, fører en slik politikk, men at Regjeringas verdiparti, Kristelig Folkeparti, er med på en slik offensiv høyrepolitikk, det er en overraskelse og for oss en skuffelse.

Nyere økonomiske studier viser at det ikke er skatt og forskning alene som driver fram økonomisk vekst i distriktene. Et økende antall studier peker mot innovasjon, teknologisk kapasitet, engasjerte medarbeidere og ledere, kunnskapsutvikling og en bred nyskapingsskulturen som viktige forhold for yteevnen til bedrifter, og med det også yteevnen til regioner og til land. Forskning er et viktig element i dette, kompetanse hos de ansatte er et annet, og produktive og sunne bedriftskulturer er et tredje.

Nyskaping og innovasjon er mer enn bare forskning. Derfor kan jeg tenke meg at næringsministeren kommenterer følgende: På hvilken måte ser Regjeringa at skattefradrag for forskningsinvesteringer kan bidra til å snu den trenden som interpellanten peker på i sin interpellasjon, når de forskningsintensive bedriftene stort sett ligger i byene? Og hvis statsråden er enig i at innovasjon og nyskappingsaktiviteter er mer enn forskning og lavere skatt, hvilke grep vil Regjeringa ta for å ha en bredere tilnærming til innovasjon og næringsutvikling enn det som skjer i dag?

May-Helen Molvær Grimstad (KrF): Vi opplever stadig at talarar prøver å framstille det som om Kristeleg Folkeparti og Samarbeidsregjeringa ikkje er opptekne av distriktspolitikk, no sist ved representanten Åsa Elvik. Det vil eg tilbakevise.

Når det gjeld interpellanten Akselsen sitt tema, er eg heilt einig i skildringa i forhold til utfordringane med sentralisering – det er ei stor utfordring for både distrikta og dei sentrale strøka. Det er klart at vi må satse på å leggje til rette for verdiskaping og nyetablering i distrikta. Akselsen drog fram kuttet som var på SND i samband med budsjettet. Eg kan ikkje dy meg: Då Arbeidarpartiet sat i regjering, foreslo dei store kutt på SND i revidert nasjonalbudsjett i fjor. Kristeleg Folkeparti var med på å auke budsjettet i Stortinget. Det blir framstilt som at fordi ein har kuttet på SND, så er det ei nedprioritering av distriktspolitikken. Ein må samtidig sjå på det totale budsjettet. Dersom eg skal trekkje fram eit eksempel som fjerning av utbytteskatten, så viser undersøkingar at om-

trent 70 pst. av utbyttet som blir teke ut av bedriftene, blir reinvestert i næringsverksemd. Og dersom ein legg det talet til grunn, gir fjerning av utbytteskatten dermed kapitaltilgang for bedriftene på over 1 milliard kr.

Eg har besøkt ein del bedrifter, og eg har fått masse pepar i forhold til kutta på SND. Eg kan vere einig i at noko av det kan vere med og svi. Men eg høyrer også bedrifter som seier at generelle, gode og stabile rammevilkår er viktig for distrikta, for vidareføring av bedrifter ute i distrikta og også for nyskaping. Ein må ikkje sjå seg blind på berre dei selektive tiltaka. Eg seier ikkje at vi skal ha anten – eller. Eg trur at ein del selektive tiltak faktisk kan vere nødvendige. Men når vi no har ein gjennomgang av virkemiddelapparatet, får vi høve til å gå grundig inn i dette.

I går kom næringskomiteen med ei innstilling om eit Dokument nr. 8-forslag frå representanten Inge Ryan når det gjeld å opprette eit nytt næringsutviklingsfond for næringsfattige område. I den innstillinga seier Arbeidarpartiet at dei meiner at ein har dei rette verkemidla, men at budsjetta må aukast, og at det er det som er problemet – og dei viser til dei kutta som har vore på budsjettet. Ja, det er nokre kutt, men ein må også sjå på alle andre område som har blitt auka. Dersom det er slik at Arbeidarpartiet er bekymra for den utviklinga og situasjonen som er i dag, og samtidig seier at ein er fornøgd med det verkemiddelapparatet som ein har, synest eg Arbeidarpartiet bør gå i seg sjølv. Eg seier ikkje at alt som Kristeleg Folkeparti har gjort er den beste fasitløysinga i forhold til utfordringa med sentralisering og desentralisering, men eg seier at det å få ein gjennomgang vil vere positivt. (Presidenten klubbar.) Eg er også glad for at kommunalministeren skal ha ei utgreiing om den regionale distriktpolitikken. Det er absolutt eit tema som engasjerer Samarbeidsregjeringa og Kristeleg Folkeparti.

Presidenten: Presidenten minner om at taletiden skal overholdes.

Marit Arnstad (Sp): Jeg er enig i den bekymringen som ligger i interpellantens spørsmål, og som går på at et så stort antall nyetableringer blir foretatt i Oslo i forhold til andre deler av landet.

Det sies fra enkelte talere her i dag at en ikke skal se negativt på nyetableringer. Det er det klart at en ikke skal gjøre, uansett om de kommer i Oslo. Så sies det at det ikke er noe konkurranseforhold mellom nyetableringer i Oslo og andre steder i landet. Det er da jeg må spørre meg sjøl: Er en så sikker på at det ikke er noen motsetning her? Det er ingen feil med nyetableringer i seg sjøl, men spørsmålet er om de nyetableringene som i dag skjer i Oslo-området, går på bekostning av nyetableringer som kunne ha blitt foretatt andre steder i landet. Da er vi sjølsagt inne på spørsmålet om det distriktpolitisk sett er et uheldig bilde vi har foran oss. Derfor er det også viktig å se på mulige årsaker til hvorfor nyetableringene skjer i Oslo istedenfor f.eks. i Trøndelag.

Jeg skjønner at Kristelig Folkeparti er lei av å høre om de reduksjonene som var i budsjettet i høst. Men det må være grunn til å spørre seg om det kan bety noe for en som ønsker å drive næringsvirksomhet, at en nå har en bensinpris enkelte steder i distriktene som kan være 50 øre høyere for literen enn det en finner i Oslo. Og det må være grunn til å spørre seg om en av årsakene til at det blir færre nyetableringer, er at en med et pennestrøk fjernet ordningen med kommunale næringsfond, som i år 2000 bidrog til etablering av 970 nye bedrifter og dermed arbeidsplasser i distriktene. En må også spørre seg om det å fjerne utbytteskatten, som bidrog til 400 mill. ekstra kroner for folk i Oslo og 15 mill. ekstra kroner til folk i Nord-Trøndelag, også er med og bidrar til spørsmålet om hvor det faktisk foretas nyetableringer i dette landet.

Til sammen fikk de fire nordligste fylkene kutt på ca. 400 mill. kr i distriktpolitiske og næringspolitiske tiltak i høstens budsjett. Og samlet sett fikk folk i Oslo en letelse i utbytteskatten på det tilsvarende beløpet, ca. 400 mill. kr. Det kan jo sies å være en omfordeling som kan påvirke også graden av nyetablering.

Jeg er helt enig i det som blir sagt, at mangel på risikokapital i distriktene er svært viktig. Det er et viktig problem for enhver nyetablering i distriktene. Og det er et illevarslende bilde som nå tegnes i forhold til private finansinstitusjoners muligheter for og ønsker om å bidra til kapitaltilgang i distriktene, men også det bildet som vi ser fra SNDs side. Jeg er bekymret over de signalene som kommer fra Regjeringens side, om at en ønsker å vri en del av de næringspolitiske verkemidlene fra selektive tiltak, f.eks. risikokapitaltilgang gjennom SND, til generelle skattelettelser. Det vil ikke gjøre det lettere å få risikokapital i distriktene. Så kan enkelte innvende at jo, da får Harald Brøvik og Terje Mikaelson mer penger som de kan investere i distriktene, men i forhold til det blir det ikke mye lokalt eierskap igjen i distriktene.

Ellers er jeg enig i det som er sagt her omkring både aktive eiere og transportsektorens betydning.

Olav Akselsen (A): Eg vil få takka statsråden og òg dei andre deltakarane i debatten. Eg greidde ikkje heilt å få med meg om det var slik at ministeren oppfatta dette som eit veldig stort problem, eg hadde iallfall ikkje inntrykk av at han hadde planar om å gjera dette til ei av sine flaggsaker. Det synest eg er beklageleg.

Det blei skissert ein god del satsingsområde frå Regjeringa, men så vidt eg kunne oppfatta, var det ingen av dei som var spesielt retta mot å bidra til at det skulle bli enklare med etableringar i Distrikts-Noreg.

Eg trur at representanten Onarheim anten bevisst eller ubevisst har misforstått; misforstått har han iallfall. Det er ikkje slik at eg ønskjer å gjera det vanskelegare å få til etableringar i Oslo eller Akershus. Men eg vil likevel stå fast på at det hadde vore ein fordel for heile landet, inkludert pressområda på Austlandet, om større delar av desse nyetableringane hadde kome i andre delar av Noreg. Og når eg kjenner til Onarheim sin bakgrunn, er eg litt overraska over at han ikkje er meir bekymra for at desse nyetableringane i Oslo kjem i skjerma sektor, i service-

næringa, og dermed bidreg, gjennom dei presstendensane ein ser, til å gjera det vanskelegare for konkurranseutsett industri. Det er eit faktum som alle burde vera opptekne av.

Så skjønar jo eg at det til tider kan vera vanskeleg å vera med i Kristeleg Folkeparti, det merka eg på den litt såre tonen frå May-Helen Molvær Grimstad. Det er sjølvsgagt slik at angrep er det beste forsvar. Eg er heilt einig i at me burde satsa på generelle stabile og gode rammevilkår, og det meiner eg at det partiet eg sjølv representerer, har stått for i alle år. Det ønskjer me å halda fram med. Då er den viktigaste føresetnaden at ein har ein økonomisk politikk som gjev grunnlag for etablering. Og det er derfor eg òg er litt overraska over Onarheim når han seier at Arbeidarpartiet ikkje har bidrege til positivisme, for det er altså slik at i løpet av 1990-talet har me hatt ein enorm vekst i talet på nyetableringar i Noreg. Dei fleste har kome i ein periode der Arbeidarpartiet har sete med regjeringsansvaret.

Eg er glad for, sjølvsgagt, at ein del av dei pengane som no kjem som eit resultat av fjerninga av utbytteskatten, blir reinvestert. Men problemet er at dei ikkje blir reinvesterte i dei same områda som SND-midlane ville ha vore brukte.

Min interpellasjon var ikkje meint som eit angrep på Regjeringa, men som ei moglegheit for oss alle til å få setja fokus på eit område som iallfall eg oppfattar som eit viktig område. Så skjønar eg at me ikkje får noko særleg svar i dag, men det er likevel eit visst håp i det statsråden seier. Han seier nemleg at ein skal koma tilbake igjen til Stortinget både på den eine og den andre måten, og så får me håpa at han brukar denne anledninga til å tenkja òg på kva som skal gjerast for å få til ei meir positiv utvikling i mindre sentrale delar av landet.

Statsråd Ansgar Gabrielsen: Akselsen presiserte at det var ikke et angrep på Regjeringen, og jeg har heller ikke oppfattet det slik. Jeg tror det er en ganske bred erkjennelse i denne sal av at det er viktig at vi sørger for næringsutvikling i hele landet, fordi det er bred forståelse i denne sal for at vi skal ha bosetting i hele landet, og for at en skal ha bosetting i hele landet, fordrer det at det er arbeidsplasser.

Jeg forstod det slik at representanten Akselsen hadde oppfattet det som om det var en slags sårhet i Kristelig Folkeparti, og han kunne forstå at det var vanskelig å være med i Kristelig Folkeparti for tiden, sa han. Vel, nå er jeg med i et parti som også har hatt det vanskelig tidvis, og da jeg så avisene i dag morges, slo det meg at det kan ikke være helt enkelt i Arbeiderpartiet heller om dagen, og jeg har all mulig medfølelse i så måte.

Når det gjelder arbeidsplasser i distriktene, er det et uomtvistelig faktum at i den grad det skulle bli så ille som sentralbanksjefen antydde, nemlig at det skal være 60 000 færre arbeidsplasser om ti år, vil det i særlig grad ramme distriktene. Konkurransesatt norsk næringsliv har mye av sin primærproduksjon i distriktene. Det betyr at hvis vi ikke tar de hensyn som sentralbanksjefen avviste for hva som kan påvirke konkurransesituasjonen for norsk konkurranseutsatt næringsliv, vil de av oss som måtte være her i salen om ti år, måtte se tilbake: Nå er det 60 000 færre arbeidsplasser, og vi gjorde ikke det som sentralbanksjefen antydde måtte gjøres for å motvirke en slik utvikling. Da er det ikke 30 øre mer eller mindre for bensinen i distriktene som er utslagsgivende, og da er det ikke 500 000 kr mer eller mindre i påfylling fra kommunale næringsfond som er utslagsgivende. Jeg er enig i at en del av virkemidlene, SND osv., er viktige i distriktspolitikken, men det har liksom blitt en todeling i forhold til virkelighetsoppfatningen av hva som er det viktigste. Det viktigste for konkurranseutsatt næringsliv vil alltid være at de generelle rammebetingelsene er konkurransedyktige i forhold til de land som konkurransen går mot. Og da er det etter mitt skjønn ikke nok å se ensidig på det som har med virkemidlene å gjøre. Der kommer jeg tilbake med en sak, og jeg håper det skal tilfredsstillende Stortinget.

Representanten Elvik tok opp en meget betimelig sak i forhold til dette med innovasjon, nyskaping, kompetanseheving, bedriftskultur og alt det som dermed står i forbindelse. Da vil jeg gjenta til slutt to setninger fra mitt innlegg, der jeg sa:

«Regjeringen ønsker økt oppmerksomhet om entreprenørskap og nyskaping og vurderer for tiden å utvikle en helhetlig norsk entreprenørskaps- og nyskapingpolitikk. Det sier seg selv at en slik politikk må basere seg på et bredt samarbeid mellom flere departementer.»

Ikke minst det som går på Utdannings- og forskningsdepartementet, vil være avgjørende når man skal utmeisle en næringspolitikk for de bedriftene som vi skal leve av når oljealderen går mot slutten.

Presidenten: Interpellasjonsdebatten er dermed avsluttet.

S a k n r . 6

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 14.40
